

M
16.402
...49...

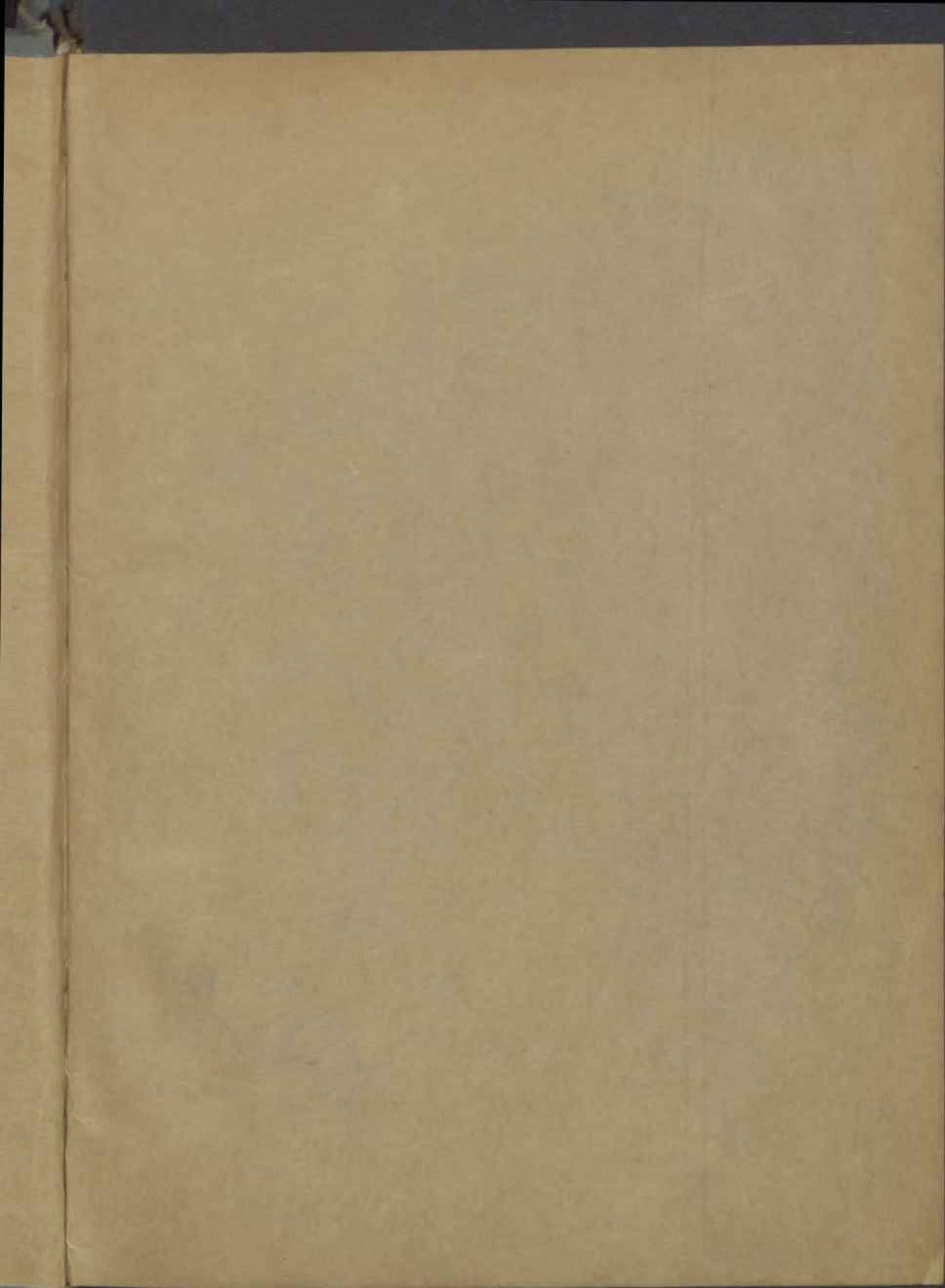
232

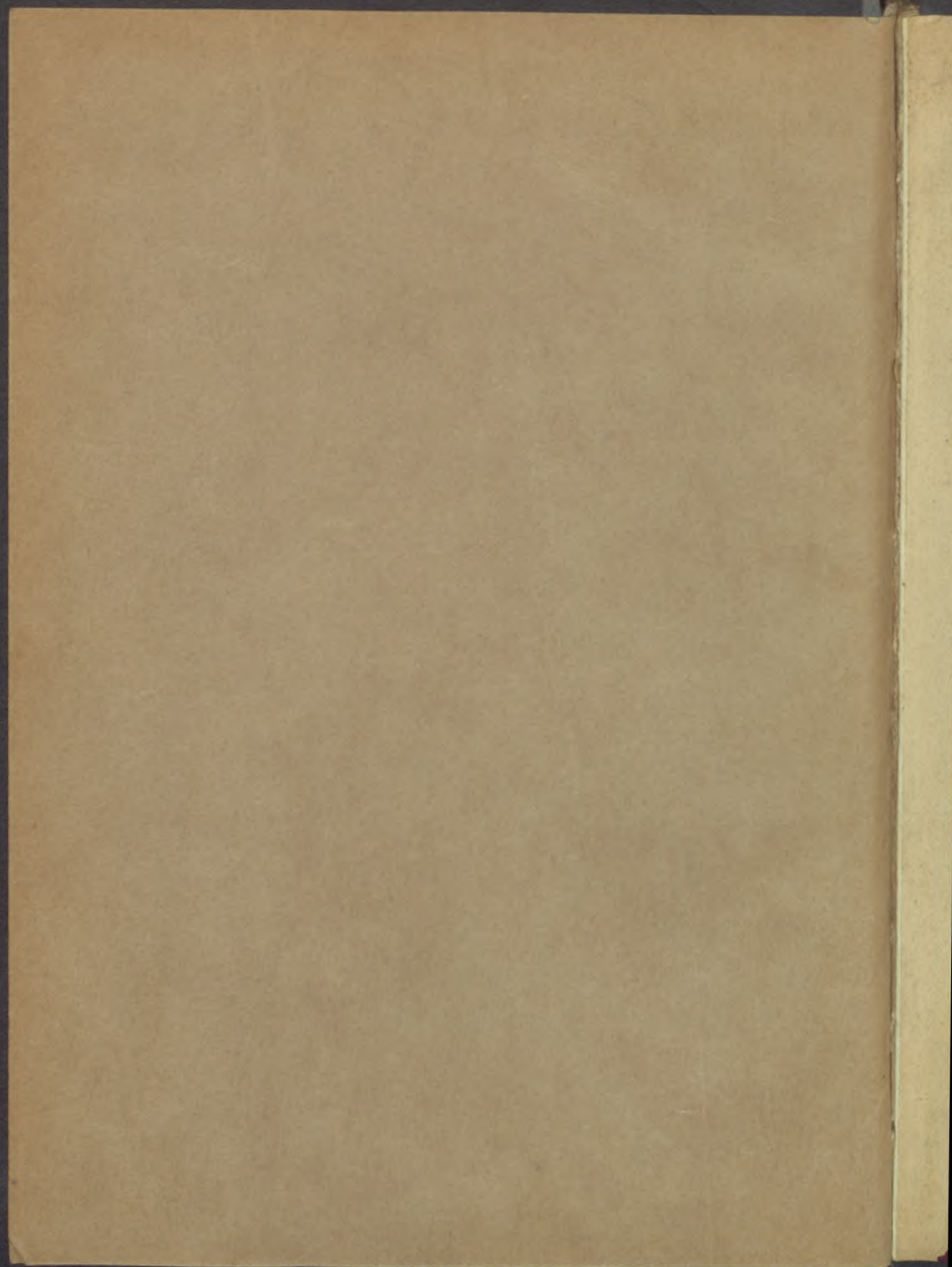

7

P2-

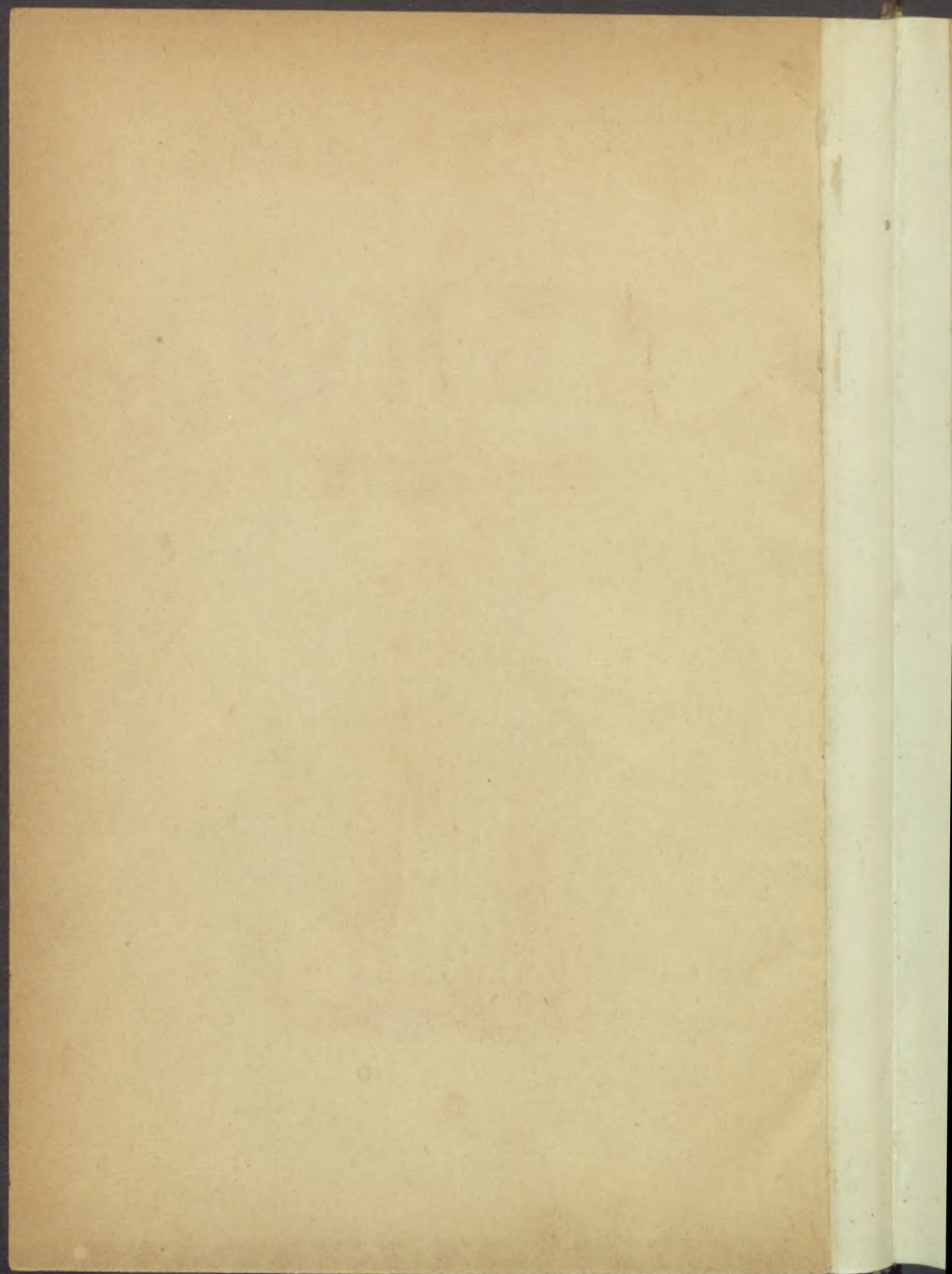
HARBOU ◦ ATITOK REGÉNY

Országos Könyvtári Hozzáférési
Kiem. adható el
budapesti raktárából

Országos Könyvtári Hozzáférési
Kiem. adható el
budapesti raktárából

◦
AKULTURA KIADÁSA

A KULTÚRA REGÉNYTÁRA

XLIX.

HARBOU

A TITOK

THEA VON HARBOU

A TITOK

REGÉNY

FORDITOTTA
RELLE PÁL

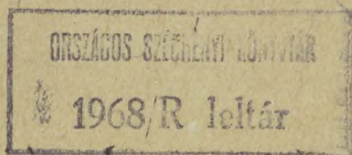

BUDAPEST, 1920

A. KULTURA KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R.-T. KIADÁSA
VI., TERÉZ-KÖRUT 5

M 16. 702 / 48

(R 2)

Amikor a szomszéd szobában tüzet ütött az óra Fürbringer Mihály felébredt. Egyedül volt. Az ágy fejénél, az asztalon, aranyszínű selyemkendő alatt égett a lámpa és nagyon szelid homályba borította a tágas szobát. A félig kitárt ablakon virágzó mezők és az esőáztatta föld illatát lehelte be a szellő. A közeli és távoli toronyórák ütése, kibontakozva a levegőben, komolysággal és kellemmel keveredett és tökéletesebbnek érezte a rákövetkező csendet, mint amilyen azelőtt volt.

Fürbringer Mihály elnyulva feküdt a hátán, s a halállal folytatott nagy küzdelme után, minden ízében jóleső kimerültséget érzett. Most aztán befejezte a nagy harcot. Élt. Pulzusa még bágyadtan, de már biztosan vert és ő bánatos gyengédséggel hallgatta az életnek ezt a diadalmas ritmusát.

Nem tudta meddig volt beteg. A láz teljesen urrá lett felette és tárgytalanná tett mindent, ami muló és pillanatnyi. Tulnehez teherként vonszolva saját testét, hajszolva és szomjazva, végtelen utakon barangolt. A fejeére borzalmas nap tűzött s a koponyájából kiszitta agyvelejét. Vastag, homályos üvegfalak mögött embereket látott, akik föléje hajolnak, ismerősöket — ismeretleneket... Látta a híres orvos arcát, melyet a rosszul hegedt kardforradások torzítottak, amennyiben viggyorgássá változtatták mosolyát; ez

az orvos most a tudomány megtéveszthetetlen kíváncsiságával hajolt föléje és minden megmatoltság nélkül kémlelte. És ez a tudomány most hitetlenül csóválta fejét a már feladott beteg felett.

De a vágy és az elszánt akarat, hogy életének meg nem élt órái közül egyet se veszítsen el, arra ösztökölték, hogy felvegye a nagy harcot a halállal...

És Irén, a felesége mellette állt.

Egyszer — és ez abban az órában történt, amikor Fürbringer az ereje már elhagyni készült és majd, hogy a végtelen semmibe zuhant, — a felesége a névén szólította. Fürbringer hallotta a hangot és a semmiből visszatért abba a valamibe, amit életnek hívnak. De Irénnel élni túl sok volt...

Fürbringer csodálkozott, hogy a felesége nem ül mellette. Megszokta, hogy öntudatának első pillantása azzal a szemmel találkozzék, mely sohasem fáradt el a virrasztásban. Hiányzott az asszony. Talán a mellékszobában volt, melynek az ajtaja félig nyitva állt. Hívhatta volna, de nem tette, mert ehhez túl renyhe volt. Csak a kezét kellett volna kinyújtani, hogy megérintse a csengőt, de ezt is abba hagyta. Nem volt kedve a legcsekélyebb mozgáshoz sem. A tudat, hogy megtehetné, teljesen kielégítette.

A mély csendben, mely a házban honolt, a kapucscengő halkán, de sajátságos határozottsággal szólalt meg. Fürbringer hallotta a szolgát lejönni a lépcsőn és az ajtaja mellett végig menni a folyosón, a főkapu felé. Azután jóideig semmi...

Várakozása a következő neszre, elfárasztotta; lehungyta a szemét. Amikor ismét felnyitotta, ezt annak a képzeletnek a hatása alatt tette, hogy valaki ott áll

szemközt vele és rászzegezi tekintetét. Arra fordította a fejét.

A szolga állt ágyánál.

— Bocsánat, nagyságos ur, — mondotta mormolva, — odakünn vár valaki, aki beszélni szeretne a nagyságos urral.

— Nagyon sajnálom, — felelte Fürbringer az ingerültség ismeretlen érzésével, — senkit sem fogadhatok.

— Ezt mondtam én is az idegennek, de nem hagyta elutasítani magát, — mondta a szolga.

Ennek a feleletnek a hangja arra készítette Fürbringert, hogy a szolgára nézzen. A fiatalember arca, melyet a lámpa fénye bronzszerű aranytónusra festett, némileg feldultnak tetszett.

— Mi történt? — kérdezte Fürbringer. — Ismeri a látogatót?

— Nem. Még sohasem láttam. Biztos vagyok benne, hogy még sohasem járt itt.

— Hogy néz ki? — érdeklődött Fürbringer, akit sokkal inkább a szolga arckifejezése indított kérdezősködéssre, mint az idegen jelenléte.

— Nyilván külföldi. A bőre akár az agyag és a kiejtése is teljesen idegen.

— Ugy... Akkor tehát mondja meg annak az urnak, hogy nagyon sajnálom, de most nem fogadhatom, először, mert már tíz óra is elmúlt, másodszor pedig, mert ágyban fekszem és éppen egy súlyos betegségből lábaltam ki.

A szolga habozott:

— Ezt is megmondtam — válaszolta bizonyos ehettlenséggel.

— És mégis megmaradt amellett, hogy beszélni akar velem?

— Igenis, nagyságos ur.

— És a nevét sem mondta meg?

— Nem, nagyságos ur.

— Akkor menjen és kérje el névjegyét, vagy pedig mondja meg, hogy hívják.

A szolga eltűnt és alig fél perc múlva visszatért.

— Az idegen ur nem hajlandó a nevét megmondani, — jelentette. De ismételtén kijelentette, hogy okvetlenül beszélnie kell a nagyságos urral, mivel fontos közleni valói vannak.

Fürbringer nagyot lélekzett az orrán.

— Hol a feleségem?

— A nagyságos asszonyt félórája a telefonhoz hívták és elment.

— Ki hívta fel?

— Nem tudom. A nagyságos asszony maga ment a telefonhoz.

— Azt se hagyta meg, mikor jön vissza?

— Nem.

— Hm... Akkor tehát mondja meg annak az urnak, hogy ma este senkit sem fogadhatok; kéretem, jöjjön holnap reggel.

— Holnap reggel, — mondta egy rendkívül lágy és teljesen színtelen hang az ajtóból, — már nem vagyok itt...

Fürbringer Mihály hirtelen felült az égyében. Ösztönszerűen a szolgájára nézett.

Másodpercek multak el.

— Bocsássa be azt az urat, — mondta aztán félhalkan.

Mikor a szolga távozni készült, előrehajolt, s egy hirtelen mozdulattal hátravetette a lámpa se-lyemtakaróját, úgy, hogy az ötven gyertya erejű fénykéve élesen vetődött az ajtóra, melynek keretében ott állt az idegen. Háta megett a szolga, egyre keskenyebbre válva, elhagyta a szobát.

Az idegen meghajlással köszönt, mely tul mély és tul ünnepies volt ahhoz, hogy európainak tartsák. Nem szólt egy szót se.

Az első érzés, amit az idegen megjelenése Fürbringerben keltett, a csalódás volt. Olyan embert várt, akinek a külseje összhangban van azzal a titokzatos és tolakodó móddal, amellyel belépését kierőszakolta. De a szűkmellű, lecsapott vállu emberkén, aki megállt az ajtóban és hunyoritva kényörgött szemével, hogy az éles világítástól megkíméltessek, semmi, de semmi titokzatos sem volt. Megjelenése azonkívül tul józan és egyszerű volt ahhoz, hogy esetleg holmi baráti tréfára lehessen gondolni. Az egyetlen feltűnő a bőrének színe volt, mely a régi réz sajátságos tónusában fénylett.

— Beszélni óhajt velem, — kezdte Fürbringer a beszélgetést, mivel az idegen hallgatott. Csupán kívánsága sürgősségének köszönheti, hogy ebben az állapotban fogadom. Beteg voltam.

— Tudom, sahíb, — felelte az idegen lágy, szinte testetlen hangon. — De már nem vagy az. Fel fogsz kelni és egészséges leszel.

— Remélem is, — vélte Fürbringer elsurranó mosollyal. — Mindenesetre még várnom kell néhány napot, amig erre gondolhatok.

— Ma este, sahíb, — mondta az idegen.

Fürbringer legörbítette a szája szegletét:

— Az ön utasítására? — kérdezte.

— Ma estére elhagyod ágyad és meggyógyulsz,
— ismételte az idegen.

Fürbringer felkönyökölt.

— Ön, ugyebár, indus? — állapította meg.

— Az vagyok, sahib.

— Megmondaná a nevét is?

— Van-e a porszemnek neve? Én porszem vagyok az uram talpa alatt.

— És ki a te urad? — kérdezte Fürbirger, önkéntelenül tegezve a teljes alárendelésnek ezt a gerincielenségét.

— Ő az, aki ezt a levelet küldi neked, — felelte az indus.

— Add ide, — mondta Fürbringer a kezét nyújtva.

Az indus meghajolt; a kabátja bal ujjából nagy, fucsán hajtogatott írást vett elő és átadta Fürbringernek.

A levélen pecsét volt; a pecsét egyszerű, csaknem durva kivitelben egy nagy, latin A betűt tüntetett fel.

— Parancsoljon helyet foglalni, — mondta Fürbringer felbontva a levelet. Az indus állva maradt.

Fürbringer olvasott:

— Fürbringer Mihály urnak, a vörös dombon álló ház felépítőjének, küldöm szolgálammal, aki hallgat.

Láttam a házat a vörös dombon, Mater Immaculata házáét és házáét a szép asszonynak, aki ifjan költözött el az élők sorából. Elveszítettem az asszonyt, aki közel feküdt a szívemhez és siremléket akarok emeltetni neki, melynek szépsége hasonló le-

gyen az ő szépségéhez. Azt akarom, hogy ezt a sir-
emléket az az ember építse, akinek keze alatt a
fehér márvány fehér csipkévé válik, az a kertész,
akinek drágakőből vannak a virágai. Kéretem, kel-
jen fel, ha fekszik, ha ül, tegyen felre mindent, amit
a kezében tart és jöjjön hozzám. Az évek mind csak
semmiségek, ha az alkotás jó. Kivánságom teljesi-
téséért egy millió fontot ajánlok fel aranyban. Nyu-
godtan bizza magát szolgámra. Hűségéért a fejem-
mel kezeskedem. Vedd, amire szükséged van. Min-
den a tiéd.»

Olvashatatlan aláírás.

— Kitünő tréfa és azonkívül az ujdonság elő-
nye is megvan, — mondta Fürbringer összehajtva
a levelet. — Sajnos, nem csaphatok fel oly könnyen,
ahogyan szeretném, mert a levél írója nem a leg-
kedvezőbb órát választotta. Mindenesetre adja át szí-
vélyes üdvözlétemet és, hogy tizennégy nap múlva
készséggel állok rendelkezésére.

— Sahib, — felelte az indus, meg se mozdulva,
hogy a levelet visszavegye, — uram írása nem tréfa.
Az én uram sohasem tréfál. Még fiatal ember. Elvesz-
tette az asszonyt, aki tűz volt a vérére. Azóta csak
gyászol, de nem tréfál. Járt a világon mindenütt,
ahol hajók járnak és vonatok. Mindenütt kutatta az
emberek építkezéseit, de egyet sem talált, mely méltó
lenne barátnéja szépségéhez. De látta a te kezed
műveit is, a te fejed terveit is és azt hiszi, hogy
te vagy az az ember, aki a szépség siremlékét fel-
építhetnéd, ha elvezetne a völgybe, ahol a száz-
szinű márványok tömbjei hevernek, márvány, mely tisz-

több és fehérebb a fehér páva tollánál, az onyx, agra és lapislazuli valóságos hegyei emelkednek, az ezüst rudakban, az arany lemezekben tornyosul és az üstök, melyeket egy ember felemelni nem tud, drágakövekkel és a tenger gyöngyeivel van színültig megpakva, — hogy elragadna az alkotás mémora, amikor uram így szólna hozzád:

— Vedd és építs!...

— Ne mond, sahíb, hogy ez tréfa, mert az uram valóban vár rád...

Fürbringer az indus felé fordult:

— Hol? — kérdezte kissé ridegen.

— A hazájában, — felelte egyszerűen az indus.

— És te el akarod hitetni velem, hogy csak külön, azért küldött Indiából Európába, hogy ezt a levelet átadjad nekem?

— Nem akarom elhitetni veled — ez az igazság.

Fürbringer fejét a párnák közé furta és felnézett a menyezetre.

Nyilván megint lázas vagyok — gondolta magában, — vagy álmodom... Persze, hogy álmodom... De agyának gondolatai rendkívüli erővel és gyorsasággal és a jó gép hibátlan pontosságával dolgoztak. Szobájának egyes butordarabjait oly tisztán látta, mintha fényszórók világítanák meg. Minden tárgy, melyre tekintetét rávetette, úgy közeledett feléje, mintha élő lény lenne, akit hívott.

Hirtelen körültekintett s az indus szemébe nézett. Ez a szem tökéletesen komoly volt, nem mentes bizonyos idegen, ázsiai szomorúságtól és teljesen lenyűgözve a föltétlen meggyőződéstől, hogy olyan erőnek engedelmeskedik, mely megteveszthetetlen.

— Tegyük fel, hogy komolyan veszem ezt a levelet — amit eszemágában sincs megtenni, — vajjon, hogyan gondolta el urad ennek az egész ügynek a továbbfejlődését? — kérdezte Fürbringer olyan hanyagsággal, amit maga nem is érzett.

— Vedd komolyan a levelet, sahib, mert valóban az, — felelte az indus.

— Jó, jó, — ne vitatkozzunk! Mi lenne akkor tehát a legközelebbi teendőm?

— Kelj fel, sahib és kövess!

— Mi? — Most, azonnal?!

— Az autó lent áll a kapu előtt, sahib.

Fürbringer kacagott.

— Ugy látszik, a te urad nagyon megszokta kívánságainak pontos teljesítését, — vélte.

— Ugy van, sahib, — mondta az indus félreismerhetetlen tisztelettel a láthatatlan harmadik iránt.

— Mindenesetre jól tette volna urad, ha szolgáját, egy józan középeurópaival szemben, valószínűbb kitalálással látja el, mint egy levéllel, melynek még az aláírása is kibetűzhetetlen.

Erre mosoly surrant el az indus arcán. Kurta, udvarias mozdulattal a levéltárcája után nyúlt.

— Az én uram, sahib, ismeri az európaiakat, — mondta szeliden. — Megbizott, ha úgy kívánod, adjam ezt át neked.

Fürbringer kinyújtotta a kezét azután, amit az indus feléje tartott. Az állami banknak szóló csekk-könyv volt, a következő névre kiállítva: Arada, Esnapur hercege.

Fürbringer az, ajkába harapott. Érezte, hogy a

vér az arcába szökik; egy szót se szólt.

— Az uram kéret, — folytatta az indus kis szünet után, — amennyiben levelének nem hinnél, ird e lapok egyikére a neked tetsző összeget és küldjed egyik megbízható emberedet oda, ahol a papírt beváltják. Én majd elkísérem emberedet, aki a pénzt elhozza neked.

Fürbringer még mindig hallgatott. Némán tekintett maga elé. Aztán felemelte tekintetét és ugyszólván öntudatlanul felnézett a Tads Mahal metszetére, mely az ágyával szemben függött a falon.

Az indus követte tekintetét és elmosolyodott.

— Ez semmi ahhoz képest, amit te fogsz alkotni, sahib, — mondta elővigyázatos hanglejtéssel.

Fürbringer nem felelt. A keze, mely az ágytakarón pihent, gyengén összehúzódott, mint a madár karma, mielőtt megragadja zsákmányát.

— Helyes, — mondta kissé rekedt hangon. — Eleget fogok tenni a herceg felszólításának és felépítem a siremléket. Remélem, hogy legkésőbb négy hét múlva utnak is indulhatok Indiába.

— Ha utazni akarsz, sahib, még ma este kell megtenned, — mondta az indus.

— Az teljes lehetetlenség. Eltekintve attól, hogy készülleteket kell tennem; és eltekintve attól is, hogy egyelőre magam se tudom, mennyire vállalkozhatom anélkül, hogy betegségembe visszaessem, okvetlenül értesítenem kell feleségemet, hogy mindent megbeszéljek vele.

— Bocsáss meg, sahib, — mondta az indus nagyon udvariasan, — amennyiben az a szándékod, hogy uram kívánságát teljesíted, még ma este utaznod

kellene, anélkül, hogy akár egy szót is válts feleségeddel. Holnap reggel jogod lesz, hogy kimerítő táviratot küldj neki, ma este azonban senkinek sem szabad az elutazásodról tudni. Mivel hercegem kénytelen volt ezt a feltételt megbízásához fűzni, arra kéret, hogy nevezd meg magad a teljesítés árát. Az aláírása már a kezében van.

— Itt van a csekk-könyv és itt van a levél, — mondta Fürbringer, mindkeztől odanyujtva az indusnak. — A magam részéről tekintse ezt az ügyet elintézettnek. Tudni se akarok tovább róla. Mondja meg a hercegnek, ha visszatér Indiába, hogy az állami bankban lévő betétje ugyan nagyszerű ajánló levél, de még nem elegendő ahhoz, hogy egy becsületes közép-európai legegyszerűbb életfeltételeit oly módon vehesse meg, mint holmi földbirtokot. Jó éjszakát!

— Ez nem az utolsó szavad, sahib, — mondta az indus.

— Értésíthetem-e a feleségemet, vagy nem?

— Sajnos, ez lehetetlenség.

— Jó éjt, — ismételte Fürbringer Mihály.

Az indus lassan meghajolt és kiment a szobából. A levelet otthagyt a ágytakarón. Fürbringer hozzá sem nyúlt.

Visszadiült párnáin és egyenesen maga elé meredt, anélkül, hogy tudná, mit lát. Tekintet nélküli nézéséből csak lassan alakultak ki a Tads Mahalnak, egy nagy szerelem gyönyörű siremlékének formái. Fürbringer a feleségére gondolt. Mért nem voltál melletttem? — gondolta. — Így szóltam volna hozzád: Valamit alkotnom kell, szebbet mindennél, ami van — valamit, ami az örökkévalóságé legyen, a már-

vány győzelmi dalát, egy arany himnuszt, valamit, aminek a szépségétől szentté avatódnak az emberek. Mért nem voltál mellettem? Te utnak indítottál volna — sőt egyenesen elűztél volna, elűztél volna a nagy szeretetteddel, mely mindig tudja, mi helyes és mi nem...

Arra gondolt: Talán az életem egész értelmét kiadtam a kezemből...

És egyszeribe elborította az új alkotás első tervének nagy mámorja. A teljes alaktalanságból, mely a felhőkhöz hasonlított, formák alakultak, melyek megigézhetők és lebilincselhetők — hallatlanul világos háttér, melybe belenőttek a formává vált gondolat körrajzai, nem valami, ami fáradsággal épült, vagy alakult, — hanem valami, ami önmagában tökéletes, közvetlen és befejezett...

*

Fürbringer Mihály most hirtelen felült ágyában. A csengő mellette volt, de erről megfeledkezett. A szolgája után kiáltott:

— Ferenc!

A szolga nyitott szájjal rohant a szobába.

— Nagyságos ur...?

— Fusson utána... fusson utána annak az embernek, aki az imént itt volt, — az indusnak! — Igyekezzen elérni őt! Hozza vissza! Mondja meg neki, hogy minden körülmények között jöjjön vissza! Beszélnem kell vele!

A szolga értelmetlenül bámult gazdájára...

Fürbringer elharapta a szitkot, mely már az ajkán volt. Visszavetette a takarót és kiugrott ágyából. Támolygott a gyengeségtől.

— Az indus! — kiáltotta belekapaszkodva a székre, asztalba. — Nem érti, amit mondok, szerencsétlen? Hozza vissza az indust!

Az inas kirohant a szobából; nyitva hagyta az ajtót.

Fürbringer, mintha elvágott tagokon állna. Visszahanyatlott ágyára és újból felállt.

Gyenge vagyok, mert lázam volt, gondolta. Talán még most is lázas vagyok. Nem tesz semmit. Majd elmulik. Fel akarom építeni — igen, fel akarom építeni az indiai siremléket!

A fürdőszobába ment és vizet eresztett a kádba. A víz nyomása leverte a kezét. Nevetett. Várj csak, gondolta. Öt perc múlva veled is elbánok. Fejét a jéghideg vizsugár alá tartotta. Hirtelen óriási erőt érzett, mint a részegséget. Tagjait ismét acélosan ruganyosnak és az izmait hajlékonyaknak érezte. Csak éppen a földet érezte idegennek a lába alatt, mint azok az emberek, akik hosszú vitorlázás után a partra lépnek.

A szolga kopogott.

— Nagyságos ur, kérem...

— Megtalálta az indust?

— Künn vár a kertajtóban...

Fürbringer egy pillanatig mozdulatlanul állt.

— Vezesse dolgozószobámba. Azonnal jövekk!

Tíz perccel később a két férfi szemben állt egymással.

— Hogyan lehetséges, — kérdezte Fürbringer, anélkül, hogy az indusnak időt hagyott volna a köszönésre, — hogy szolgám még a kertajtónál találta önt?

— Vártam rá, — felelte az indus egy magától értetődő mozdulattal.

— Annyira bizonyos volt benne, hogy vissza fogom hívni? — kérdezte Fürbringer csaknem elke-seredve.

— Ugy van, sahib. Teljesen bizonyos voltam.

— Dehát miért?

Az indus felemelte a fejét. Mosolyának szelid-sége elvette az értelmét Fürbringer elke-seredésének.

— Lelkének meg nem született gyermekét senki sem ölheti meg, sahib...

Fürbringer nem felelt. Zsebében kereste a her-cceg levelét. Tekintete az íróasztalra esett.

— Ön tehát azt kívánja, hogy nyomban utaz-zam? — kérdezte rá sem nézve az indusra.

— Az utolsó nap ez, s az utolsó óra. Nagyon sokáig voltál beteg, sahib, — felelte az indus.

— Napra és órára megy a dolog ebben az eset-ben?

— Az órák között nincsenek ikrek, sahib, — mondta az indus bizonyos bánattal.

— És menjek, anélkül, hogy a feleségem meg-tudja: hová?

— Holnap reggel értesitheted, sahib. A szol-gádnak mondhatod, amit akarsz, hogy urnőjét meg-nyugtassa. Utad célját azonban csak holnap reggel sza-bad, hogy megtudja.

— És ha visszajön, mielőtt távoztam?

— Siess, sahib, — volt az egyszerű felelet.

— Mindössze annyi időre lesz szükségem, ameny-yi kell, hogy bőröndöm becsomagoljam.

— Nincs szükséged bőröndre, sahib. Vendége vagy

uramnak és csak parancsolnod kell. Amit kívánsz, a tiéd.

— Bizonyos dolgokban jobb szeretném, ha magam gondoskodhatnék magamról, — vélte Fürbringer.

— Tedd ezt majd azután, ha azzal, amit mi adunk neked, nem leszel megelégedve.

Fürbringer vállat vont. Hátat fordítva az indusnak, egy lap papirost vett el az íróasztalról és a zsebébe tette.

— Bocsásson meg egy pillanatra, — mondta és visszament a hálószobába, melynek ajtaját nyitva hagyta maga mögött.

A kerevet felett függő tükörben, látta az indust, amint kalapját a kezében tartva, mozdulatlanul állt a helyén.

A lap papirost és az indiai herceg levelét kivéve zsebéből, ceruzájával ezt a rövid, néhány sort vetette a papírra:

Szeretett feleségem!

Olvasd ezt a levelet és ne aggódj. Az ügy teljesen komolynak látszik. Tüstént utra kellett kelnem, amiről most titokzatos megbízóm akarata ellenére értesítelek. Még egyszer kérek: ne aggódj. Holnap kimérítő táviratot küldök. Amint közelebbi tudomásom lesz a dolgokról, kérni foglak, hogy gyere utánam. Nem érzem feljogosítva magam, hogy a nagy hivatást akár, mint ember, akár, mint építőművész, visszatartsam.

Csókol szerefettel:

MIHALY.

A levélkét a herceg boritékjába tette és az égypárnájára helyezte. Azután leoltotta a villanyt és elhagyta a szobát, gondosan betéve az ajtót.

— Menjünk, — mondta.

Az indus meghajolt és mozdulatlan arckifejezéssel a földre szegezte tekintetét.

Fürbringer előtte haladt a folyosón és hívta a szolgát.

— Elmegyek, — mondta.

Mialatt a szolga köpenyét felsegitette, elég hangosan mondta, hogy az indus is megértse.

— Ha a feleségem hazajön, jelentse, hogy egy ur volt itt nálam látogatóban, aki arra indított, hogy egy rendkívül fontos ügyben, azonnal elutazzam. Kérem a nagyságos asszonyt, ne aggódjon, — teljesen egészségesnek érzem magam és holnap reggel távirati úton mindenről részletesen tájékozni fogom.

— Igenis, nagyságos ur, — felelte a szolga egy tekintetet vetve gazdája vállá felett.

Fürbringer önkéntelenül megfordult.

Az indus a háta mögött állt.

Fürbringer a szolga felé biccentett fejével, feltette kalapját és a kapu felé indult.

Amikor a kertbe lépett, csaknem bénítóan érezte a márciusi levegő melegét és nedves édességét. Mélyen a tüdejére szivta az illatot, hogy hamarosan megszokja. A történendők nagy ígérete lassan eltöltötte a lelkét.

Az autó, melyről az indus már megemlékezett, a kertajtó előtt állott. A soffőr leugrott üléséről és mozgásba hozta a motort. A fényszóró vakító sugaraival élesen világítottak rá ázsiai arcára. Köszönt, vissz-

szalendült ülésébe és kezét a kormánykerékre tette.

Fürbringer beszállt a kocsiba. A villanylámpák szelid fénye felvillant. Az indus lábára borította a szőrmetakarót, becsukta az ajtót és utasa mellé ült. Az autó kísérteties nesztelenséggel surrant az esős aszfalton. Néhány perc alatt a pályaudvarnál voltak. Az indus leugrott és felrántotta az ajtót. Fürbringer kilépett.

— Kié ez az autó? — kérdezte.

— A tiéd, — felelte az indus.

Fürbringer nem felelt. Csendesen lépkedett a pályaudvar lépcsőin felfelé és a villanyfényben háromszoros nagyságban látta maga mellett az indus árnyékát.

— Melyik vonattal megyünk? — érdeklődött a välla felett visszaszólva.

— A herceg különvonatja vár rád, sahib, — mondta az indus.

— És hová megyünk?

— Genuába.

— Genuából pedig hajón...?

— Hajón, sahib. A herceg yachtján.

Fürbringer nem kérdezősködött tovább.

Amikor cigarettáját szívva, a termes kocsi ablakánál, klubszékeben ült és a lába alatt a kerekek végtelenül óvatos gördülését érezte, belépett az indus és egyenesen feléje tartott...

— Ezt otthon felejtetted, sahib, — mondta félhalkan és egy levélborítékot tett a bronz dohányszóasztalkára.

A Fürbringer a boríték után nyult. A herceg írása volt; benne a levél, melyet a feleségéhez írt.

— Jó éjt, sahib, — mondta az indus.

— Jó éjt...

II.

Az „Esnapur“ fedélzetén, március.

Kedves feleségem!

Remélhetőleg, két táviratomat és a Genuában feladott levelem is megkaptad, melyek nyilván eloszlatták aggodalmadat, bár a történeteket bizonyára épp oly kevésbé érted, mint jómagam. Én csak egyet szeretnék tudni: megérted-e, meg tudod-e érteni, miért veledtem arra, hogy egy ismeretlen ember szeszélyének teljesítéséért napokig nyugtalanságban hagyjam a te jóságos lelkedet? Ne hidd, hogy ez csak pusztá hiuság, vagy dicsőségszomj volt bennem, sokkal inkább, hirtelen felismerése annak, a lehetőségnek, mely olyan hívás elé állított, amelyet az élet ezer ember közül csak egynek kínál — és ennek is csupán egyetlenegy órában. Te, aki terveimet és álmodott alkotásaimat jobban szeretted, mint én magam, aki a tervezés és alkotás mámorát úgy osztottad meg velem, akár a csókot, bizonyára te lettél volna az utolsó, aki a hallatlanul nagy cél és közém állottál volna — ebben bízam és ezért tudtam elutazni.

Ugy érzem: az elgondolhatatlan megvalósul. Fedélzetén vagyok a yachtnak, mely Indiába visz, — arra a földre, melynek képeiről, legendáiról és borzalmairól mindig a legszívesebben álmodoztunk, amikor a kora tavasz a vérünkbe omlott és azokat a csodaterveket szőttük, melyeknek kicsiny volt a vi-

lág. És a te jóságos lelked szárnyalása ilyenkor olyan bátor volt, mint egy ifju sasé.

Be kár, hogy most nem vagy mellettem, Irén.

Itt ülök a fedélzeten, a napvédő ponyva alatt és tudomre szívom a Földközi tenger friss levegőjét, amit mind a ketten olyan jól ismerünk, — amit teljesen eláraszt az illat, mely a föld egyetlen tengerén sincs, a hervadás andalító illata, a Levante csábító szépsége. Az utazás tökéletes csendjét csupán a hajógép zakatolása zavarja, melynek ereje megreszketteti a finom járművet. Nesztelen motorok kellenének az Oceanra. A homeri tengeren barna vitorláknak szabadna csak a szépen faragott hajókon feszülni, vagy megszzebb, Kelet felé, Kleopatra pompás bárkájának... Ezen a hullámokon, melyek oly odaadóan simulnak a hajótest alá, derűs és egyuttal bágyadt érzékiség pihen, mely zengő hangokat keres. Soha sem értettem meg annyira, mint most, a vak látnokokat, akik a szírének szép meséit költötték.

Mintha én is csak nagyszerű mesében élnék. Aladdin csodalámpájának szelleme a szolgálatomra áll. Éppen, hogy az arca ázsiai. Valóban, szeretném ismerni azt az embert, aki úgy játszik a milliókkal, mint a gyermek a kavicsokkal. Félbolond lehet ez az ember, vagy egészen bolond. A szolgálai azonban Istennek tartják. Mintha térdre rognának, amikor a nevét kiejtik. Akaratának föltétlenül engedelmeskednek és teljesen megvannak győződve akaratának hibátlanágában. Ma azonban tudom már, hogy még sem szeretik.

De, mit törődöm ezzel? Fel akarom építeni kedvese siremlékét. Több semmit. Ez pedig szép legyen,

te... Ugy áll előttem, mintha a szemembe égették volna. Fél éjszakákon keresztül rajzoltam. Nem is tervezgettem — készen volt. Csak kövekbe kell raknom, mint ahogyan az istenáldottak dalba illesztik a hangokat, s ez önmagát fogja megénekelni.

Ugy írok most neked, Irén, mintha a lelkem fűrödne. A remény láza elragadott. A nagy csodák világa fog feltárulni előttem, a világé, melynek nevét senki sem ismeri. Érzékeinknek és agyunknak idegen szentségek ezrei fognak megnyílni nekem. Nyugodtan tehetik, hiszen még ekkor is rejtve maradnak előttünk. Ezért mosolyognak mindig az indiai istenek.

Ugyanez a mosolya talán annak az embernek is megvan, aki azért hívott, hogy kedvesének, a szépségéhez méltó, siremléket emeljek, ugyanaz a mosoly ázsiai ajka körül, a zsarnokok mosolya, akiknek egy emberélet nem több az áldozati tűz füstfellegénél. Mert ha a gazdagsága még annyira kedvét leli az európai technika játékain és a világ nagybankjai térdig is hajolnak névaláírása előtt, — hol találjuk meg mi, gyermekei a mérsékeltbb égőnek a bejáratot ahhoz az emberi lélekhez, mely gyászát a szép asszonyért, csupán a mérvány orgiájával, az ezüst patakjával és a tiszta arany léngkitöréseivel tudja lecsillapítani?...

*

Fürbringer még arra a levélre gondolt, melyet az »Esnapur« fedélzetén a feleségének írt, amikor, közel tíz napi utazás után, mialatt az autót alighogy elhagyhatta, Esnapurba érkezett. Este érte el a fővárost és a herceg palotája előtt, félálmból felzavarva,

az industól, aki a kocsi ajtaját felrántotta, azt a jelentést kapta, hogy az esnapuri radsa öfensége elejbük jött az idegen sahib üdvözlésére.

Az első impresszió, amit Fürbringer, a kocsi-ból kiszállva és körülnézve szerzett, a vörösnek és a feketének hatalmas zürzavara volt.

Éppen előtte kőkapu emelkedett, melynek méretei a leghatalmasabb doméval is vetekedtek. A kapu vállán, jobb- és baloldalt két torony — tompa és nehézkes — ágaskodott, anélkül, hogy az eget keresné. A lapos toronytetőkön két örökéő lángjai lobogtak, mintha a felhőket akarnák megperzselni és porrá égetni az éjszakét. A felszálló füstfellegek egy új égboltozatot teremtettek. Fölötte volt a semmi. A sulyos, fekete tömegben vérvörös szikrák táncoltak, melyek renyhe csöppekben hullottak le és meghaltak, mielőtt célt érhetek volna.

A kapu előtt óriási tér nyujtózkodott, mely a határtalan szélesség sötétjében teljesen üresnek tűnt fel, holott nyüzsgésében az elevenség kikötőjét lehetett volna felfedezni, az elevenségét, mely a föld mélyéből töit a felszínre, és meddő erőlködéssel igyekezett vissza a mélység ölébe. Minden ember, aki a tér körzetében lélegzett, egy-egy fáklyát hordott, melynek duzzadt, véres lángjánál, mintha valami pótolhatatlant keresne örök hiábavalóséggal.

De a fáklyák nem tudtak megküzdeni a sötétséggel, vörös lángolásukkal csak még inkább mélyítették az éj feketeségét. Az emberi arcoknak nem volt szemük. Árnyéküregek tátongtak bennük.

A két szín hullámozásában az egyeilen mozduatlan, az elefántok voltak, akik a fáklyahordók nyüzs-

gő serege felett, rettentően megnövekedve, két oldalt, egészen a lángoló kaputornyokig, eleven falat alkottak hatalmas testükkel. Ormányát vaiamennyi a homlokára vetette. Kőkolosszusokhoz hasonlítottak. Az örök mozdulatlanul trónoltak a nyakukon, jobb kezüket a csipőjükre téve: árnyékoltok az izzó tüzek paraszában.

A levegőben, távoli tengermorajként, félig zajtalan hangok zugtak. Érc zengett. Így hallanánk a tömjént, ha hangja lenne. Mámoritó illattal telve, bémító és egyuttal izgató hatással borult ez az érzékekre, mint valami óriási élarc.

És Fürbringer Mihály, a mély kimerültség félálmának hajnalából hirtelen belezuhanva az izzásnak és a sötétségnek ebbe a tomboló harcába, önkéntelenül lehunyta a szemét és élményének terhe alatt lehorgasztotta a fejét.

Amíg egy idegen hang a nevén szólította:

— Fürbringer ur?

Feltekintett...

Öfensége, Esnapur hercege, a levéllel, melyet a vörös dombon álló ház építőjének írt, hamis névjegyet adatott le.

A férfi, aki Fürbringer Mihály előtt állt és végtelen előzékenységgel nyujtotta kezét — erős, hideg, hosszan formált kezét, — bizonyára többszörös milliomos volt, tulajdonosa számos különvonatnak, autónak, yachtnak, nyilván kitűnő vadász, elsőrangú póljátékos és hidegvérű lovas is lehetett, de semmiesetre sem volt az az ember, aki átkutatta a világot, hogy egy szép, halott asszony siremlékéhez megtalálja a megfelelő építést.

Vagy talán önmagát hamisította meg ebben az órában, londoni szabója segítségével megváltoztatta külsejét, tetszelgett annak a világfinak a szerepében, aki jól ismeri az európai szokásokat és bizonyos természetességgel utánozta azokat, anélkül, hogy gyakorlásukban személyes kellemét elvesztené. Semmi titokzatos sem volt ezen az emberen; de talán éppen ez volt a legnagyobb titka.

— Nagyon kedves, hogy eljött, — mondta a herceg nagyon tiszta és könnyed európai kiejtéssel. Csak azt sajnáltam, hogy a nagy ut fáradalmaitól nem tudtam megkímélni. Remélem, a szolgálai ellen nem volt kifogása.

— Tökéletesen meg voltam elégedve, — felelte Fürbringer.

— Helyes, — mondta a herceg egykedvű pillantást vetve arra a helyre, ahol Fürbringer szolgaszemélyzete állott. — Jól tudták, mi vár rájuk, ha vendégem feleletében az elégedetlenség pusztá árnyékát lelem. De ön nyilván elfáradt — menjünk a házba!

— Nem vagyok fáradt, fenség, — felelte Fürbringer és állva maradt. — A figyelem, melyben fenséged parancsára, az egész uton részesítettek, valóssággal élvezetté varázsolta a hetekig tartó utazást. És nem szeretném átlépni fenséged palotájának küszöbét anélkül, hogy megmondjam, mekkora munkakedvvel és mily hálával eltelve jöttem ide a megbizásért, melyben fenséged részesített. Természetesen szeretném, ha a megbizás oka, kevésbé fájdalmas lenne, mint amilyen. Nem ismerem eléggé ennek az országnak a szokásait ahhoz, hogy megítélni tudjam, vajon nem követeke-e tapintatlanságot el, különben bá-

torkodnám fenségedet legmélyebb részvétemről biztosítani.

— Ennek az országnak a szokásai, — vetette oda a herceg, — azt követelik, hogy egyáltalán ne beszéljünk az asszonyokról. Én azonban, elsősorban, nem törődöm ennek az országnak a szokásaival, legalább is addig, amíg személyes kedvteléseimnek meg nem felelnek, másodszor pedig, a mi különleges esetünkben amugy sem lehetne ezt a témát elkerülni. De hagyjuk ezt most. Mindenekelőtt arra kérném, egyáltalán ne hálálkodjék nekem. Az embereknek ritkán van okuk, hogy hálások legyenek egymás iránt. Én magam sohasem vagyok hálóra érdemes. És bocsásson meg, Fürbringer ur, ha arra is megkérem, használja mennél ritkábban a címetet. Ez tulságosan megnehezítené érintkezésünket. Egy mondat, — három lépés, egy térdrehullás... Ez tulságos időrablás, nemde? Mi pedig, ha már pazaroljuk az időt, adjuk az élet nagyszerűségeinek. Még egyszer: Isten hozta!

Fürbringer Mihály némén meghajolt.

A téren keresztül, a lángoló tornyok között álló kapu felé tartottak. Amerre elhaladtak, a súlyos elefánttestek mindenütt térdre estek és a márványpadozatra hajtották fejüket. A homlokukon titokzatos, vérvörös jel villant fel.

A teret elárasztó tizezrek fáklyái óriási lángba szökkentek. A hatalmas tömeg, jobbra és balra, keresztül-kasul kavargott a térdeplő elefántok mögött és mint valami őjyöngő tánc mőmorában, egymásba torlódott, majd megint szerteszóródott. Szőrnő, eltorzult árnyékok kusztak fel a kapu oszlopaira, melynek ezer kőszobra, elborítva a síkokat, megeleve-

nedni létszott az éjszakai fogadás nagyszerű mámorában. Furcsa állatkölykök fintorítottak. A szörnyűségek pokla kavargott és lövelte örült képeit. Közöttük szeliden és szent nyugalommal trónolt Randi, Siwa bikája.

Fürbringer társasága a kapuboltozat alá lépett és mély sötétségben folytatta útját. Lépteik visszhangja végtelen magasságba röppent és nem talált kivezető utat. A fáklyák elmaradtak mögöttük, mintha a kezek, amelyekben lobogtak, nem merészkedtek volna a kilencszeresen tornyosuló kapu felé, melynek szelid, sötét levegőkékje végtelen lágyssággal hintette tele a kijáratot.

A kapu tulsó végéhez értek. Megváltó, kék derű fogadta őket.

Ebben a pillanatban a kaputornyok magasságából felhangzott egy tuba, háromszoros, bömbölő kiáltása.

— Jó, jó, — ezek ugyancsak éberek odafönn, — (mondta a radzsa félhalkan. A hangjából kiértett, hogy megelégedetten mosolygott.

Fürbringer kérdezni akart valamit; de elhallgatott. Nyitott szájjal, előre meredve állva maradt...

Előtte, alig husz lépésnyire a kapukijáratról, hatalmas tó pihent, egy végtelen négyszög, márványkeretbe foglalva. A kéttornyos kapu pontosan az inenső oldal közepén állott, mely jobbra és balra hoszsza, egyenes vonalban nyult el. A tó közepén gyönyörű sziget nőtt ki a vízből, melynek mozdulatlan felszínén néhány nagy csillag tükröződött.

A sziget a tuba első hangjára kivilágosodott.

Láthatlan, teljesen szertefoszló forrásból szelid, hófehér fény áradt szét egyenletesen és erőben, inten-

zításban egyre növekedve, előntötte a szigetet, mintha fényében feloldani akarná. A fénysugár azonban nem a partról áradt; a víz szelid sötétségben maradt. A lángnélküli, fehér tűz magán a szigeten gyult ki.

És Fürbringer Mihály észrevette, hogy az egész sziget egyetlen épület, ezertornyos, magastetejű palota, fehér, mint a fény, mely elárasztotta. Magossága tulszárnyalta a kapu kilenc emeletét. A szépsége pedig, megkettőzve, mint tükörkép, mozdulatlanul, lágy formákba olvadva pihent a tó sötét vizén.

— Istenem..., — mormolta Fürbringer Mihály és magába szitta a látottak mámorát.

A radzsa feléje fordult és mosolygott.

— Jöjjön! — mondta szívélyesen.

Fürbringer követte, anélkül, hogy tudná, hová. A tekintete szinte részegen csüngött a sziget pompás, fehér csodáján.

Valaki karjánál fogta:

— El ne ess, sahib!

Fürbringer most a parton állott. Lépcsők, fehér márványlépcsők vezettek a vízbe. Az utolsón, mely tükre alá merült, egy csólnak pihent. Négy meztelen, barna ember, mint kifeszített szárnyakat tartotta az evezőket a víz felett. A faragott padokon biborpárnák heverték.

— Szállj be, sahib és foglalj helyet, — mondta az az ember, aki a kormánynál ült, ünnepélyes alázattal.

Fürbringer engedelmeskedett. Szembe ült a herceggel, aki háttal fordult a palota felé. És amikor, maga sem tudta, miért, tekintetét levette a csillogó szigetről és oly sok szépség birtokosának az arcába

nézett, a fény bizonytalanságában észrevette, hogy ez a barnás, mesterkéltén udvarias ázsiai arc abban a pillanatban, amikor azt hitte, hogy nem figyelik, valósággal elmerült a harag és a keserűség vérhullámában, amire az európainak se tere, se neve nincs, s amivel betelni sem tud soha.

III.

Fürbringer körülnézett a szobájában. Berendezése szerint ez sokkal inkább illett volna holmi modern, európai hotelbe, mint egy indiai palotába. A széles, alacsony ágytól le, egészen a cipőhúzóig, minden butordarab annyira célszerű volt, hogy tökéletességében már a szépséggel volt határos. Eppen csak hogy a márványpadozaton nem volt szőnyeg.

— Jobb így, — mondta a herceg, amikor a hiány miatt mentegetőzött. — A kobraék miatt...

A virágokkal keretezett ablakokon nem volt üveg. Négy különféle, egymás mögé illesztett redőny védte az áttetsző és csaknem láthatatlan hálósövetet, mely a moszkítók ellen nyújtott védelmet. A finom, jól megfeszített háló meg-megrezsent a hozzátűdő rovartestektől. A villamos lángok szelíd fénye, mely feketén erezett, füstös borostyánkőszínű márványkagylóból áradt, magához csábította ezeket a haláltvágyó állatkékat.

A mellékhelyiségben Rissa vizet eresztett a kádba. Sötétbarna, meztelen lába zajtalanul surrant el a márványpadozaton.

Fürbringer olyasmit érzett, mintha egy árnyék szol-

gálná ki; és Rissa tizenkét ilyen árnyékembernek volt a vezetője. Engedelmességében annyira korlátolt volt, hogy szinte megtagadta emberi mivoltát; ha nem volt kísértet, állat volt. Kisértetek, vagy állatok vezetője.

Fürbringer Fürbringer ágyba feküdt és aludni igyekezett; de nem sikerült. Eloltotta a villant; a sötétség azonban, mely körülvette, nem az éjszaka volt. Gömbölyű volt, mint a labda, mely minden pillanatban elgurulhat és Fürbringer a közepén feküdt. Azután felült ágyában és fürkészve figyelt a csendben. Valamit hallott, — de nem tudta, mit. Mintha puha talpak nyugtalan és rendszertelen, ide-oda járásának surranó nesze lenne... Az imént még nem hallotta. Most, a mély, tökéletes csendben azonban ingerlően és kínzóan hatott rá tilokzatosságában.

Fürbringer az éjjeli lámpás kapcsolóját kereste, De nem találta. Keze a pohárba ütődött, melyet, jégdarabokkal töltve, Rissa állított ágya mellé. Az üveg lezuhant és darabokra tört a márványpadlón.

A csörrenésre valahol haragos és ijedt hang felelt.

A sötétségben egy ajtó nyílt meg; a tető márványkagylói szép, megnyugtató fénnel teltek meg.

— Rissa!

— Sahib?

— Ki jár itt fel-alá az éjszakában?

A szolga kifejezéstelen szemei égve meredtek rá.

— A tigrisek, sahib, — felelte egykedvűen.

Lehajolt, hogy a csempéket felszedje.

Fürbringer gondolat nélkül figyelte.

Utján, a csolnaktól szobájáig látta a szép, erős macskákat. Amikor a herceggel végigment az osz-

lopcsarnokok rengetegén, egy udvaron is áthaladtak, egy keskeny, négyszögű téren, mely magosan körül-falazva, a palota előszobájaként tűnt fel.

Itt látta a tigriseket, amint felálltak, nyújtózkodtak és izzó szemüket a lobogó fáklyafényben behunyták; hosszú láncaik csörögtek a kőpadlón. Amikor a palota gazdáját megismerték, lehajtották a fejüket és halkan morogtak. Szemük tüzeit a félelem nagy gyűlölete szította.

— Ne féljen, — mondta a herceg egy pillantást vetve a megláncoltak felé. — Ez többé-kevésbé csak színházi diszlet, ha a színjáték, amelyhez tartozhatnának, már nincs is meg, vagy még nincs meg. Mind a kettőt akkor fogtam, amikor rémületeükben, az emberek és a kutyák őrzöngése elől, egyik vadészlakom verandájára menekültek. Mivel szépnek találtam, magammal hoztam őket. És néha jól esik látnom, amikor délben a kis kut mellé hevernek a napon és maguk elé rakják a mancsukat. Amikor meglátnak, a szemük halált kíván. És én szeretem a gyűlöletüket. Mert őszinte. Nincs a világon semmi hazugság nélkül, csak a gyűlölet.

Fürbringer Mihály nem láthatta a herceg arcát, amíg beszélt. Arckifejezését azonban már akkor fedezte fel, amikor a tűz visszfénye a csolnakban rávilágított. Szavainak nemcsak a hangja, de az értelme is a fülében maradt.

— Nem tudsz aludni, sahíb? — kérdezte a szolga. Fürbringer nem felelt.

— Adj innom, — mondta később.

A szolga eltűnt.

Fürbringer felállt és hálóruhában egyik ablak-

hoz ült. Fátyolszövet, vékonyabb a levélnél, választotta el most attól, ami kívül pihent, s amit nem ismert — az indiai éjszakától. És Fürbringer érezte ennek az éjszakának izzó sötéttségét, mely nyüzsgött a lényektől, melyek csak benne tudnak élni, s amelyeknek nyugtalan hajszolása, mintha kézzel fenyegetné idegeinek gyökerét. Minden, amit megérkezése óta látott és átélt, borzalmasan izgató volt, eltorzult és köpedelmes.

A színek orkánjától, mely megrohanta, még fájt a szeme; az érc zengése, az emberi hangok hullámozása még eltömte a fülét.

Még mindig abban a csónakban siklott, melyet meztelen, néma emberek vezettek a fekete vizen, melynek a feneke, mintha a föld közepén lenne.

Beleszellemülve a fénytelen éjszakába, melynek égboltozatán nem járt a hold, még mindig a palotasziget fehér csodáját látta maga előtt. Ezer lépcsőn haladt felfelé; lépteinek nesze ezer oszlopról verdött vissza. Fekete oszlopokon és meghunyászó vadállatok nyakán két vaslánc zárógyűrűit látta.

De nem ez volt a lényeges. A lényeges annak az embernek az arckifejezése volt, aki a feneketlennek tetsző tavon végigsiklott vele és mint valami felüdülésről beszélt a világ teremétséinek gyűlöletéről.

Ennek az éjszakának láza, amitől érverése is szenvedett, az érzéseknek ama meztelenségén gyúlt lángra, mely önmagát csalta. A levegő, mintha remegéssel volna tele, ami félelemből fogant. A sötéttség megmerevedve gubbasztott a palota felett és kizozta az élőket.

Lent, a sötét udvaron a tigrisek ide-oda rohan-

tak. Mintha megszabadultak volna láncokaiktól. Egyetlen hangot sem adtak.

A szolgál ismét belépett; poharat hozott, mely izzadt jeges tartalmától.

— Öfensége, a herceg, küldi neked ezt az italt, sahíb. Üzenteti: igyál, mert akarom, hogy jó álmod legyen házámban.

Fürbringer ivott. Nem érzett egyebet, mint az ananas édesítetlen levét, Lefeküdt, de a szemét le sem hunyta. Mint lassu, hüvös hullámot, valami mély egykedvűséget érzett magában felülkerekedni minden-
nel szemben, ami van.

A szolgál mozdulatait olyan tekintettel követte, mely féluton elfelejtette, hogy hová, merre tartott eredetileg és valami mellékesen maradt függve, amíg ismét öntudatra ébredt.

Az utolsó, amit észrevett, mielőtt szeme lecsukódott, Rissa volt, aki az ágya fejéhez lépett és a punkéh-t megindította. A szelelő lég legyezésétől elaludt...

Különös álma volt; ő maga legalább álomnak tartotta, bár minden a tiszta valóság jellegével bírt.

Álmában hangok ébresztették fel, melyek az udvarban, az ablaka alól törtek fel. Egy férfi és egy asszony hangja. A két ember nyugodtan lépkedett egymás mellett, a nyugoti kaputól a keletihez.

A férfi azt mondta:

— Meg fogja tenni.

Az asszony felelte:

— Nem fogja megtenni.

És újból szólt a férfi:

— Meg fogja tenni.

Azután csend következett.

A férfi hangja a hercegé volt. A másik Iréné, Fürbringer feleségéé.

Fürbringer nyitott szemmel feküdt. Álmának csaknem kézzelfogható elevensége felverte szunnyadásából. Figyelt. Nem hallott semmit. Csak a punkah rendszeres, lágy szárnycsattogása bugott ágya felett.

— Rissa?

— Parancsára, sahíb.

— Te az egész idő alatt itt voltál?

— Itt, sahíb.

— Te is hallottad a hangokat — egy férfi és egy asszony hangját?

Az indus csak kis szünet után felelt, ezt is oly egyhanguan, mint a lassu eső csepphullása:

— Álmodtál, sahíb.

Fürbringer hallgatott.

Képződésének értelmetlensége ellenére is most szilárdan meg volt győződve, hogy nem álmodott. Ismét urrá kell lennem az idegeimen, gondolta. Egyik csinyt a másik után követik el. Holott talán még szükségem lehet rájuk és az ellentálló képességük megbízhatósága is fontos.

Kivette a zsebóráját; éppen ötöt ütött.

— Menj aludni, Rissa; már nincs szükségem rád — mondta a szolgának.

A szolga távozott; az ajtó zajtalanul zárult be mögötte.

Az álom azonban, amire Fürbringer annyira vágyott, ezután is elkerülte. Láta az éjszakát eltávolodni ablakától; szobájának butordarabjai és egyéb tárgyai visszanyerték formájukat. A nappal ráköszöntött.

Félórával később, amikor a nyolc ablakos teremben, mely lakoszobájéul szolgált, megreggelizett, a herceg bejelentette magát.

Fürbringer elébe ment. Most először látta a radzsa arcvonásait természetes világításban és erős hajlandóságot érzett, hogy kellemetlen esti impresszióit ön-maga előtt is visszavonja.

Az indus, aki a herceg levelét hozta, azt mondta, hogy gazdája még fiatalember. Bizonyára tudnia kellett. Amit Fürbringer most maga előtt látott, egy kort nem mutató arc volt, bánat- és szenvedélyek nélkül. Ez az arc olyan emberé volt, aki nem ismer ellentmondást, aki semmit se tisztel és sokat megvet, s akinek a csufondárosságában semmi sincs a kedélyességből.

— Jó reggelt! — köszöntött a herceg, megrázva Fürbringer kezét. — Hallom, rossz éjszakája volt. Ez előrelátható volt. Kézel nyolchetes utazás után, ugy-szólván fejestül ugrani bele az indiai élet kvintesszenciájába, nem az európai idegeneknek való. Ezt az országot meg kell szokni előbb. Pedig ez még az indiaiaknak sem mindnek sikerül. Annak, aki átvirrasztja, rettenetesekek ezek az indiai éjszakák. Éppen azért remélem, hogy a jövőben ön is valamennyit át fogja aludni.

— Magam is remélem, — mondta Fürbringer. Nyíltan a herceg szemébe nézett. — Ne aggódjék értem, fenség, — szívós ember vagyok. Ami bennem hazája hatása előtt meghódol — és szívesen hódol meg, — az a művész és nem az ember. Amennyiben azonban a művész mellett, az emberre is feladat vár, ez is meg fog felelni.

— Ennek örülök, — mondta a herceg mosolyogva. — Eire mifelénk nagyon kevés a férfi; mint barátok és mint ellenfelek egyaránt használhatatlannok. Az utóbbiakat különösen nélkülözzük... Egyébként egy kérdés a művészhez: Elég erősnek érzi magát egy kis reggeli kilovagláshoz?

— Természetesen, fenség.

— Megmutatnám a helyet, ahol a siremléket szeretném felépíttetni. Remélem, hogy a lovaglő-ruha, mellyel majd Rissa szolgál, illeni fog... Negyedóra múlva énért küldöm Ismaelt; ő majd elkalauszolja a csolnakhoz. A viszontlátásra!

— Viszontlátásra, fenség!

A lovaglő-ruha megfelelt; de Ismael nem volt pontos és őfensége sem.

Fürbringertől fölösleges volt, hogy vezetőjét utközben a palotán keresztül, oly sűrűn és végül haragosan siettesse, aminek elvégre, amugy se volt hatása.

A mozlím sötét szemei értelmetlenül és csaknem megvetően szegeződtek rá.

Ember, aki kevesebb vagy a Mindenható kezében, — áldott legyen az ő neve! — mint a Mangófa levele, mit jelent egy negyedóra az örökkévalóságban? — kérdezték a szemei. Semmi értelme sincs, hogy lélegzeted a lépcsőkön és a boltívek alatt pazaroljad el. Hiszen egy másodperccel sem érsz előbb célhoz, mint az élet könyveiben írva van.

Mialatt Fürbringer, a tó lépcsőjének márványkorlátjához támaszkodva, pipáját megtömté, azon tölte a fejét, vajjon őfensége bizta-e magát Ismael pontatlanságára, vagy Ismael a hercegi gazdájáéra.

Már nagyon meleg volt. A víz tükre csillámlott; a fény hatalmas szikrákkal pattant vissza felületéről. A tulsó parton, a kapu tornyai felett, a levegő izzástól és fénytől reszketett. A fehér palota magosságában, mintha testetlenül és súlytalanul oldódott volna fel a csillogás felhőjében.

Egy barna sólyom, délirányban elsiklott a nap alatt.

— Salam, a Sahib, — köszöntek az evezősök; kezüket a homlokukhoz emelve.

Szelid arcukról csepegett a verejték.

Véletlenül Fürbringer épp abban a pillanatban kért tanácsot órájától, amikor a herceg fehér palotájából a szigetre lépett; a herceg azonban elérte a mozdulatot és gyermekesen mosolygott.

— Idején kellett volna elégetni azt a veszélyes kézművest, — mondta a herceg szívélyesen, — mielőtt arra vetemedett, hogy a végtelenség tengerét cseppekre ossza és olyan emberek zsebébe rejtse, akik mitsem tudnak azzal kezdeni. Ez a középkori percgyűjtő az idő rabszolgájává tett benneteket. Mi az urai vagyunk.

Fürbringerre nézett; a mosoly arcán maradt.

A csolnakba lépett.

— Jöjjön! — mondta. — Ha úgy érzi, hogy ellent kell mondania, csak tegye nyugodtan. Nem ismerek ingerlőbb feladatot, mint feleletet keresni az ellentmondásra. Ez élére állítja a dolgokat, melyeknek csak azután lehet a közelükbe férközni. Nos, mit gondol?

— Azt hiszem, fenség. — felelte Fürbringer, miközben leült, — ahhoz, hogy az ember az idő ura lehessen, az örökkévalóság urának kell lenni.

— (Hogy, mint ilyen, percekkel és órákkal fukarodjék?

— Az az ember, aki fenséged levelét hozta nekem, azt mondta: »Az óráknak nincsenek ikrei...«

— O, Ramigani... Ramigani filozófus. Egyik főerőssége, hogy bizonyos ünnepélyességgel olyan dolgokat tálal fel az embereknek, amikkel mindennapi életükben semmit se tudnak elkezdni. Ebben hasonlít Európa nagy bölcselőihez. Egyébként, ha bevásárlásokhoz kerekedne kedve, szívesen rendelkezésére bocsátom Ramiganit. Ugy fog alkudni én helyett, akár ha értem tenné és nyilván józan alapra szorítja le a csalási szándékot.

— Hűséges szolgának látszik, — vélte Fürbringer mosolyogva, — és végtelenül ragaszkodik fenségedhez.

A herceg arra ridegre vált.

— Elég jól megfizetem, — mondta. — Jobban, mint ahogy mások fizethetnék. Ez minden. Jönne valaki, aki többet ajánl neki, mint én, bizonyára ahhoz menne és még a nevemet is elfelejtené.

— Azt hiszem, fenséged téved.

Az undus vállat vont.

— Minden embernek megvan a maga ára, — mondta. — Egyiknek harminc ezüst, másiknak ezer rupia. Az olcsóbbak néha megbánják árulásukat és felakasztják magukat. A drágábbak erkölcsi mentésget találnak tettükre és életben maradnak. A világ egyetlen tőzsdéjén sem olyan fontos, hogy jó idő legyen és hogy a sok pénzt idejekorán adják ki, mint azon a tőzsdén, ahol embereket vesznek. Aki ismeri és kihasználja az órákat, melyekben a lelkek elbuk-

nak, az valamennyit megszerezheti.

— Remélem, fenséged kivételeket is ismer, — mondta Fürbringer némileg hangsúlyozott udvarias-sággal.

— Nem ismerek, — felelte a herceg.

— Önmagát megvásárolhatónak tartja, fenséged? — kérdezte Fürbringer.

Az indus mosolygott.

— Természetesen, — mondta. — De félek: én nagyon drága lennék. Ez az egyetlen, amitől az egész függ. Ebben az esetben az ember a vevővel szemben és azzal szemben is, amit az imént erkölcsi mentség-nek neveztem — előnyben van. Bizonyos összegen túl azonban minden hatás elveszett.

— Fenség, — kezdte Fürbringer Mihály, ész-szetéve lapos tenyerét, — ha ön velem is hasonlókép kíván kísérletezni, megkérném: lenne oly szíves meg-mondani, miként hagyhatnám el a leggyorsabban Es-tiapurt. Ezzel nekem és önmagának is egy nagyon keserű órát takaríthat meg.

— Talán megsértettem? — kérdezte az indus a fejét bológatva. — Mert semmi sem volt távolabb tőlem. Bocsásson meg és beszéljünk másról! Kilova-golunk. Szeret nyeregben ülni?

— Ha a ló és a nyereg jó...

— Mindkettőért kezeskedem, — mondta a her-ceg felállva. Elérték a partot, mely a palotától balra a szigeten végighuzódott és kiugrottak a csónakból. Egy izzó, piros virágokkal borított gyapottfa árnyé-kában állottak, a lovak, csupa arabs telivér, pompás resméval díszítve.

— Pólónál jobb szeretem az angol nyeret; de

a hegyekbe való sétalovaglásnál sokkal megelőlege ez a csodálatos szibarita-talélmány — vélte a herceg.

Fürbringer Mihály állva maradt. Hirtelen, a leg-izzóbb napmelegben, hideg borzongás futott rajta végig. Kinyitotta a száját, de nem beszélt. Lengelte a szavakat.

Négy szolga, mély, barna színű tamilok, homlokukon Durga istenasszony vérvörös jegyével, a lovak fején állottak. A lovak farka patkójukat érte, melyek aranyozottak voltak. Homlokukon Sívának, a pusztitónak jelét viselték: három merőleges vonást, pirosat, fehérét, párosat. Fejüket uruk felé fordították, de nem néztek rá.

Nem volt szemük.

Szemük üregében óriási kristályok, gyermekökkel nagyságu drágakövek, almányi aranytojások szikráztak.

— A négy legszebb állat az ötszáz között, — mondta a herceg. — Válasszon.

— Nincs az ötszáz között egy sem élő szemmel? — kérdezte Fürbringer.

— Nincs, — felelte az indus elcsodálkozva. — Sebtnek találná azokat, mint paripáim opálját?

— Feltétlenül, — felelte Fürbringer.

Ebben a pillanatban gyűlölte az indust, hideg, tartós gyűlölettel.

— Ezt sajnálom, — vélte a radzsa szeretetreméltóan. — De valószínűleg nem ismeri a vak lovak előnyeit. Nincs szelidebb teremtmény a vak lónál. Ők nem tudják, mi a szédülés. Engedelmisségük feltétlen. Van valami bennük a mondák nagyszerű paripáiból. És szép, amikor a nap csillogó szemükbe tűz,

vagy amikor felgyulnak a fáklyák fényén. Mi kifogása van lovaim szép szeme ellen?

Fürbringer az aranszörű paripához lépett és megcirogatta a nyakát.

— Eltekintve kedvtelésének kegyetlenségétől, úgy találom, hogy ezáltal a lovak határozott nőies jelleget öltenek. — mondotta szárazon.

A radzsa mosolygott.

— És maga nem szereti a nőiest? — mondta némi elővigyázattal.

— Csak a helyén szeretem, fenség! A nőn, — vélte Fürbringer szintén mosolyogva, és lefegyverezve.

— Akkor ne jött volna Indiába, — mondta a herceg lovára szállva.

— Miért ne?

— Ilyen a német! — vélte a radzsa. — Nincs nép a földön, amely olyan szenvedéllyel kérdez, mint a német. Valószínűleg, — fűzte aztán hozzá bizonyos bájjal, — azért is tud többet a többiekénél. Ha tetszik magának az aranszörű, kapaszkodjék fel csak bátran nyergébe. Tudom, tapasztalatból, hogy nehéz leesni róla. Miközben lesz szerencsém megismertetni önt Esnapur szívével, megkísérlem majd tanulságos példák során megértetni, hogy mért nem jöhet egy férfi Indiába, aki a nőiest csak a nőben szereti.

Fürbringer felült lovára.

— Biztosítom fenség, hogy a legfigyelmesebb hallgatója leszek, mert szeretem ezt az országot. Ez volt gyermekkorom vágya és férfikorom célja. Almaim és terveim Indiáé voltak.

— Mert nem ismerte, — felelte a herceg lassan előrelövegolva. — Nyugodtan elhiheti nekem: Aki is-

meri, csak India ellenére szeretheti Indiát. Most én majd azonnal megkérde: miért? Azért, mert India nő — a nő Ázsia országai között. Kína az aggastyán, mely — ki tudja? — ujrászületését, azután pedig új gyermekkorát fogja megélni; Japán a harminc éves férfi; India a nő. Ha majd én hosszabb ideje él ebben az országban, nem lesz bővebb kommentárra szüksége ehhez a magyarázathoz. Csak majd, ha egyszer teljesen lehull India lelkének leple én előtt, akkor fogja látni, hogy nincs egyéb szépsége, mint a saját szépségéről szőtt álma, nincs egyéb miszteriuma, mint a csalás és nincs egyéb vallása, mint az örület.

— Azt hiszem, — mondta Fürbringer, — hogy fenséged tuligazságtalan hazéjához. Ha Indiából más egyebet nem is láthatnék, mint a sziget fehér palotáját, ahonnan jöttünk, már ez is álmovágym teljesülése lenne.

— A palota szép; de nem indiai — épp úgy nem, mint a Tads-bibi-karoza, a siremlék, melyet Dzsehan éjszakai királynőjének emeltek, s amelyet Ardsamand Banu Begamnak hívott, s a »Paloták kiválasztottjé«-nak nevezett. Ha én odahaza, Európában India mesepalotáira gondol, akkor legelőször erre a márványcsodára gondoljon, melyet az angolok mindent összevonó kaucsuk-íveszméjükben Tads Mahalnak neveznek. Mégis, aki építette, nyugati ember volt és a szigeti palota még abból a nagyszerű korból származik, amikor a próféta zöld jogara diadalmaskodott India felett. Én hindu vagyok leszármazásom szerint, lustaságból, vagy, ha ennek jobban tetszik, stilusérzésből. De a szeretetem az Izlámé — legalább is az a szeretet, mely a csodálatos gyűlöletből

fakad. India olyan ország, melynek nincs története, mert mindössze csak egy fejezet az izlám történetében. Előtte a kaos, utána az összeomlás. Nekünk, akik csungák és gyengék lettünk — semmi sem maradt országunk gyermekkorából, csak mondáinak megfázó szépsége és lendülete. És ami még ennél is rosszabb: mi egy művészet nélküli nép vagyunk. Mert mi évszázadokig csak abtől a hulladékból éltünk, ami az izlám fénykorából a mai Indiának maradt, aminek a szépsége azonban már nem a miénk. Ahol magunk is építeni kezdtünk, ott nyomban kőörület tört ki, aminek épp oly kevés köze volt a művészetéhez, mint a gorillának az emberhez.

— Engedjen meg egy kérdést, fenség! — vetette közbe Fürbringer. — Ha az, amit fenséged mond, megfelel a legbensőbb érzésének — mi dolgom lehet itt nekem?

A radzsa egy önkéntelen mozdulattal visszarántotta lovát.

— Erre is felelhetek, — válaszolta. — Mindent láttam, ami az ön tervei szerint épült. És azt tapasztaltam, hogy önben megvan a művész álomkóros biztonsága, mellyel mindenfajta lényhez megtalálja a legmagasabbra fokozott kifejezést. Ön ifju szerelmének házat épít a vörös dombon, melyet, ha az ember lát, meg kell értenie, hogy az ifju szerelem nem is lakhat máshol. Ön templomot épít és aki látja, halkan beszél. Ön síremléket emel egy fiatal, szőke asszonynak és mi, akik nem is ismertük, megtudjuk abból, hogy ki volt. Azért hiszem, hogy ön az az ember, aki az indus művészet lényegét felfedezheti.

— Ezzel fenséged, — óriási feladat elé állít en-

gem, — mondta Fürbringer letompított hangon.

A herceg ráemelte tekintetét.

— Kételkedik abban, hogy mégis meg fogja oldani? — kérdezte.

Fürbringer nem felelt.

— Megfogja oldani, — folytatta a radzsa alig némi lendülettel a hangjában. — És én elvezetem majd a forrásokhoz, ahonnan erőit meritheti. Hadd lássa meg Indiát, az országok asszonyát, — utolsó csontjáig, vérének utolsó keringéséig. Azt akarom, hogy minden titkok fátylát fellebbentse és lássa, hogy nincsenek is titkok. Akarom, hogy az örület eredetét lássa, melytől egy sok milliós nép, a nagyobb tisztesség kedvéért, még örült isteneket is széttépet magának. Egy népet, mely szentté avat kigyókat, teheneket és majmokat, mely embereket arra kényszerít, hogy borzalmas önkéntességgel addig álljanak egy helyben felemelt karral, amíg a körmük a tenyerükön nő ki, hogy szöges deszkákon aludjanak, és égő tehéntrágyába ássák magukat. Meg kell, hogy ismerje a templomokat, ahol a nyolckaru Durga, tigrisén nyargalva, az őrzőgökök áldozatát fogadja, s amelyekben minden oszlop, minden szobor az elfajzottság tébolyát ordítja. Látnia kell ennek a népnek a betegségeit, mert, mintha még a betegségeik is az örületől származnának. Az emberek tagjai megdagadnak, amíg Ganesához hasonlítanak, Siva fiéhez, az elefántfejű Istenhez. Fertőzőtségük fehér kiütései elborítják őket, mint a maró só és a pestis patkányokon nyargal, melyeket senki sem mer megölni, mert a hindunak nem szabad élni. És én el akarom vezetni oda, ahová a nyugati császár hatalma még nem ért

el és nem is fog elérni soha — a házakba, ahol az újszülött leánygyermeket tejbe fektetik, hogy a halálba igya magát. Látja, ez India — az az India, melynek élében még nem született művészet, s amelyet, éppen ezért, még nem lehetett önmagától megváltani. Mert az idők, emberek és dolgok felett mindig, a művészeté az utolsó szó. Amikor a művészet mindezt maga fölé emeli, ugyyszólván mindennek vége.

— Fenséged úgy beszél hozzám, mintha festő lennék, vagy szobrász. Ne feledje, hogy én csupán építész vagyok!

— Azt hiszi ön, hogy a poklot festeni lehet, vagy az eget faragni? Ha egy nép, vagy egy kor egy utolsó kifejezéssel akarna megnyilatkozni, nem érhetné be képekkel és szótrokkel. Dómkban és palotákban tombolná ki magát. És én azért hívtam önt, az építőművészt; hogy ezt az országot lényének megnyilatkozásával ajándékozza meg.

A radzsza hallgatott; Fürbringer nem válaszolt. Ajka, összeszorított fogai felett, elkeskenyedett, arcán játszottak az izmok, melyeket felgyülemlett gondolatai megfeszítettek. Lova feje felett egyenesen előre nézett. A piros mályvavirágok az út fölé hajoltak; Fürbringer nem is virágoknak, hanem élő lényeknek érezte őket. A mangofák vastag törzsei körül a mókuskusok serege kergetőzött. A zöld papagályok, nyakukon vörös bodorral, éles rikácsolással töltötték meg a levegőt. Fürbringer nem látott, se hallott. Töprengett. A radzsza egyetlen szóval sem zavarta.

Ha Fürbringer most nézett volna a hercegre, aki opálszemű paripán lovagolt mellette, ajkán az indus mosolyt láthatta volna, mely India isteneinek ajkán

is látható, amikor nagyon elégedettek.

Most egy folyóhoz értek, mely keskenyen és mélyen, szakadt partok között rohant. A fahíd padmalya dübögött a lovak patái alatt. Utjuk ezután sűrű fák között vezetett, melyeknek üregeiben majmok kergedtek. Amikor a hegycsúcsra értek, a radzsa visszarántotta lovát és kezét Fürbringer öklére tette, melyben a gyeplőt szorította.

— Szálljon le! — mondta és kiugrott nyergéből. Fürbringer engedelmeskedett. A vak lovak mozdulatlanul állottak. Drágaköszemeik csillogtak az erdei félhomályban. Mindkét férfi a hegy pereme felé tartott. A fatörzsek megritkultak.

— Ez az a völgy, ahol építenie kellene, — mondta a herceg kezét kinyújtva.

Fürbringer maga elé meredt. Az ajka megnyílt, de nem beszélt. Lassan lélegzett.

A völgy nem volt mély; nagy, szelid lankája árnyéktalanul pihent a szélesen sugárzó napfényben. Az égbolt, mint a kék tűz égett felette, mint valami kagyló, telve a föld minden kincseivel.

Márványtömbök, melyeket negyven ló sem tudott volna a helyükből elmozdítani, egymásra torlódtak, folttalan fehér, folttalan feketén; hatalmas kockák, arannyal érezve, mint a megmerevedett borostyánkővek; a flamingók nyakának megmerevedett nőszaszine.

Észak és dél között se fa, se eleven növény. Csak kövek, százszerű kövek; csillogó folyó, sziklatöredékek, melyek, mintha a föld köldökéről pattantak volna le, szikrázva a nemes ércről, melynek minden ere megnyílt.

A völgy tulsó oldalán, végtelen messze a dom-
bok mögött, melyek a völgyet észak felől határol-
ták, kezdődött a hegység, egy lazur-trón, mely az
 eget tartotta...

— Kérem fenségedet, hagyjon egy pillanatra ma-
gamra! — mondotta Fürbringer Mihály.

Leült a fa alá, melynek széles ágai már a mély-
ség felé hajoltak, állát a jobb kezére támasztotta és
belenézett a levegőbe.

Az indus hangtalan léptekkel távozott.

IV.

Két órával az ebéd után, melyet Fürbringer Mihály
a herceggel együtt költött el, már dolgozószobájában
várta gazdáját, abban a helyiségben, mely a nyolc-
ablakos teremhez tartozott és a tető üvegkupoláján
keresztül kapta világítását. Mint a tejzuhatag, úgy
hullott a magos, erős és alig átlátszó boltozatról
a fehér fény az óriási, kerek asztalra, melynek lap-
ját karvastagsága, sötétszürke márványból metszették.

Amikor Fürbringer először lépett ebbe a helyi-
ségbe, erősen kételkedett, hogy valaha is dolgozni
fog benne. Megszokta annak a szobának tökéletes
józanágát, melynek függöny nélküli ablakai vékony
falakat törtek át és csaknem tompitatlanul bocsátot-
ták át egy nagy város vérkeringésének zsivalgát. Szer-
számok, butorok, a papiros valamennyi asztalon, a
képek a falakon, mind fényáradatban kinélkoztak a
szemnek és kéznek; ez a környezet, mely kimondha-
tatlan derűvel ösztökelte a munkára, telítve volt ön-

érzettel, mely minél gyorsabban kívánt célhoz érni.

Mindezzel szemben az a helyiség, melyben most új ég alatt kellett munkához látnia, éppen az ellenkezője volt a réginek. A legömbölyített, mély, sötét, síma falakat, melyeket alig látható ajtó tört át, alig érte halvány rezgése a fénynek, mely a kupolából állandó, merőleges esővel hullott le. Mivel minden és mindenki, aki és ami e fényben állott, csaknem láthatatlanná vált, egyuttal a legszűkebb határoeltság és végtelenség látszatát keltette, megfelelően a sötétség és az éj lényegének. Az asztalon heverő tárgyaknak, mintha nem lenne hátterük, és olyan jelentőségre emelkedtek, amivel egyébként csak élő lények rendelkeznek.

Vártak.

És miután Fürbringer Mihály az első órát töltötte ebben a helyiségben, megértette a lényegét: Ezek a legömbölyített, magos, fekete falak, az üveg-tető, melynek boltozatát a napfény szinte feloldani látszott, a nyugodt, megtéveszthetetlen fénytömeg, mely ráragyogott az asztalok peremére és mind a tárgyak, melyek az asztalon heverték, — mintegy megmerevedni látszottak az óriási feszültségben, a várakozás görcsében.

És a megkezdendő munkát mégsem lehetett szüntetni. Ez még korai volt. Vajjon az ember, aki a terveket alkotta, megéli-e műve megvalósulását — kérdés, melynek semmi köze magához a műhöz.

Abban a pillanatban, amikor tervrajzait a márványasztalra tette, melyet a fehér fény elárasztott, a kérdés Fürbringerre nézve is közömbössé vált.

A herceg ezuttal nem váratott magára. Bejelen-

tés nélkül lépett a terembe. Fürbringer megfordult; köszöntése az ajkán akadt.

Most először látta a herceget hazája viseletében, a fehér, ingszerű ruhában, mely csaknem bokáig ért s a fejére csavart turbánnal, mely elfedte haját.

— Ne csodálkozzék, — mondta az indus megmázva Fürbringer kezét. — Az európai ruhát nem negyven fok mellett árnyékban találták ki. Egy tanácsot adhatok csupán: kövesse példámat; nem fogja megbánni.

— Köszönöm fenség, — felelte Fürbringer kissé egykedvűen.

Valahányszor, ha egy ideig nem látta a herceget, a legközelebbi találkozásnál valami ellenkezés felét kellett leküzdeni magában, amit az eszével sehogy sem tudott megérteni, csak az érzésével. A párbeszédnek sebes patakja elöntötte ezt az ellenkezést, de elsodorni nem tudta.

— A szobáival meg van elégedve? — kérdezte a herceg. — Szeretném, ha kényelemben és otthonosan érezné magát.

— Nagyon kedves fenségedtől — hálással köszönöm!

— Nem akarom, hogy bármit is megköszönjön. Már mondtam egyszer, hogy köszönetre sohasem vagyok érdemes... Várom a munkáját, amire szükségem van. Ez minden.

— Akkor hát, kezdjük, fenség! — felelte Fürbringer egyszerűen.

— Ramigani mondta, hogy ön már a hajón is készített rajzokat és terveket.

— Készítettem.

— Szabad látnom őket?

— Kérem, fenség...

A herceg leült; Fürbringer állva maradt mellette. Feje és az alakja árnyékban pihentek; csak a keze, mely ívet ív után forgatott, a herceg előtt, osztotta meg határozott, mégis némileg visszatartott mozdulataival a fény állandó zuhatagét.

— Természetesen, — mondta Fürbringer, — és művészi öntudata, melyet kénytelen idegeneknek martalékul vetni, kiszáritotta a torkát, — ezek a tervek, a szó szoros értelmében a levegőbe rajzolódtak, mert hiszen még nem ismertem a földet, amelyen építeni fogok. És éppen ez az a pont, ahol tüzetesen beszélnem kellene fenségeddel...

A radzsa sajtósága, átmenet nélküli mozdulattal felemelte a fejét.

— Ön nincs megelégedve a hellyel, melyet a siremléknek kijelöltem? — kérdezte a herceg felütnő ridegséggel.

— Megérezte fenséged, nemde? — mondta Fürbringer mosolyogva. Most, hogy ő, a művész, a saját talaján állt, a talajon, ahol a vendéglátás jogát a magáénak tudhatta, egyúttal a gazda biztonságát és szívéllyességét is visszanyerte.

— Már hazalovagláskor észrevettem, — válaszolta a herceg. — Ön el volt ragadtatva a völgytől, melyet a művésznek szántam; s a művész mégsem fogadta el.

— Jól tudta, miért, — mondta Fürbringer kissé komolyan. — Engedje meg fenséged, hogy megmagyarázzam. Már ezekből az egyszerű tervekben is lát-

hatja, hogy gondolataim a siremlék tervezésénél milyen irányba terelődtek. Olyan műre gondoltam, melynek alapvonása távolról megfelelne a teremtés szavának: Fel! Engedtessek meg nekünk a torony építése, mely csucsával az eget érné!

Elhallgatott, mintha a herceg feleletét várná, de mivel ez elmaradt, folytatta:

— Olyan alapról, melynek területe megközelítene a völgy ölét, a hegyek hatalmasságával vetekedő épületet akartam emelni, s ezt olyan vékony csucsba keskenyíteni, melyben már csak két lénynek lenne helye: egy koporsónak és egy embernek. Egy halottnak és egy élőknek.

Fürbringer hallgatott. A herceg a tervrajzokat, amiket a kezében tartott, az asztalra tette és visszatért székén. Csend borult a teremre.

— És mi az oka, hogy a völgyet, melyet ajánlottam alkalmatlannak tartja? — kérdezte aztán a herceg mozdulatlanul.

— Mert a dombon túl hegyek emelkednek — felelte Fürbringer. — A leghallatlanabb arányokban építhetnénk, amit emberagy és emberi kezek valaha teremtettek — mégis csak titánok maradnának az istenek mellett és a hegyek istenei kikacagnának bennünket.

A herceg ezúttal sem felelt nyomban. Kezét az asztal szegélyéhez támasztotta, hogy hosszú, keskeny ujjai barnásan pihentek a sötétszürke márványon. Ujjai halkán, csaknem észrevétlenül vonaglottak, mint ha a vér utolsó hullámai készülnének elhagyni. Abban a pillanatban, amikor Fürbringer Mihály erre a kézre lenézett, — maga sem tudta, miért? — test-

vérenek érezte az indust, ámbár a saját kezének bőre fehér volt.

— Fenség, — kezdte, de ismét elakadt.

A herceg ránézett, de a szemében nem volt tekintet. Fürbringer hallgatott.

— Annak dacára, — mondta a herceg csaknem érthetetlenül, — megfelelőnek tartanám a völgyet... mert ott találkoztam Vele...

— Kivel? — érdeklődött Fürbringer, miután a radzsa elhallgatott.

— Kivel? — Ez a kérdés úgy hatott, mintha hátulról fejbe ütötték volna az indust; ujjai görcsösen kapaszkodtak a márványba.

— Bocsásson meg, fenség, — mondta Fürbringer szívélyesen.

— Miért? — kérdezte az indus. — Azt mondtam, hogy annak dacára is megfelelőnek tartanám a völgyet...

— Fenségednek csak parancsolnia kell, — mondta Fürbringer.

— Nekem ez sem használna. A papagályokat be lehet tanítani, hogy úgy kotyogjanak, mint az emberek; a madár akkor dalol, amikor akar és mindig a saját dalukat... Ha megtizszerezném az önnek ajánlott összeget, bizonyára ön is építené a szobán forgó völgyben. De ez már nem a lelke alkotása lenne. Pedig ettől függ minden.

Fürbringer felelni akart, de, mert a herceg felállt, elhallgatott. Hátával az asztalnak dülve, állva maradt és tekintetével követte az indust, aki fel-alá járt a szobában. A lekerekített falak, melyeket jártában csaknem érintett, akadályozták lépteit, ami más he-

lyiségben alig történhetett volna. Fürbringer, aki élesen figyelte a heceget, önkéntelenül a kiáltás tisztes visszhangjára gondolt, mely hegyről-hegyhez hajtva, könnyebben hal meg, mint kivezető utat talál.

— En más képet láttam, — kezdte a radzsa hirtelen megállva.

A sötétségből beszélt, egykedvűen lépkedve el Fürbringer mellett.

— Nem olyan siremléket akartam, mely vetelkedhetne a szomszédos hegyekkel. Ha én magam építeném a siremléket, amelyre vágyódom, — folytatta olyan haragos és alig elfojtott indulattal, hogy Fürbringer összezsémmelt, — felturattam volna a földet a völgy alatt, amíg bolygónk közepéhez félközhetek. És ott kezdem volna építeni. Egészen bizonyos, hogy ez a mű is gigantikus lett volna. Ha keresztény szívem lenne, talán a Sétán birodalmát is sikerülne felépítenem, elég nagynak ahhoz, hogy elképzelhetetlen magányosságában még az ördög hatalma is eltévedjen. Végül pedig, amikor a zárókövet illeszténém a kupolába, melynek felül nyílása nem lehet, megparancsolnám tizezer embernek, hogy a felturt földet siremlékemre hányják, sőt megíteném, hogy a körülfekvő dombok földjét és kőzetét lehordatnám és a siremlékre vetelném, amig egyetlenegy sirdomb keletkezne — vad és elég magas ahhoz, hogy a hegyek, az istenek székhelye, ne kacaghasson felette.

Fürbringer lehunyta szemét és a fejét lehorgasztotta. Most egyetlen mozdulattal eltaszította magát az asztaltól, amelynek eddig nekitámaszkodott és a hierarchhoz fordult.

Fenség. — kezdte határozottan. — engem a sötétségek tömkelegébe állított, ahol már nem ismerem ki magam. Fenséged írt és én jöttem, bár, őszintén szólva, titokzatos ajánlatát kevésbé találtam kecsegtetőnek, mint inkább, visszataszítónak. Az egészet az olyan ázsiai nagyur szeszélyének tartottam, aki szereti személyét a megmagyarázhatatlanság fátylába burkolni és ezzel bizonyos jelentőséget kölcsönözni magának. Azért jöttem, mert azt hittem, hogy a siremlék felépítésével elérhetem a saját tökéletesülésemnek azt a fokát, amelyre mindnyéjan vágyóunk. De én nem tudok alkotni, ha az alapot, amelyen építenem kell, nem ismerem. Mint embernek és mint művésznek szükségem van a kilátás határtalanságára és a világ dolgaiból nem szeretem, ha többet vonnak meg tőlem, mint amennyit a föld gömbalakja feltételez.

A radzsa megmozdult; Fürbringer elhallgatott.

— Folytassa csak, kérem! — mondta az indus. Leült egy padra, mely követte a fal kerekdedségét, mely egyuttal a támlája is volt.

— A siremléket én a síkság végtelenségébe akartam állítani, ahol uralkodhatott volna. A legfeketébb márványból akartam építeni, lapislazuli oszlopokkal. A siremlék szívében akartam elültetni a kertet, amelyből az ezeregyjé minden kívánságot teljesítő szellemei a drágakögyümölcsöt szedik. Az asszony szépsége, melynek a siremléket alkottam, a szmaragdok és szafirok csodáiban nyilatkozott volna meg. A nevet rubinnal, ametiszttel és türkizzel írtam volna a világ összes leveleiből, az oszlopok márványába. A kíváncsiakat onix-lépcsőkön vezetttem volna a sirem-

lek magasságába. És ott fenn, a levegő legtisztább tisztaságában, közelebb az éghez, mint a földhöz, ott helyeztem volna el a csoda koronáját: az egyetlen kristályt, melynek magjába belezártam volna a szívét annak az asszonynak, akinek a szerelme és halála az egészet megteremtette.

— A gondolat szép — felelte lassan az indus.
— De — és felemelte a fejét, anélkül, hogy a testével is kiegyenesedett volna; merev mosolya felfedte a fogait, — ki mondja, hogy az az asszony szeretett engem? És ki mondja, hogy meghalt?

A szobában csend volt.

A két férfi egymásra nézett. És a csend oly teljes volt közöttük, hogy a fényáradat, mely a kupolából hullott, szinte zugai hallatszott.

— Azt hiszem, félreértettem fenségedet, — mondta Fürbringer Mihály nagy önuralommal.

— En meg tudom, hogy nagyon is jól értett meg — felelte a herceg.

— Lehetetlen. Itt valahol vagy tévedésnek, vagy félreértésnek kell lenni. Hiszen az Ön saját levelében...

Fürbringer a zsebe után nyúlt. Az indus keze a levegőbe lendült.

— Nem szükséges, hogy a levelém tanúnak hívja ellenem, — mondta a herceg. — Tudom, hogy mit írtam.

De Fürbringer már kivette a levelet borítékjából és azzal a világosság felé fordult.

— Ön azt írta, — mondta csaknem zihálva: — «Elvesztettem az asszonyt, aki oly közel volt szívemhez...»

— Nos! — kiáltotta a herceg fojtott erővel,

mintha szavai ömlő válnának, hogy Fürbringert megakadályozzék a továbbolvasásban, — és, ha az az asszony még oly közel volt szívemhez — pedig valóban közel volt, — azért már szeretnie is kellett engem? És, ha elvesztettem — ezért meg kellett, hogy haljon?

— Tehát él még?

— Él.

— És fenséged előnek szánta a siremléket?

— Valamikor, — mondta a radzsa egyhanguan, mintha ódon könyvből olvasna, — ő sem lesz élő.

— Meg akarja élni?

— Meg, — felelte a radzsa olyan kifejezéssel, mintha a kimondott szótól fulladozna.

— Ön a herceg és a hindu gyilkolni akar?

A radzsa mozdulatlanul állt fény és árnyék között. Azután egy lépést tett a fény felé és Fürbringer észrevette, hogy barna arca hamuszürkévé vált.

— En nem vagyok herceg, — mondta az indus lassan. — Nem is vagyok hindu... Ember vagyok.

Fürbringer felelni akart; de a szürke arc láttára elfordult, az asztal mellett álló székbe hanyatlott és fejét a kezére hajtotta.

Az indus a széke mögött megállt.

— Ön most magyarázatot szeretne, — mondta.

Fürbringer hallgatott.

— Nem örülök, hogy ezt akarja, — folytatta az indus. — És mégis beszélni fogok. Kiöntöm szavaimat, kitarom lelkem kapuját — lépj be! A kinok és a gyalázat titkai vásári kikiáltókká legyenek és leplezzék le önmagukat: Nézzétek, vércseppjeim piros-sága lütsz a rubinon! Öntsétek át a tengert lelkem

mélyébe: egy csepp lesz a kagylóban! Halljátok, emberek, halljátok panaszomat azért, ami velem történt! Meg lesz ön akkor elégedve —?

— Csak egy magyarázatot kérnék fenségedtől, — mondta Fürbringer Mihály, anélkül, hogy megfordult volna.

— Magyarázatot — miről? Arról, hogy én, a herceg egy fehérszőrű kutyáért, aki a barátom volt és akire a nyakam ereit is rábíztam volna, állattá lettem, akit az beszennyezett? Arról, hogy én, a hindu, fiatal, de még sem gyermek már, olyan nép fia, melynek az asszony nem több a kakasnál, aki nem ismer féltékenységet, mert az asszony csak kavics a talpa alatt, melyet felvenni sem érdemes — arról, hogy én, a hindu, herceg és bolond, fejemet egy asszony ölébe hajtottam és mint az örvénylő szóltam hozzá: Szeretlek, én tiszta gyöngyöm! Egy szempillád kedvesebb nekem, mint a vér, mely legközelebb csordul szívemhez! A követ, melyen lábad lépkedett, nem adnám az egész világért, ha magad is nem élnél benne és, ha az enyém lenne, neked adnám az egész világot, az eget és a földet. Mert szebb vagy te, kedvesem, mint Savitri, Sakuntala és Damayanti, az isteni nők, akiket a szerelem annyiszor megénekelt — erről akar ön magyarázatot?

Fürbringer hallgatott.

— Vagy talán, — folytatta a radzsa, — talán arra akar magyarázatot, hogy egy asszony, aki a férfi imádatában úgy járt-kelt, mint az aranypalástban, akinek a nyakáról, mint a gyöngyfűzerek csüngtek a férfi szerelmi sebei, egy asszony, akinek csak mosolyognia kellett, hogy a legképtelenebb és a leg-

vakmerőbb kívánságai is teljesüljenek, — hogy ez az asszony megy és odaadja magát egy kutyának — egy férfinak, aki elárulja a barátját?

Fürbringer megrázta a fejét.

— A példák nem magyarázatok, — mondta felhangon.

A radzsa nem hallgatott rá. Kezét a halántékára szorítva, fel-alá járkált a szobában.

— Miért is nem köptem ki, mint valami mérgezett morzsát, mielőtt szétmarcangolta a szívemet? — mondta maga elé. — Miért érzek még most is édességet az ajkamon, ha róla beszélek? Egészséges akarok lenni és egészséges leszek, ha a lélegzete nem irtja a levegőt. Vággyal, ami semmilyen más vágyhoz nem hasonlítható, várom azt a napot, amikor meg fog halni. És ez a nap el fog jönni. Biztosan el fog jönni.

— Ha fenséged mindenáron gyilkosságot akar elkövetni — mire vár még? — kérdezte Fürbringer fejét felemelve.

A radzsa megállt.

— Arra várok, hogy megtalálják, — mondta.

— A férfit?

— A férfit...

— Hát — megugrott?

Az indus mosolygott.

— Ő nem, — mondta szeliden. — Azt hiszi, hogy a tízezer kiküldöttem, akik keresik, megváltak? Vagy megbénultak? A sakál elrejtőzött. De meg fogják találni.

— És, ha elfogják és idehozzák fenséged elé, — felelte Fürbringer, — ön mégsem lehet a bírója.

Kormányja joggal követelné fenségedtől a foglyot...

— Indiában a vadászat mindig veszéllyel jár,
— mondta a radzsa.

Fürbringer felállt.

— Öszintén sajnálom, fenség, — kezdte, — hogy eleve nem tártá fel előttem a történetek tartalmát és következményeit. Ettől az órától fenségedet is, magamat is megkímélhettük volna. Nem tudom, mi jogosította fel fenségedet arra a feltételezésre, hogy én lennék az az ember, aki ennél az előre megfontolt gyilkosságúél a sirásó szerepére vállalkozik. Mert én semmiesetre sem vagyok ez az ember. Nagyon kérem fenségedet, legyen olyan szíves és adjon alkalmat nekem, hogy Esnapurt, amilyen hamar csak lehet, elhagyhassam és ezzel bátorkodom ajánlani magam.

Az indus nyugodtan nézett Fürbringer arcába.

— Ön ismét téved, uram, — mondta. — A feladat, amit én Önre bízam, legkevésbé sem a sirásé. Mi eségetjük a halottainkat. Önnek örökkévalóságot kell adni — nem az asszonynak — lehet a semmi örökkévalóvá? — nem, az Ön feladata, emléket állítani az érzések tengerének, amit én, mint egy Isten és bolond szórtam a sivatagba, melyet asszonynak hívnak. Nincs oka, hogy ezt a megbízást visszautasítsa.

— Ne lovagoljunk szavakon, fenség, — felelte Fürbringer, — kérem az elbocsátásomat.

— Ön tehát el akar utazni?

— EL

Az indus kezét az asztalra tette, a tervrajzokra, melyeket Fürbringer széttárt. Tekintetét el sem véve azokról, mondta:

— ~~En~~ a síremlék felépítéséért egy millió fontot ajánlottam önnek aranyban.

Fürbringer nem felelt.

— Most a kétszeresét ajánlom, — folytatta a radzsa.

— Ne fáradjon, fenség, — mondta Fürbringer fagyosan.

A radzsa feléje fordult és az arcába nézett.

— A háromszorosát, — mondta.

Fürbringer vállat vont. Egy mozdulatot tett az ajtó felé.

— Várjon, — szólt a herceg. A szürke arca mosolygott. Még mindig az asztalnak támaszkodva állt, keze a tervrajzokon. — Ön az én saját elveimet követi, — vélte tartózkodóan. — Ezt nagyon okosan teszi. Az ön helyén én se adnám olcsóbban. Nevezze meg az összeget, amelyre igényt tart a síremlék felépítéséért! Remélem, meg fogunk egyezni.

Fürbringer kezével a gallérját feszengette.

— Fenség, — mondta és megragadta a mellette álló széket, — engedje meg, hogy a további félreértések elkerülése végett egy megjegyzést tegyek. Azért, mert én ebben a pillanatban vendége vagyok fenségednek és a házában tartózkodom és mert nem felejttem el, hogy akivel szemben állok: észiai, csakis ezért felelek abban a formában, mely egyáltalán nem felel meg az érzéseimnek. Ha megesne, hogy Európában egy európai hasonló ajánlattal közeledne hozzám, azt ökölrel verném fejbe. Egyizben már felkérttem fenségedet, hogy tanát az emberek megvásárlhatóságáról ne méltóztassék általánosítani. Nagyon sajnálom, ha most újból és hangsúlyozottabban kell erre

magkrémem. És ezzel, azt hiszem, befejezettnak tekint-
hetem eszmecszerénket.

— El akarja hagyni Esnapurt?

— Mindenesetre.

— Azonnal?

— Azonnal.

Az indus kiegyenesedett.

— Várjon még egy pillanatra, Fürbringer ur!
— mondta. — Még egy kérdésem lenne önhöz.

— Kérem...

A radzsa Fürbringerhez lépett. Egy lépésnyire
megállt előtte.

— A becsületszavát adja, — kérdezte, — hogy
sem mága, sem harmadkézzel nem teszi a legcseké-
lyebb kísérletet, hogy a keresett férfit az Esnapurból
való meneküléshez segítse és ezzel biztosítsa életét.

Fürbringer egy pillanatra visszafojtotta a léleg-
zetét. Azután nagyot fújt az orrán.

— Nem, — felelte.

— Nem adja a becsületszavát?

— A becsületszavamot adom fenségednek, —
mondta Fürbringer Mihály, — hogy mindent, ami csak
erőmtől telik, el fogok követni, hogy azt a férfit,
akit fenséged keres, biztonságba helyezzem. Mivel el-
fogatásának napjáig a halálnak szánt asszony éle-
tét is biztosíthatom tartom, egészen bizonyos, hogy
semmilyen eszközt sem fogok elmulasztani, hogy fen-
séged terveit keresztezzem és célomat elérjem.

A radzsa egymásra szorította szempilláit és né-
hányat hunyorított.

— Ez rendkívül lovagias öntől, — mondta sze-
retetreméltóan. — De sajnos, ép' annyira oktalan. Ez-

zel ellenreendszabályokra kényszerít engem. Arra kell tehát kérem, hogy halassza el Esnapurból való elutazását.

— Ez talán azt jelenti — hogy a foglya vagyok?

— Ó, — ne használjunk ilyen nagy szavakat... Örülök, hogy vendégemül tisztelhetem uraságodat és kérem, ne zavarja idő előtt ezt az örömet. Remélem, sikerülni fog ittélést annyira kellemessé tenni, hogy magától is megelégedezik az elutazásról. Sajnos, kénytelen leszek rövid időre elhagyni önt; tekintse addig a palota gazdájának magát. Ramigani továbbra is a rendelkezésére áll. Utasítottam, hogy kívánságait mindenben teljesítse. Amennyiben Fürbringer arhajlandó lenne a siremlék építésével behatóbban foglalkozni, egyetlen szava is elég lesz; Ramigani azonnal értesíteni fog engem. Remélem, ez mihamar megtörténik. Viszontlátásra, Fürbringer ur...

A radzsa távozott; az ajtó bezárult mögötte. Fürbringer utána fordult. Törköl kellett volna ragadnom, gondolta magában, de minden el nélkül.

Mozdulatlanul állt a márványasztal mellett, amelyen szanaszéjjel heverték tervei és vázlatai.

A fehér fény hangtalan zuhatagja réje hullott a magosan boltozott kupolából.

Fürbringer megfordult. Az ajtó kinyílt. Ramigani állt a küszöbön.

— Mi az —?

— Gazdám küldött hozzád, sahí, hogy parancsokat kérjen.

— Hol van a gazdád?

— Ebben a pillanatban hagyta el a palotát...

Fürbringer hallgatott.

— Parancsol, sahí?

— Semmit.

Az indus homlokához emelte a kezét, melyen meghajolt és távozott.

Fürbringer Mihály leült.

V.

Ami Fürbringer Mihályt föprengéséből felébresztette, tömjén, ambrózia és viasz illata volt.

Felémelte a fejét és körülnézett. Kivül senki sem volt a szobában. Nyilván nem is volt. De a tiszta fehér fénye eltűnt és a falakon köröskörül nagy, sárga gyertyák égtek a bronztartókban, hangtalanul, teljes mozdulatlansággal, mintha önmaguktól gyultak volna fel.

Az ajtóval szemben, keskeny fülkében, három lánccon egy edény függött fekete, áttört fémből. Belsejének tompa, egyenletes izzásából illatfelhők szálltak fel és lassan, kékesen, az elmúlásban fogantak bánatával kusztak fel a kupola láthatatlan magosságára.

Fürbringer Mihály tekintetével követte a felleggyűrűket. Komolyan nézte az elröppenő fénypontokat. Idegei erős hajlamot mutattak a dolgok lényegének felkutatására, amennyiben teljesen át tudta magát adni annak. Így tehát teljesen átértékelte a gyertyáktól megvilágított szoba szelíd ünnepélyességét, mely hivatásában családodtnak látszott, akár az érett és bölcs ember türelme, mely mozdulatlan és megadással teli várakozással mond le a méről a holnapért.

Fürbringer felállt. Elhagyta a helyiséget és a szobájába ment. Ez is világos volt. Beesteledett, anél-

kül, hogy észrevette volna. Az ablak hálófüggönye, mint a tejüveg, fehéren és átláthatatlanul feszült neki a sötétségnek.

Kis asztalán, szépen vert aranytálban, gyümölcs, s a serlegben jégbehűtött bor várta. Fürbringer szomjas volt; de nem ivott. Zavartalanul akarta gondolatait megőrizni.

A töprengés óráiban részmúlt annak a szükségességre, hogy a tényeknek megadja magát. Esztelenség lett volna, hogy az ország és annak nyelvének ismerete nélkül, a megfelelő eszközök híján, sőt cél nélkül, még csak kísérletet is tegyen, hogy az udvarias kényszerűség alól kivonja magát. Tehát fogoly volt.

De mivel az ellenséges tábor kellő közepén volt, szilárdan elhatározta, hogy a maga részéről nem marad tétlen. Semmi egyéb nem kellett, minthogy megtalálja azt a helyet, melyen ellenfele a legsebezhetőbb. Ezért tehát ismernie kellett mozgási szabadságának határait és terjedelmét. És elhatározta, hogy ebben a tekintetben egy pillanatot sem fog elmulasztani.

Egy körülmény, melyet eleinte teljesen jelentéktelennek tartott, napi tapasztalatai után, különös súlyt nyert: lakásának egyetlen ablaka se nyílt a szabadba. Az udvar, melyben a tigriseket tartották, a hálószobája alatt volt. Termének nyolc ablaka, bevont szemekkel, vakon tekintett át egy csupasz, nagyon magas falra. Dolgozószobája pedig a világitást kizárólag felülről, az üvegtető boltozott kupolájától kapta.

És ebben a pillanatban még valami jutott az

eszébe: háromszor tette meg az utat a szobájától oda és vissza, keresztül-kasul járva a palotát a tőkeleti és nyugati partjáig. De útja soha sem volt ugyanaz. Esmápur hercege és Ismael, a pontatlan, aki a bizalmasa volt, a folyosók, csarnokok és lépcsők zavaros tömkelegét hívták segítségül, hogy tájékozódó képességét kihozzák az egyensúlyból.

De Fürbringer Mihály szilárdan elhatározta, hogy saját szakállára is megkeresi a legrövidebb utat, mely a palotaszigetet körülvevő vízhez vezet.

Az iránytűt és kézi lámpását zsebre vágva tehát, elhagyta a szobát.

Az ajtót nesztelenül betéve maga mögött, megállt és körülnézett.

Jóbra és balra csarnokszerű folyosó futott, melynek íveit, a karsu márványoszlopok beláthatatlan sora tartotta. Sehol egy emberi lélek. Fürbringer a lélegzetét visszafojtva figyelt. De nem hallott semmit — semmit mint valami alig hallható fémcseppést, mintha végtelen távol valahol ezüst golyócskák hullanának ezüst urnába.

Valahol vízcsöppek hullottak.

Szelíd, arany színű, csaknem szomorú alkony uralkodott az oszlopok alatt. A világosság láthatatlan forrásokból áradt anélkül, hogy a padmalyt elérné. Fürbringer arcán meleg, egyenletesen cirógató szellő sürrant el. Ez a szellő a zivataros, nyári esték minden illatát és édességét magával hozta.

Fürbringer mélyen lélegzett. Lépteit a nesztelenségig tompítva, kezdte meg útját. Amikor megállt és visszaneézett, mögötte kihunytt a fény.

Felkiáltott:

— Ramigani!

És rövid szünet után ismét:

— Ramigani!

De senki sem felelt. A világosság végtelen lassan felette is elaludt, míg végül teljes sötétségbe került.

Fürbringer hosszú pillanatokig mozdulatlan maradt. Várta, míg szeme megszokja a sötétséget és megismeri a körüllevő tárgyakat. De ez a sötétség olyan volt, mint a földalatti tömlőcé.

Mennél tovább tartott, annél mélyebb lett; szinte testileg tolakodott az emberhez, aki önkéntelenül védve kapta maga elé a kezét, hogy a sötétséget távol tartsa magától.

Kézi lámpását kivette zsebéből és bekapcsolta. A fény finom tüje belefuródott a sötétség testébe, hogy az megvonaglott; de megvilágítani nem tudta. Fürbringer a padmalyra irányította az apró villanykörte fénycsikját. A padmaly síma volt, akár a tükör. Ismét nekiindult, még inkább elszénva arra, hogy célját elérje. Haragja és mély megvetése, amit a Kelet kóklereivel szemben érzett, mint két jó pajtás kísérte most. Azt gondolta: Szeretném látni, mégis meddig űzik üzelmeiket.

Eloltotta lámpását. Takarékoskodni akart erejével, amikor a legnagyobb szüksége lesz arra. Előrenyújtott kézzel és tapogatózó léptekkel ment tovább.

Száz lépést téve másodszor is megállt. Lépteinek neszétől és visszhangjából arra következtetett, hogy másik terembe ért. Ez a terem nagyon magas lehetett. Fürbringer felemelte a fejét. A mély feketeség felette lassan elmosódó sötétkébe alkonyult, mint

csendes vizek felett az este. Talán az ég volt, mely csillagtalanul borult a sziget palotájára.

A végtelen mennybolt láttára Fürbringer önkéntelenül mély lélegzetet vett — és a beszitt levegőt a mellkasába zárta.

Volt-e visszhang a helyiségben?

Sóhajást hallott, mely a közelében, de a feje felett, lassan, leheletszerűen fakadt és mély lélegzettel a nesztelenségbe illant.

Fürbringer jobbra-balra fordította a fejét, mintha valami után fürkészne; jól tudta, hogy ezzel a mozdulattal csak önmagát émitja. Csak a nyakcsigolyáját akarta megszabadítani, melyet, mintha vasmarok szoritana.

— Van itt valaki? — kérdezte félhalkan.

Hangja tompán csengett. A szavak merőlegesen hullottak le ajkáról.

Kérdésére halálös csend felelt. De, amikor lábát felemelte, hogy tovább menjen, a feje mögött másodszor is felhangzott az iménti sóhaj. Lágy lehelet melegét érezte nyakán. Mintha szelid kéz simogatná.

Magosra emelte lámpását és ismét bekapcsolta...

Mögötte, valamelyik oszlop lábánál, egy majom gubbasztott. Állati szemei vörösén tüzeltek rá.

Lámpása fény sugarával körülvilágította a helyiséget és látta, hogy a lépcső, melynek lábánál állt, olyan széles, hogy se jobbra, se balra nem látszottak a határai.

A lépcsőfokon százával guksoltak a majmok; az oszlopok bronzágain csüngtek, aludtak és felébredtek.

A lépcsők beszennyezett márványától, kövér ot-

rombasággal váltak el az állattestek kölöncei, melyeket, mintha valamilyen kontár rontott volna el.

Lassan, zsarnoki gyanuval közeledtek az emberhez, fogaikat csikorgatva lámpására. Büdösen, szemtelenül és szenten áradtak ki a sötétségből, beláthatatlan sereggé dagadva.

Fürbringer a soraik között, egyenesen a lépcső felé tartott. Elérte és felfelé indult. Észrevette, hogy felül, ahol a lépcső végződött, borongó világosság derengett, mintha sűrűn elfátyolozott, erőtlen lámpásból áradna. Fürbringer a derengés felé tartott.

A majmok csapata követte. Fürbringer, mint a kísértetek hangtalan zsivalyát hallotta a meztelen, puha lábak surranását és állatian biztos ugrásaikat. Állandóan a sarkában maradtak és mindig egyforma távolságban. Amikor lépteit meglassította, tétováztak; ha gyorsabban ment, ők is futásba kezdtek.

Ha most nekik amodnék, gondolta Fürbringer, utánam szaladnának. Tehét nem futok.

Megállt és visszafordult. Ő, az ember, őrzöngö, esztelen gyűlöletet érzett magában az állatcsöcselék ellen, mely a lépteihez tapadt.

Eloltotta lámpását és zsebrevágta. Megfeszített izmokkal, fejét és állát előreszegezve, ökölbe szorított kézzel, percekig, mozdulatlanul állt a lépcsőkön.

Hallotta, hogy üldözői visszavonulnak. A sötétség torka elnyelte őket. Végül valamennyien eltűnnek.

Fürbringer kiegyenesedett. Inge a testére tapadt. Hirtelen borzadály rézta meg, melyről nem tudta, hogy felhevülésből, vagy didergésből származik. Ment fel a lépcsőn.

Mikor az utolsó lépcsőfokhoz ért, a templom előterét látta maga előtt.

Három, óriási kapuiv, melyet szépen faragott, széles és alacsony pillérek kötöttek össze, vezetett a belső helyiségbe, melynek mélihetetlen mélysége és magossága kékeszöld fényben uszott.

Fürbringer úgy lépett be a templomba, mintha szelid tó vizébe merülne. Nem is lélegzett, hanem itta a nehéz, hűvös levegőt, mely az oszlopok érdekében pihent.

Minden íven, mely két oszlopot összekötött, egy-egy ámpolna függött, egyetlen, óriási kristályból csiszolva. Égtek, de nem világítottak. Csak sokaságuk végtelenségével borították a templomot mesterséges világításba.

És Fürbringer Mihály úgy járt-kelt az ázsiai istenségeknek e templomában, mintha a tenger fenekén lenne, csaknem agyonnyomva egy idegen elem áradó és egyben zuhanó erejétől. Csodákra szomjazva, ellenségesen imbolygott a szent tárgyak között, melyek rá nézve nem voltak szentek és, mert imádat nélkül állt előttük, ő maga is ellenségesen megbámulta.

A köszörmolytegek kövér tagjain lévő drágakövek szikrázva ragyogtak az ámpolnák fényében. Embéri testekből elefántfejek nőttek és féktelen dühük me-revségében az ég felé nyújtogatták ormányaikat.

Kali, az ocsmány és Durga, a dëmongyilkos, mint a kelések fakadtak ki a kövek közül, melyeket, mintha az irtózat repesztett volna széjjel.

A pusztító Siwa fekete ormányai, mint valami

örjögő, alkotó düh sebei, számtalan karként nyugtak az ég felé és hullottak vissza az éhes Durga ölébe; és mindketten az imádkozó asszonyok bőséges áldozati adományaitól, olvasztott vajtól csepegtek.

A kövek elszabadult örjögése egészében szemérmetlen meztelenséggé fajult, ki nem merülve és soha jóllakottan, a legszörnyűbb támoltyús pillanatában megmerevedve a saját átkában, melytől semmiféle örökkévalóság sem válhatta meg.

Az istenségek e sokasága közepeit idő és tér minden értelmét elvesztette. Fürbringer Mihály már nem tudott számot adni magának arról, hogy mióta érzi feje felett a zöldeskék világosságot, mely minden pillanatban azzal fenyegette, hogy megsebzí koponyáját. Körülnézett, de sem kijáratot, sem bejáratot nem látott. Csupán oszlopokat, melyek rettenetes terhek alatt gönyedtek; csupán kőszobrokat, melyekben egy, a végtelenségbe fokozott félelem önmagának állított szobrot; kőlyökállatokat, melyek feléje meredtek; halombaa szórt drágakövek fel-felcsillanását; s az égő, tengerszinű kristályok csepegését a mozdulatlan levegőben.

S mialatt Fürbringer a kővé vált rémület poklát járta, meggyorsítva lépteit, hogy az agyát marcangoló vágy elől meneküljön, mintha körülötte minden felébredne merevségéből, életre kelne és lélegzeni kezdene.

Az istenségek szemei megrezzentek a fényben; véraláfutott tekintetük felvillant és követte Fürbringerit. Határtalanul megnőve, árnyékok nyugtázkodtak előtte. Az ámpolnák zöld kristálytartói himbálózni kezdtek; ide-oda hirtáztak, mintha valamennyit Siwa,

az Isten sóhaja érte volna, mely végig borzongott a templomon.

A magasság vak sötétsége torzult alakokba esett szél. A néma hörgéssel tulterhelt oszlopok körül a kísértetek beláthatatlan csapata táncolt halkan.

Fürbringer végigsimította a homlokát; a verejtéke hullott. A tekintetével kiutat keresett ebből a kaotikus örületből; de nem talált. Céltalanul rohant előre, tovább.

És hirtelen megpillantott valamit, aminek láttára a vére megfagyott és szinte megtorpant a rémülettől.

Zihálva hajolt előre és rámeredt az előtte heverő lényre.

Az egyik oszlopnak dülve, összekulcsolt kezekkel és maga alá huzott lábakkal egy csontváz gubbasztott, egy halom csont, bevonva barna, pergaménbőrrel, csupasz koponya, hústalan arc, a nyaka körül apró, sápadt halálfejekből fűzött láncsal.

A csontváz azonban élt; a csaknem szabadon lévő bordák között láthatóan dobogott a szív, s a halálfejekben, a halálfejek fölött, két eleven szem lobogott.

És ezek a szemek nézték a nyugati embert. Magukba szívták vonásait és fanatizmusuk dühös megvetésével, az arcába sűtötték gyűlöletük izzó farkályját.

A vezeklő felett, akinek a válláról jobb csipőjére hullott a braminok fehér zsinórja, hatalmas büzfelleg uszott. Egy évtized hulladéka, szemetje halmozódott a szent körül, aki kiforgatott tagokkal egy helybert ülve, valamelyik rettenetes istenség tiszteletére eleven testtel indult feloszlásnak.

Fürbringer visszatánerodott; jobbra fordult. Most a feketén meredő ormányok rengetegén rohant keresztül, egyre előre, szilárdan elhatározva, hogy addig meg sem áll, míg el nem érte a szabadság kapuját.

A zöld fény, feje felett, lassan bágyadni kezdett. A falak összezsugorodtak. Odakünn az éjszaka várakozott.

Fürbringer, akit az alvilág lökött ki magából, fellelegzett, s egy hörgésszerű sóhajtással lerogyott. Határtalan jóérzés fogta el, amikor a hűvös márványpadlón feküldhetett és fáradt tagokkal és lezárt szemhéjakkal, melyek mögött izzó tüzkarikák keringtek, gondolkozás nélkül merenghetett a semmibe. Az idegei kinzón reszkettek, mintha valamennyi szál megmozult volna. Annigra kimerült, hogy nem volt akaratereje sem ahhoz, hogy felkelljen, sem ahhoz, hogy továbbmenjen.

Ebben a pillanatban, amikor szétvetett karokkal és remegő térddeél, lehunyt szemmel feküdt a hátán, végtelen messziről, mintha egy tenger lenne közöttük, a felesége hangját hallotta, aki a nevéen szólította.

Ez a hang félelem nélkül, tiszta, szelid gyengédséggel, csaknem rábeszélően hívta. És Fürbringer, aki kimerülten feküdt félálomban, olyként hallotta ezt a hangot, mint derengéskor az ébredő ember hallja a madarak édes szárnycsattogását — minden vágya nélkül annak, hogy szemét kinyissa, nem is felelve, nem is gondolkodva...

Csupán a lelke legmélyebb tudatában hallotta a szíve beszédét: — Persze... persze... Te is a vilá-

gon vagy... A világ és az éjszaka tele vannak borzalmakkal és az agy rettenetes kísérteteivel. A szellemek új rabszolgákat követelnek. De te itt vagy a földön és felém küldöd csengő hangodat, mely a legfeketébb sötétségben is megtalálja az utat, anélkül, hogy valaha is eltévedne.

Hallotta a szívének ritmusát, mely erővel és egyenletesen mozgatta a vérét, szótagokat és szavakat formált, melyek vissza-vissza térve verseké, csaknem dalokká váltak...

Drága feleségem... drága feleségem..

Azután talpra ugrott — hirtelen teljesen magához tért, kijózanult és gondolkozni kezdett.

Hogy került Irén, a felesége ide?

Hogyan hallhatta a hangját itt, Esnapurban, a legmélyebb Indiában, a sziget fehér palotájában?

Vajjon, van-e akár a leghalványabb lehetősége is annak, hogy itt legyen? Vajjon nem álmodott-e máj az első este is, amikor a hangját vélte hallani?

És, ha itt van — milyen úton jöhetett? Talán mint valami hű kutya jutott a nyomába és rátalált? Talán kierőszakolta az ideutazást, a szerelme akaraterejével szállva sikra az ézsiai kényur szeszélyei ellen, győzelmében eleve biztosan? Vagy talán ő is csak egy számjegy volt az indus számításában? Önkéntesen jött-e, vagy idecsábították? Talán kényszerítették? Vajjon fogoly volt-e Irén is, mint ő, akit igérettel, vagy fenyegetéssel tartanak fogva?

Mert, ha Irén ura lehetett önmagának — mi tarthatta volna őt attól vissza, hogy szerelmének szép, vad és boldog nagylelkűségével utána rohanjon?

Miért szólította őt éjszaka és miért nem mutatkozott?

Fürbringer, leküzdve térde reszketését, felugrott.
Hol volt? — Hol rejtőzött?

— Irén! Irén! — kiáltotta, amilyen erősen csak tudta.

De a hangja alig hallatszott. A nagy izgalom fojtogatta a torkát, annyira, hogy kiáltása rekedt sutogásként hangzott. Letépte a gallérját.

— Irén, — kiáltotta feli tudóvel. De, mintha vastag kendőbe kiáltana. Saját magát sem hallotta, bár a kiáltástól a nyakán és a halántékán annyira kidagadtak az erei, hogy majd szétrepedtek. Gyenge sóhaj illant el mindössze az ajkáról.

Ez a sóhaj azonban köröskörül a nagyszerű magányban és az éjszaka fenségében mindenütt sokszoros visszhangot keltett. Egyszerre, mintha száz nagy, sápadt oszlop ébredt volna fel álmából. Fürkészve néztek össze és némán figyelmeztették egymást a történetekre, arra, hogy egy mély sóhaj surrant el soraik között: Irén... Irén... Irén...

Fürbringer mindkét kezével a fejéhez kapott.

— Hol vagyok? — gondolta. — Elvesztettem az eszemet?

Ismét futásnak indult, vakon bele a kék derengésbe, lépcsőket érzett a lába alatt, megbotlott és elesett. Gyorsan feltápáskodott és elharapta dühös kifakadását; a szeme előtt vörös szikrák táncoltak, mint az örült szunyogok. A lépcső, melyen most tovább rohant, felhővé vált a lába alatt, nem bírta el testének súlyát, megingott és összeomlott.

Görcsösen csukott szájjal kiáltott, — mert regetgett a visszhangtól:

— Irén! Irén!

De az asszony nem felelt.

Csarnokba ért, mely kerthez hasonlított. Az ég szélesen kiterelve pihent felette. Bizonytalan, széled és hűvös fény áradt körülötte, mely nem adta magát a földnek. Talán az ifju hold lebegett ég és föld között.

A csarnok közepén kut állott. Finom és nagyon magas vízúgár vékonyra sodort ezüstoszlopba szökken, mely zengve hullott vissza a sötét márvényleteknőbe. A nedves földből pálmák törekedtek felfelé és elragadó nőies karcsúságukkal úgy omoltak a sötétségbe, mint hátrahajló lények, akik a karjukat nyújtják.

A csarnok tulsó oldalán szoba szoba mellett sorakozott, de még csak emberi lélegzet nesze sem hallatszott azokból.

Vajon az egész palota kihalt? Ő, az idegen egyedül volt a falazott ürben? Egyedül a hanggak, mely hívta, akár a szerelem?

Vajon ez volt-e az egyetlen jel, melyet a felesége adni bátorkodott, aki talán várta, hogy ő jöjjön, hogy keresse, amíg megtalálja, vagy összeroskad?

Vagy talán csak azért hallgatott, mert attól tartott, hogy a férje felelete veszedelmet hozhatna mindkettőjükre.

Többé nem kiáltok, gondolta Fürbringer. Megállt és fejét a két ökle közé szorította. Nyitott szájával lélegzett bele a semmibe. A gondolatait, mintha osztorütések hajszolnák, mégis mindegyik hallatlanul éles volt és kínzóan tisztá. A kísértésnek azonban egyik sem tudott ellentállni.

A kétségbeesés ünnepélyességével felhalkan és egyhanguan beszélt maga elé:

— Könyörgöm hozzád, kedvesem, ha itt vagy valahol a közelemben, — adj jelt, hogy rádtalálhassak...

Az ajkába harapva, megrézkódott. Valóban — gondolta magában, — a legjobb uton vagyok, hogy megbolonduljak.

Körülnézett. Végtelen messzeségbe, ameddig csak a márványvégtelenben ellátott, szobák és csarnokok sorakoztak egymás mellett. Mindenütt világító tüzek égtek. Halotti csend uralkodott. Az' elátkozott magány sem lehetett volna tökéletesebb.

S az ember, aki ennek a közepén állott, abba a kísértésbe esett, hogy kiáltásának forró elevenségével alapjában feldulja ezt a halotti csendet, ezt a pokoli elhagyatottságot. Valami arra ösztökelte, hogy az éjszakát elriassza egy névvel, melyet elzárva tartott magában, mint a kitérni akaró tüzet.

A karját lóbálva, felkiáltott, mint aki bilincseit akarja letépni:

— Irén!!

Es mialatt a mellében elfojtotta felhördülését, hallotta a felesége hangját:

— Itt vagyok! Itt vagyok!

Meg akarta kérdezni:

— Hol? Hol?

De csak az ajka mozgott. Mindkét kezével a levegőbe kapott.

Az oszlopsor végén ugyanis, egy asszonyi alakot pillantott meg, alig felismerhetően, amint alig két szivdobbanásnyi ideig egy émpolna azelid fényében

álló és oldalát elsurrant, majd eltűnt.

Kiáltani akart, de nem tette. Nekiiramodott. Olyan ugrásokkal futott végig az oszlopsoron, mint a szarvas, elérte azt a helyet, ahol az imént az asszony állott, kiülnézett, látta, amint surranó, elolvadó alakja felfelé kuszott egy keskeny lépcsőn, melyet most lihegve akart elérni. A lépcsőfokok magasak voltak, durvák és rendszertelenek és korlátjuk sem volt. Fel vezettek és lefelé. Elérték a lapos tető legfelsőbb fokát; amikor Fürbringer odaért, meglátta az asszonyt, akit követett, s aki most háttal feléje, szeliden és karcsun, szintelen, uszályos ruhájában, melyet a szél lengetett, úgy állott a mélyen uszó hold előtt, mintha rá akarna lépni. Az asszony most felemelte a karját, mintha báratosan, idegenül üdvözölt volna valakit és a tetőn túl úgy tűnt el a mélységben, mint valami sóhaj.

Fürbringer, aki farkasként üldözte nyomait, vértóbulást érzett a fülében. Rohant, elérte a széles, lapos tető kaváját, lenézett a sötét mélységbe, ideoda futott, nemelve a helyre, ahová a lépcső torkolt. Végül, amikor mégis felfedezte, vadul rohant lefelé; már nem kiáltott; hűrgött. Nem is nézte hová lép. A szeme kimeresztve, dühös aggodalommal csüngött az asszonyon; akinek alakja, hol eltűnve, hol ismét felbukkanva; hol közelebb, hol távolabb, teljesen elérhetetlen maradt a számára.

Egyszer, amikor szem elől tévesztette az asszonyt, hirtelen febrántva egy ajtót, a tó mellett találta magát, mely a holdfényben mozdulatlanul pihent partjai között. Szemben, komoran és valószínűtlenül meredt égnek a kéttornyú kapu, mely alatti alig

huszonnégy óra előtt bevonult, mialatt útján térdreborultak az elefántok, s a fáklyák reszkető táncukat járták.

Mindez réges-régen volt.

A tegnap és a ma között az órák végtelensége terjengett.

De most már tudta, hol van. Ezeket a köveket már járta egyszer a lába. Már nem zavarodhatott bele az értelmetlenségbe. Csak gondolkoznia kellett — jobbra? balra? ezen a folyosón? vagy am azon?

De mielőtt tisztába jött volna a dolgokkal, alig száz lépésnyire meglátta az asszonyt, akinek a sarkában volt. Az asszony most, mint valami énykép állott két oszlop között, félig még sötétségben, félig a felülről omló fényben, mely bearanyozta ruhája redőit.

Egyik kezét az oszlopnak támasztva, megpihent, fátyolos fejét könnyen felemelve, mintha maga mögé figyelne.

Fürbringer nem ismerhette fel vonásait; csak azt a vonalat láthatta az arcán, mely halántékától az álláig futott. De ezt a vonalat oly jól ismerte, mintha tüvel karcolták volna az agyába.

— Irén, — mondotta izgalomban fojtva és csaknem hangtalanul, — ha nem akarod, hogy teljesen eszemet veszítsem, adj feleletet! Mért menekülsz előlem? Mért nem jössz hozzám? Hát már teljesen örült lettem ebben az átkozott országban? Él-sz-e vajjon, vagy részeg vagyok, aki egy kísértet után rohan?

Az asszony, mintha nem is hallotta volna férje szavát. De, amikor Fürbringer egy mozdulatot tett, hogy feléje induljon, a sötétségből kisurrant a fény.

be, mely az oszlopokon túl felragyogott. S ez a fény oly erős volt, hogy az asszony alakját szinte testetlenné, a fény jelenségévé oldotta.

Fürbringer ököllel ütötte a homlokát.

— Tehát örült vagyok! — gondolta magában. Vicsorított a togaival. Mozdulatlanul fürkészett az asszony mögött, aki hangtalanul siklott el előle.

És hirtelen felkiáltott, hangosan és harsányan, elszakította magát a talajtól, melybe eddig gyökereket vert a lába, mindkét kezével vadul integetett, előre rohant és ezt kiáltotta:

— Ne oda! Ne oda, hén!!

Észrevette, hogy az asszony a kapu felé tart, mely mögött a tigrisek voltak elzárva.

De az asszony nem hallotta kiáltását.

Feltartóztathatatlanul folytatta útját és elérte a bronzkaput. Kezét a závérokhoz emelte.

Fürbringer szemét véröntötte el. Kiáltott, de a saját hangját sem hallotta. Rohant, de a márványpadló puha iszappá vált és lefogta lábait, hogy minden lépésnél újra és újra ki kellett, hogy szabadítsa.

Remegő félelemmel kiáltotta a felesége nevét és kiáltotta folyton, lankadatlanul. De hiába. Az asszony felemelte a kezét annyira, hogy a vékony látyol visszahullott a karjára és félretolta a hatalmas závárt, mely a kapu közepén vaskapcsokban pihent.

A kapu szárnya szélesen feltárult; mögötte feneketlen sötétség szunnyadt. S ez a sötétség elnyelte az asszonyt. A kapu mögötte épp oly hangtalanul zárult be, mint ahogyan kinyílt. Most pedig magosan, hatalmas arányaiban sötétben állott ott, még a

fény is elkerülte.

Fürbringer a kapuhoz ért és ésszerogyott küszöbén. Olyasmint érzett, mintha az íkait elvágták volna, mintha a tagjai elvesztették volna tartásukat a testén. Emberfeletti erővel feltápéskodott, kezével a závár után tapogatózott, megragadta és dühösen, kétségbeesett erővel rángatta.

De a kapuszárny meg se mozdult.

A závár maglától visszatolódott; a kapunak nem volt kilincse. Néhány pillanattal előbb a kapuszárnyak még csikorogva fordultak sarkaikban. Most egy darabból valónak látszott, oszthatatlannak, rendületlennek, nem is kapunak — hanem ércfainak, egyetlen darab ércből öntve.

Fürbringer Mihály a két vállával nekidült a kapunak, a térdét nekifeszítette, az öklével verte a hatalmas alkotmányt. Dühös nekirugaszkodására, embertelen félelmére azonban a legkisebb reszketés se fell.

Véres szemét az égnek emelte, melyet nem ért el. Már nem kiáltott; de hitvesének a neve benne reszketett minden lélegzetvételében, mely remegő ajkát elhagyta.

És végül, miután csaknem az eszméletlenségig kimerült; az óriási, fekete kapu elé zuhant, fejével a hideg köre.

Amikor a fejét újból felemelte, a tekintete megtört volt és kifejezéstelen. Körülnézett. A magos boltozatot hordó oszlopok között sápadt, szürke alkony uralkodott.

Fürbringer Mihály felállt. Nem gondolt semmire. Nem érzett semmit. Valon ment előre, amerre szabad

volt az út, elérte a lépcsőt, felment és szűz lépést téve a szobája ajtaja előtt állt.

Belépett és nem volt elég ereje, hogy az ajtót maga mögött betegye. Egyenesen hálószobájába ment, ruhástul az ágyára vetette magát és érzéketlen tagokkal maradt fekve. A szemét lehunyta s amikor elaludt, úgy érezte, hogy meghal.

Nagy, nagy semmi követte...

VI

Fürbringert álmából, anélkül, hogy szemét felnyitotta volna, szelid, egyenletes eső nesze ébresztette fel. A hátán elterülve, két kezét szorosan az oldalán pihentetve, csendesen feküdt és hallgatta az eső meghitt, csaknem derűs zenéjét, mely teljesen összhangban volt elfoglaltságával. Halálos fáradtságot érzett és mégis úgy találta, hogy egy örökkévalóság aludt.

A kezeire akart támaszkodni, hogy felkeljen, de azok felmondták a szolgálatot. A korlátoztság egy nemével, mint valami idegen tárgyat, mint valamit, ami nem is tartozik hozzá, felemelte a két kezét és nézte — nézte. Mindkettő sötétvörös volt és dagadt; a csontokon sebektől csurgótt vér állott.

Az érckapu...

Fürbringer Mihály befelé sóhajtott. Rongcsolt kezei ismét eszébe juttatták az elmúlt éjszaka rettentő borzalmait. Oldalt fordította fejét és az ablakok felé meredt...

Mintha folyékony aranyból lennének.

A redőnyök, farostokból szöve, de voltak bo-
csátva és kívülről valamennyit finom, folyton szí-
táló vizeses öblögette, mely a nap tüzen párolgott.
Az ágy fejénél Rissa állott és a legyezőt lengette.
A punkah szövetét is valamilyen erős és üdítően il-
latos folyadék áztatta.

Fürbringer visszafordította a fejét és a szemét
lehunyta. Összeszorította a fogait és figyelt, amig
vérének zugása, mint valami lárvá borult a fülére.

— Rissa!

— Sahib?

— Mért oly csendesek a tigrisek?

— Mert elvitték őket, sahib, — felelte az indus
álmosan.

— El—vitték—?

— El, sahib.

— Már nincsenek az udvaron, itt az ablakaim
alatt?

— Nincsenek, sahib.

Fürbringer visszafojtotta a lélegzetét.

— Mióta? — kérdezte aggódva.

— Tegnap reggel óta... Urunk nem akarta, hogy
még egyszer megzavarjanak. Többé nem hallod őket.

Fürbringer nem felelt. Leküzdötte a fojlogató ér-
zést, mely a torkát kereste. Lehuny szemhéjén érezte,
a fény aranyos szédületét, mely a víz permetezésé-
ben fürdött és a legyező minden szárnycsapását a
visszatérő erő ajándékának vélte.

A hercegnek igaza van, gondolta. Ebben az or-
szágban rettenetesek az éjszakák — nem szabad eb-
ben átélni őket. De a napok kétszeresek; és én ki
akarom használni valamennyit.

Mialatt felkelt, jeges vízben megfürdött és négy barna árnyékkal, akik állandóan ott lábatlankodtak körülötte, felöltöztette magát, mivel a kezeit mozgatni sem tudta, meghánytá-vetette terveit; a reggelinél aztán kivitelhez látott.

Ramigani után érdeklődött.

Ramigani belépett. Kezét a homlokához emelve köszönt és állva maradt az ajtónél.

— Hallgasson ide, Ramigani, — kezdte Fürbringer bizonyos erőlködéssel, — unatkozom.

Az indus arcának egy izma se rezzen. Bánatosan nézett nyugati parancsolójára.

— Parancsolj, sahíb, — mondta.

Fürbringer a fejét rázta.

— Szereimém az ajánlataidat hallani, barátom, — mondta buzditással.

Ramigani meghajolt.

— Minden a hatalmad alá tartozik, sahíb, ami csak Esnapurban található. Ötszáz paripa, olyan szemeikkel, melyeknek mindegyike egy zsák aranyat ér, várnak arra, hogy a nyergükbe szállj. Az udvarokon bevék kiáltoznak, a hétukat kínálják neked és lábaik duzzadnak az erőtől. Csak parancsolnod kell és az elefántok letérdelnek előtted, hogy kényelmesen a hátukra ülhetsz; a patáik dübörgésével és a hangjuk fiarsogásával megreszkedtetik a földet. Ha vadászni akarsz, nevezd meg a keresett állatot és a herceg vadászai a nyomára vezetnek. A vadászok bátrak és nem félnek a haláltól.

— Később, Ramigani, — felelte Fürbringer; — megsebeztem a kezeimet — előbb csak hadd gyógyuljanak meg!

— Hivjam talán a bűvészeket, sahíb? A varázslókat, akik tüzet nyelnek, akiknek a meztelen bőrén elcsorbul a legélesebb acél, akik egy gabonamagból fákát növesztenek, annyira, hogy a virágzásuk illatát érzed, és, hogy a saját kezeddal törheted le ágáról a gyümölcsöt és érezheted édességét. Vagy hívassam a kigyóbüvölőket, akik a fuvalájuk hangjával elkébitják a kobraí, annyira, hogy a szent halálos táncba kezd?

— Estére hívd meg őket, Ramigani! A déli nap ellensége minden bűvészetnek.

Ramigani tétovázott.

— A herceg táncosnőí, ő, sahíb, szépségükről nevezetesekek. Akarod látni őket?

Fürbringer felemelte fejét és halk mosollyal nézett az indus szemébe.

— Hát vannak asszonyok is ebben a csodás országban? — kérdezte. — Azt hiszem, Durgához hasonlítanak, hogy ennyire elrejtőznek az ember tekintete elől.

— Nézd meg őket, sahíb! — mondta az indus egyszerűen.

Fürbringer az ajkát bigyesztette.

— Talán, — mondta. — Adj egy cigarettát, Rissa!

Rissa engedelmeskedett. Fürbringer feállt és ideoda járkált a szobában. Ramigani mozdulatlanul állt az ajtónál.

Fürbringer eldobta cigarettáját és megfordult.

— Nos? — kérdezte. — Eridj előre, Ramigani!

Az indus ajtót tart. Rézszínű arca épp oly üres volt és épp oly dühítő, mint az udvariassága. Fürbringer az előtte járó sovány nyakát és férfiatlan vál-

lát nézte. Aztán csaknem takaratlanul rászólt:

— Mondd csak, Ramigani..

Az indus megállt és körülnézett:

— Sahib?

— Szereted a gazdádat? — kérdezte Fürbringer tétován.

Az indus izzó és mégis üres szemei keményen állották Fürbringer tekintetét. Arc kifejezése néhány pillanatra teljesen eltűnt bőre alatt, úgy, hogy csaknem együgyűen hatott.

— Mért ne szeretném? — felelte szelíden.

— Ha nem tennéd, — mondta Fürbringer, fogva tartva tekintetével, — bizonyára tudnád, miért.

— Ugy van, sahib, — felelte az indus.

Még várt, hogy mi hozzáfűzni valója van Fürbringernek. Nagy udvariassággal várt. Bőrének fém-színe eltűnt.

— Menjünk tovább, — mondta Fürbringer Mihály.

Az ut, melyet megtettek, a palota legdélibb részébe vezette őket és közel fertály óra kellett, hogy visszatérjenek.

Ramigani visszavetett egy függönyt, melynek brokatszövege súlyos redőkbe merevedett.

— Lépj bejebb, sahib! — mondta oldalt állva.

A helyiség, mely most Fürbringert fogadta, kicsi volt, kerek és egy pompás szőnyegtől, valamint néhány párnától eltekintve, teljesen üres.

— Ne ülj le, sahib, — mondta az indus a tudók bánatos biztonságával. — A kágyónak kevés hely kell és halálosabb a kobrénál.

Megfordította a párnát és elsimította a szőnyeg egy ráncát.

— Azt hiszed, te sérthetetlen vagy a kígyókkal szemben, hogy pusztá kézzel nyulsz utánuk? — kérdezte Fürbringer.

Az indus ránézett.

— Nem ölhetnek meg, ha a végzetem nem akarja, — felelte. — Ha pedig ezt akarja, — hogyan védekezhetnék ellenük?

— És én? — kérdezte Fürbringer mosolyogva.

— Te idegen vagy.

Fürbringer hallgatott. Leült.

— Behívjam a táncosnőket? — kérdezte Ramigani.

— Hívd be!

Az indus egy mellékajton eltűnt. Amikor visszatért, öt leány követte, akiknek láttára Fürbringer önkéntelenül hátrahanyatlott, mert az öt leány összeségében, mintha szétvetni készülne a kis helyiséget. Hasonlítottak a szent zebuemplösökhöz, akik a saját zsirjukba fulladnak; párologtak a verejtéktől és úgy csörögtek diszes cafrangjaikban, mint a páncélosok. Meztelen lábuk nagyujján smaragdok csillogtak és egy-egy óriási smaragd szikrázott valamennyiök bal orcimpájában.

A mosolyuk az istennek tetsző együgyűség mosolya volt és a foguk vörös, mint a gránitvirág a sok titokzatos mindenfélétől, amiket levelekbe burkolva, rágséltak.

— Parancsolod, hogy táncoljanak, sahib? — kérdezte az indus.

— Nem, barátom, — mondta Fürbringer kissé kurtán.

Ramiganinak egy arcizma sem rendült. Felemelte

a kezét és ezek az emberi zebuállatok a korlátoaltságnak ugyanazzal a mosolyával távoztak, mint amellyel jöttek. Ramigani rövid, éles torokhangon felkiáltott.

Egy öreg, démonian csunya asszony lépett be, s egy pillantásra sem méltatva az idegent, karomkezevel félrevonta a függönyt.

E függöny alatt vonult be most a nők csapata, egyik a másik után felékesítve, mint a bálványok, idegen, kábító illatokat árasztva, az idősebbek, akik legfeljebb tizenhat esztendősek lehettek, elmosott arcvonásokkal és testesek, mint a hizlalt romlottság — a fiatalabbak, alig túl a gyermekkoron, az orchideákra emlékeztettek, a virágok e vadállataira, amint testük csodálatos mozgékonyosságával vágyódva lejtettek végig a szobán.

A legfiatalabbak, édes és vad szerelmi készenlétre virágozva fel, mintha attól féltek volna, hogy elmulasztják az életet.

Mindnyájan, amennyien csak voltak, lejtésük közben, elragadtatott gyengeség szavaival üdvözölték festett ajkukról az idegent, félhalkan, csaknem sóhajtván, mint a forró szellő, mely az erdőt cirógatja.

— Akarod tudni, mit beszélnek? — kérdezte Ramigani, aki a padlón kuporgott. — Azt mondják: Válasz engem a te rabszolgédnak, ó szerelmem, menyország fénye, boldogság áradata! Hadd legyek én a szőnyeg lábad alatt, a serleg, amelyből iszol! Engedd meg, hogy a térdeden ülhessek, ó te kiválasztott az ember fiai között és engedd meg, hogy leghvezhesselek, amikor a nap a delelőn jár... Halljad a hangom, mely utánad kiált, a szívem hangját, melyet az utánad való vágy éget! Hallgass meg ő,

szerelmesem!

— Nagyon szépen hangzik, amit hazád lányai mondanak, — vélte Fürbringer, anélkül, hogy félre fordítaná a fejét. — De talán te is megérted, hogy a szerelmes szavak nem türik a fordítást. Már pedig a néma nő olyan, mint a néma fuvola. De én szeretem a fa és az ember zenéjét... Nincs egy se a palota asszonyai között, aki egy keveset tudna valamelyik nyugati nyelven?

— Nincs, sahíb.

— Valóban nincs?

— Nincs, sahíb.

Fürbringer az indusra nézett; könnyedén lehunyta szemhéjait.

— Azt hiszem, hazudsz, barátom, — mondta nyugodtan.

— Nem hazudok, sahíb. Van itt egy asszony a palotában, aki konyit az angolhoz, de —

— De?

Az indus arca megmerevedett a megvetéstől.

— De nem érdemli meg, hogy neve beszennyezze ajkadat, sahíb. Ennek a nőnek meghalt a férje.

— Én európai vagyok, Ramigani.

Ramigani a homlokához emelte kezét. Fémarca mozdulatlan maradt.

— Akarod látni, sahíb?

— Akarom.

Ebben a feleletben volt valami, ami arra készítette Ramiganit, hogy feltekintsen. De Fürbringer mosolygott, mint olyan ember, aki megadással unatkozik az ország szokásain. Ramigani egyetlen kézmozdu-

lattal kihesegette a lányokat, ment és visszatért.

Egy gyermekleány követte nyomon.

Szálnalmas teremtes volt, szinte merev a piszoktól, soha sem csillapított éhséggel a szemében, keskeny válla a rettegéssé. Ramigani egyetlen szavától, mint a foszló zsák hullott a küszöbre és homlokát a padlóra hajtotta. Aztán így maradt fekvé, reszketve, mint valami fiatal madár, elborítva elhanyagolt, fekete hajától.

Fürbringer felállt. Friss, európai bőre, az orra és a szeme, határozott utálatot éreztek. De a részvéte felül maradt.

— Kelj fel, gyermekem! — mondta.

A leány két karját keresztbe vetette mellén, úgy, hogy a két keze a vállán pihent és nyitott ajakkal, a félelem ostoba vonásaival, melyek már korlátoltá tették, az ajtó mellett a falhoz lapult.

— Ramigani azt mondta, — folytatta Fürbringer, — hogy értesz valamit angolul...

A leány rámeresztve tekintetét, hallgatott.

— Felelj hát, te ocsmány, — rivalt rá Ramigani.

— Igen, — mondta a leány félig élomban.

Látszott az arckifejezésén, hogy úgy a szót, mint az értelmét annak, amit hallott, agyának régen eltemetett bányájából kellett kiásni.

— Ki ez a leány, — kérdezte Fürbringer a szolgát félhangosan.

— Leánya egy dús gazdag embernek, akinek több rupiája volt, mint hullámok a folyóban, ő sahíb. Ezért, mielőtt még járt tudott volna, egy herceghez adták, aki öreg volt. A leány a herceg házába hozta atyja gazdagságát és a herceg meghalt és egy fiút ha-

gyott vissza, a holttestét pedig elégették a szent Ganges partján. Az özveggye, aki akkor hét esztendő volt, ott volt a szertartásnál és éreznie kellett a gyűlölet és a megvetés töreit, mert az istenek kitaszították és megfosztották férjétől. Szegényke bele akart rohanni a tűzbe és mért is nem hagyták szaladni, De egy bolond feltartotta és elvitte abba a házba, ahol idegen asszonyok arra pazarolják életüket, hogy piszkos és elvetemült dolgokat, mint apró gyermekeket, akik özvegyiségre jutottak, felneveljenek és terhére rójjanak a világnak. Onnan hozta őt magával a mi gazdánk. Hogy, miért? A szeszélye ösztönözte, hogy az úrnőnek olyan szolgát adjon, aki maga is hercegnő volt.

— Nos, Ramigani, — mondta Fürbringer, a semmibe tekintve, — engem is izgat, hogy olyan szolgálóm legyen, aki hercegnő volt... Küld fürödni a leányt és mosasd meg fésültesd meg a haját, adj neki ruhákat, melyek szépek és tiszták és puha cipőket, mint amilyet te hordasz. És, ha megfürdött, hozd el hozzám, hogy a társalkodónóm legyen...

Anélkül, hogy Ramiganinak időt hagyott volna a feleletre, elhagyta a szobát.

Egy órával később, amikor a siremlék terveivel foglalkozva, dolgozó szobájában ült, hangtalanul kinyílt az ajtó.

Megfordult. A küszöbön Ramigani állt. A leányt vállánál fogva belékte és bezárta mögötte az ajtót. Mozdulatával egyben a férfit és a leányt is megvetette.

Fürbringer úgy vizsgálta a leányt, mint ahogyan egy ritkaságot vizsgálna a virágok között, egy rejtélyes követ, vagy csodás állatteremtést. A leá-

nyon meglátszott, hogy nagy buzgalommal fürdött; barna bőre fénylett az üdéségtől. Nagyon hosszú haját, mely még nedves volt, a halántékán befonta, úgy, hogy a szélesen lehulló fonatok még keskenyebbnek tűntették fel amugy is keskeny arcát.

A testére indigókék, ingszerű ruhát adtak, mely a bokájéig ért. A lábát selyemcípőbe bujtatták. Ékszer nem volt rajta.

Kis arca sem boldogságot, sem bánatot, sem reményt, se félelmet nem árult el. Csak végtelen zavartodottság tükröződött azon.

Fürbringer önkéntelenül elmosolyodott.

— Hőgy hívnak, gyermekem? — kérdezte testi-
vériesen.

Sokáig tartott, amíg a leány felelni tudott. Olybá tűnt, mintha első sorban nem is a szavakra, hanem sokkal inkább saját magára kell, hogy előbb ráeszméljen. Mintha elfelejtette volna, hogy egyszer neve is volt és most azon csodálkozott, hogy mégis akadt valaki, akit nyomorult neve után kérdezősködik.

Csaknem testi megerőltetéssel nyitotta ki a száját.

Azt mondta:

— Az anyám Szerencsétlenségnek nevezett, az apám Unalomnak. Az idegen asszonyok Miriamnak hívtak.

— Jók voltak hozzád a fehér asszonyok? — kérdezte Fürbringer.

A leány értelmetlenül tekintett rá. Aztán így szólt:

— A fehér asszonyok a hercegnek adtak.

Fürbringer megértette a vádat ebben a feleletben.

— En is Miriamnak akarlak szólítani, — mondta

rábeszélő hangon. — Nagyon jól illik hozzád ez a név, mert, amikor az ember hallja, a myrhák keserűségére kell, hogy gondoljon. Jer hozzám, gyermekem; ne félj! Azt akarom, hogy nálam maradj és elbeszélgess velem, mintha kis madár lennél, akit találtam. Akarod?

— Ahogy parancsolod, sahíb, — mormolta a leány. Ijedtnek látszott; talán még életében nem kívánt valamit, kivéve egyet: meghalni.

Amikor megértette, hogy az idegen urat mulattatnia kell, zavartan és félénken találta fel szegény tudományát:

— Akarod, hogy táncoljak, sahíb? Vagy talán énekeljek?

Fürbringer felállt és közeledett hozzá. És a napnyugat embere szótlanul és nagy megindultsággal tekintett az idegen világnak erre a boldogtalan teremtésére, aki keskenyen és meggörnyedve lapult a falhoz és az állatoknak azzal a tekintetével nézett fel rá, akik tudják, hogy meg kell halniok.

Fürbringer kinyújtotta a kezét és végigcírógatta a leány haját. És újra és újból megtette, a testvérjóságos mozdulatával, a testvérével, aki szereti a kis hugát és vigasztalni akarja, anélkül, hogy tudná, miként kezdje.

A feleségére gondolt: Hja, ha te itt lennél! Csak az ajtón kellene, hogy belépj és mosolyogj, — csak a kezedet kellene, hogy kinyujtsad azzal a te áldott, ajándékot osztogató mozdulatoddal és ez a lélek már is a tiéd lenne. A napról, a holdról és a csillagokról beszélnél vele, egy-egy madár nevét kérdeznéd tőle, vagy a kert iránt érdeklődnél, ahol

a mályvabokor virágzik.

S a vége az lenne, hogy kacagna és sírna, és, hogy szeretne...

Fürbringer kezének érintése alatt meggörnyedt a leány és lehunyta a szemét. Majd ismét kinyitotta. És tekintete, melylyel most a férfira nézett, lomhán súlyos volt a semmit meg nem értő csodálkozástól; és teljesen önkéntelenül a hála tüze csillant fel benne és, ha most fel nem zokogott, ez csak azért történt, ne hogy tolakodónak lássék.

— Sahib, — suttogta és, mint az áldozó nyitotta ki a kezét, — mit akarsz tőlem? Mond, mit tegyek?

— Talán, kicsi Miriám, — felelte Fürbringer nem minden bánat nélkül, — hamarosan elérkezik az óra, amikor megérdezlek, akarsz-e a segítségemre lenni? Nemsokára talán a kis testvéremnek foglak nevezni: és sietős szolgálatokat kérek apró kezedtől és lábadtól. De előbb azt szeretném, ha nem félnél tőlem azért, mert ember vagyok és, mert az emberek arra tanítottak, hogy reszkecs tőlük. Azt akarom, hogy vidám légy és örvendezz. Azt akarom, hogy ékesítsd fel magad és légy urnője saját magadnak. Mért lapulsz úgy a falhoz? Ne félj többet, mert ezentul nem lesz, amitől félned kell!

— Engedelmeskedni akarok, sahib, — mondta a leány éjtatosán.

Fürbringer elhagyta a dolgozószobát és Ramigani szőlította. Nagy-nagy öröm érzése árasztotta el — az ujjongás azért, amit adni fog.

— Hozzál nekem ékszereket, Ramigani — tarka, díszes ékszereket, amilyeneket hazád gyermekei sze-

retnek! És ne hagyj sokáig várni, hallod?

Ramigani eltűnt. Fürbringer egyik ablaktól a másikhoz, fel-alá járt a szobában. Fűtgyűrészt. A legnagyobb meglepődésére étvágyat érzett.

— Jai, Miriam, — mondta, visszafordulva, — vedd a található legszebb ananászt és tégy jeget a nedvébe! Ki fogsz engem szolgálni, gyermekem, mert mozditani se tudom a kezem.

A leány rémült tekintete rátapadt Fürbringer ronsolt kezére. Az ajka felnyílt, de nem szólt. Könnyekben tört ki.

— De hiszen semmi baj, — semmi baj, gyermekem! — mondta Fürbringer boldogan.

De Miriam elkuporgott a szoba egyik szegletébe, arcát a fal felé fordította és sirt.

Fürbringer nem zavarta.

Ramigani ismét belépett. Egy tamil lépett be utána, aki lapos kosarat hozott a két tenyerén. Mint a bor a színültig telt serlegben, gyöngylánc, tarka drágakövek magosra halmozva, holmi leláncolt tűzijáték gyöngyözött a kosár kávján.

— Az ékszerek, sahí! — jelentette Ramigani ellenségesen és ünnepélyesen.

— Add ide!

A szolgálja engedelmeskedett; aztán elhagyta a szobát. Ramigani állva maradt. A leányt nézte a szoba tulsó oldalán.

— Nincs már szükségem rád, Ramigani, — mondta Fürbringer egykedvűen.

Az indus ránézett, meghajolt és ment.

Fürbringer fogta a kosarat és tartalmát az asztalra szórta, ami úgy hatott, mintha a lehulló szí-

várvány a hétszinű tűz ezer dírib-darabjává pattant volna.

— Most aztán válassz, gyermekem! — mondta és mosolygott.

Miriam megfordult. Egy nagy, zöld kő, amilyen az asszonyok orcimpáját díszíti, a lába elé gurult a márványpadlón. Miriam gondolkodás nélkül lehajolt és felvette. Azután Fürbringerre emelte tekintetét és ismét leejtette a követ. Az ajka, remegett. Az arca csaknem neheztelő kifejezést öltött.

— Mért dobod el? — kérdezte Fürbringer, — talán nem elég szép? Akkor keress másikat, amelyik nagyobb és tüzeesebben ragyog! Légy válogatós kis Miriam, mert legyen a tiéd a legszebb, amit Ramigani rossz kedvében kikotorászott nekünk!

Miriam komoly maradt. Semmit sem tudott felfogni, — még a legcsekélyebbet sem! A sahíb megelégedetten nézett maga elé; tréfálkozott a leánnyal. Mi is tarthatta volna ettől vissza?

Miriam, mintha fázna, vállban összekuporodott.

— Nem, kis Miriam, éppenséggel nem tréfálok, — felelte Fürbringer a leány néma tekintetére.

És amikor, a tompa csodálkozás és reménykedő kétely hosszú-hosszu percei után, Miriam felfogta a történeteket, felkiáltott — élesen, metszőn, mint egy ifju vadállat, melynek felforrt a vére, odarohant az asztalhoz és mindkét kezével belenyalábolt a kosárba és merítve, mintha vízbe markolna, úgy kapott bele az asztalra szórt drágakövek hideg és örült tűzébe. És, mintha a csiszolt kövek felvillanó szikrája sebezne az ujjahegyét, folytatta apró, éles sikolyait, leejtegette a köveket, amiket éppen megfogott, ismét

felvette és újból eldobta és úgy játszotta a gyermekes elragadtatásnak ezt a játékát, mintha minden színes sugárban, mely beragyogta a szívét, nyomorúságának egy-egy napja aludna ki.

Pántokat illesztett a hajába, láncokat csavart kezére és a nyakára, felékesítette a csuklóját, s a bokáját is. Végül pedig, meit mindez még nem volt elég, felkapta kék szoknyáját és teljesen magába merülve, megfeledkezve arról is, hogy hol van, tovább játszott a hét tüzek játékát.

Fürbringer az egyik ablakhoz ült és elnézte a leányt. Végül, amikor a tulságos örömtől kimerülve, Miriame karja, keze lehanyatlott és ragyogó ékszerei alatt csillogva, félig lehunytt szempillákkal, mosolyogva, mint a boldogság kicsiny, szelid istennője térdre hullott és mozdulatlan maradt, rászólt:

— Nem adnál innom, Miriam?

A leány minden büntudat nélkül mosolygott fel tiszta boldogságából. Lám, már az első kötelességét is elmulasztotta. Dehát — boldog volt. Nem-e a sahib akarta, hogy boldog legyen?

Felállt, hanyagul bocsátva le ruhája redőit, hogy a csillogó kövek esőként hullottak az őléből. De most nem törődött ezzel.

Kiválasztotta a legszebb gyümölcsöt, amint a sahib parancsolta, kézzel lehámozta kemény héjját és nedvét jégre csepegtette.

Azután urához vitte a poharat és olyan mozdulattal nyújtotta feléje, mely ajtatosságában és szelidségében áldozásnak látszott.

— Köszönöm, Miriam, — mondta a férfi.

Amíg Fürbringer ivott, a leány ott maradt mel-

lette és nézte, nézte a kezét.

Aztán hirtelen fordulattal kiszaladt a szobából, hogy a pántok csengtek-csilingeltek a bokáján.

Amikor a leány kiment és Fürbringer magára maradt a szobában, mely még tele volt a gyermek boldogságának és megváltásának minden szomorúságával, s amely most hirtelen üresnek és sötétnek látszott, Fürbringert mérhetetlen szomorúság és fáradtság lepte meg. Olyasmit érzett, mintha nagyot ugrott volna az életével és mintha most ezt az ugrást visszafelé is meg kellene, hogy tegye.

Fejét fájo kezére támasztotta és lehunyta a szemét.

Talán, gondolta, minden értelmetlen, amit most teszek. Talán tévutra megyek és egyre messzebb tévolodom célomtól. Talán egyebet se nyerek mindebből, mint egy idegen gyermek könnyeit és éles, apró örömsikolyait.

— Mi vagy, te ember? — Vitorla a viharban?

— Sahib, — kérlette mellette Miriam hangja, — nem akarod megengedni, hogy meggyógyítsam a kezedet?

Fürbringer feltekintett és a leány arcába nézett. Miriam kagylót tartott a balkezeiben, telve fehér ke-nőccsel; a szája szeglete remegett.

— Hát értesz te ehhez, gyermekem? — kérdezte Fürbringer komoly mosollyal.

— Értek, sahib, — felelte a lány egyszerűen.

Fürbringer nem szólt többé. Miriam lekuporodott a földön előtte és a kagylót a térde elé tette. Fürbringer Mihály pedig étengedte kezét a leány gondosságának, ami máj csaknem imádat volt.

Miniam bekente a sebes helyeket és az ujjai ennél a műveletnél olyan lágy érintésűek voltak, mint a hulló virágszirmok és lehűtötte a férfi sebzett kezét, a kezében tartotta, föléje hajolt és sirt.

— Sahib, — mondta és szomorúan rázta a fejét, mialatt könnyes tekintettel nézett fel a férfira, — miként történhetett, hogy a kezed ennyire megsebezted?

Fürbringer késett a felelettel. Erősen állta a leány tekintetét. Tekintetének mérőónját belemerítette ebbe a mély, viharzó gyermekszembe, mintha egy helyet keresne a medrében, ahol horgonyt vethetne.

Végül olyan hangon, mely teljesen elmélyült az izgalomtól és elhalással fenyegetett, így szólt:

— Kis testvérem, tudd meg, hogy én egy érc-
kapun törtem össze a kezemét, mely mögött egy asszony tűnt el a szemem elől. És én azt hiszem, hogy ez az asszony az enyém volt.

— Akarod látni őt, sahib? — kérdezte a leány. Fürbringer rámeredt.

— Kicsodát?!

— A feleségedet, sahib.

Fürbringer felállt; támo lygott.

— A feleségedről beszélsz?

— Róla, sahib.

— Tehát igaz, hogy itt van — ?

— Itt van.

— És te — te láttad őt?

— Láttam, sahib.

Fürbringer állva maradt. Összevont szemöldökkel maga elé meredve gondolkozott. Szívének vad lüktetését felérezte a torkába és nagyot nyelt. Az-

után visszatartott lélegzetét hosszú, hörgő hangon az orrlyukán eresztette ki.

— Halljad, Miriam, — mondta, anélkül, hogy a lányra nézne, — jól gondold meg minden szót, mielőtt beszélsz! Talán több függ a szavaidtól, mint amennyit felfogni tudnál. Mondjad: Tudja a herceg? — Ramigani tudja? — tudja itt valaki a palotában, hogy te láttad a feleségemet?

— Senki, sahíb, — felelte a leány.

— Senki?

— Senki, sahíb.

— Bizonyos vagy ebben?

— Teljesen bizonyos, sahíb.

— Jól van, — mondta Fürbringer mély lélegzetet véve. Ismét a leányra emelte tekintetét és szokott komolyságával mosolygott.

— Kis testvérkém, — akarsz a segítségemre lenni?

A leány homlokát a földre szorította.

— Akarok, sahíb, — mondta, mintha felolvadna. Fürbringer nem felelt.

— Szólítsd Ramiganit! — mondta aztán.

Ramigani megjelent. Fürbringer éppen a dolgozószobája felé tartott, amikor az indus belépett.

— Jelentsd a hercegnek, — mondta, — hogy elhatároztam, felépítem a síremléket és, hogy csak a jövetelét vártam, hogy a munkát megkezdjem.

— Legyen türelmed, sahíb, — mondta Miriam.

De Fürbringernek nem volt türelme. Annál több volt Miriamnak. Ujra és újra és mindig azzal a szelíd szorgossággal mesélte a férfinak, aki kérdéseivel, mint valami poharat borította fel a szívét és az agyát,

hol és mikor találkozott az idegen, fehér asszonnyal. És minduntalan megismételte a határozott igeneket, amikor Fürbringer bizonyosságot akart szerezni az ismertető jelekre nézve, melyekkel az esze és a szeretete az asszonyt leírta.

Igen, szőke haja volt és tiszta, sápadt arca, mely állandóan leplezte sebes vérkeringését. Igen, a bal szemöldöke felett apró szemölcske volt és imádandó keze. Az a szokása is volt, hogy, amikor hallgatagon megállt, egymásba kulcsolta ezt a két szép, sokat csókolt kezet és szótlanul állva hallgatott arra, aki beszélt, amivel még csak megerősítette azt a látszatot, hogy önmagában elmerülve pihen.

Igen, szép volt, mint a beteljesülés maga és, amikor mosolygott, csodának tűnt, hogy a sötétség idő előtt nem vált világossággá és hogy az apró madárkák éjjelkor nem kezdtek dalolni. És Miriam látta az asszonyt, amikor jött, mert éppen akkor szökött el a többi leánytól, akik kinozták, mint a skorpiók.

Ekkor látta az asszonyt.

— Nem szép-e, Miriam —?

— De, sahib, nagyon szép...

Ő, ő sokáig elnézte ezt az asszonyt a lépcsőház oszlopai között rejtőzve. Itt senki sem hederített rá; meg aztán sötét is volt, ahol elkuporodott. És ő meg se moccan.

— Ne nyugtalankodj, sahib...

Hol tartózkodott az asszony? Ezt nem tudta Miriam. A palotának rengeteg helyisége volt és Ramiganinak — ő, Ramiganinak hiuz szemei voltak. Óvakodni kellett a tekintetétől. De, mert a sahib végigott megtudni, hogy a fehér asszony hol lakott és, mert

a szívé égett a vágytól, hogy addig is, amíg magát a szeretett lényt karjába zárhatja, legalább a hollété: őt tudja, a kis Miriam tehát, akit a férfi a testvéreinek nevezett, elhatározta, hogy felkeresi az asszonyt és csellel és bátran elvakítja Ramigani hiuz tekintetét, ő igen, mert, amikor a sahibról volt szó, akkor ő rettenetesen bátor tudott lenni!

És ő találna alkalmat, amikor a fehér asszony egyedül van és megérintve a ruháját, így szólna hozzá:

— Engem egy férfi küldött hozzád, aki szeret téged és akinek beteg a lelke, mert aggódik érted...

És visszatérne és elhozná magával a jelet, — a jelet, mely kézzelfogható.

— De ne veszítsd el a türelmed, sahib.

És Fürbringer belátta, hogy ezt meg kell tennie. De minden idege lázasan volt. És, hogy az idegeivel is, meg önmagával is jól intézze a dolgot, az egyetlen rendelkezésére álló eszközhöz folyamodott, melyet csalahatatlannak érzett: dolgozott. Ambár jól tudta, hogy művét, az indiai síremléket, soha befejezni nem fogja, mégis valamilyen fájdalommal alkotószerelettel örült folyton érő terveinek.

Élvezetet talált benne, hogy az egész mérhetetlen tömkelegéből egyes részleteket kiolvasson és azoknak teljességet adjon — a gondolat becses, hatalmas és tökéletes teljességét. Talán éppen azért, mert elhatározta, hogy vonakodásából, abból t. i., hogy sirásója legyen egy megölt asszonymak, nem enged, talán éppen azért, mert jelentése a hercegnek, hogy a síremléket felépíti, csak sakkhuzás volt a sakkhuzással szemben, talán éppen azért nőttek meg annyira a tervei,

hogy minden akadályt leküzdve, szinte önmaguk fölé emelkedtek és megtagadtak minden emberi mértéket.

És, amikor terveit kiteregette maga előtt, s a fehér fény zuhataga alatt kibontotta, az alkotásnak olyan mámora, olyan meghatottsága öntötte el, mintha a teremtés első napjának világát tartaná a kezében, hogy az örökkévalóságnak ajándékozza...

Öfensége, Esnapur hercege átvette Ramigani jelentését és látszatra teljesen komolyan is fogadta azt. Néhány rövid órával azután, hogy Fürbringer a szolgát hozzámenesztette, Rissa révén bejelentette látogatását Fürbringernél. Kezét nyújtotta vendégének és erőteljesen megrázta.

— Ön tehát dolgozik? Ennek igazán örülök! — mondta kutató tekintetével végig száguldozva az asztalon szétszórt papirokon.

— Mi baja? — kérdezte aztán átmenet nélkül és Fürbringer arcába nézett.

— Csekélység az egész, fenség, — könnyű sérülés a kezemen.

Fürbringer háttal nekidült az asztalnak és kezét a zsebébe süllyesztette.

A herceg szemöldöke alig észrevehetően megrebbent. A szemhéja lezáródott.

— Remélem, nem komoly sérülés, — vélte némi vontatottsággal.

— Éppenséggel nem, fenség...

— Mindenesetre — vigyázzon ebben az országban a sebeivel! Nagyon kedvezőtlen éghajlat mindenféle sebre... Küldjem el önhöz az orvosomat?

— Szót sem érdemel, fenség, — ne is fáradjon.

— Megbízhat az orvosomban. Én az orvosaim-

mal a kínai szabályt követem, melyet különösen célszerűnek tartok. Kitűnően megfizetem azt az embert, akire az egészségemet rábízom mindaddig, amig jól érzem magam. Ha netán megbetegszem, azonnal megvonom tőle a jutalmat... Mondhatom, nagyon ritkán vagyok beteg és mindannyiszor örvendetes gyorsasággal gyógyulok. Nagyon szeretnék önnek alkalmat adni, hogy ennek az eljárásnak a célszerűségéről meggyőződjek.

— Nagyon szeretetreméltó, fenségedtől — de az én kezem nélkül is hamarosan meg fog gyógyulni...

A herceg a szájaszögletét félrebigyesztve, mosolygott.

— Ön tehát teljes bizalommal béli a Miriam ápolásával?

— Teljesen.

— Ennek őszintén örülök... Egyébként — nem szeretnék tolakodónak látszani. Amde fölötte a lelkesemen hordom, hogy Fürbringer ur semmit se nélkülözön hajlékomban... Rendkívül megörültem, amikor Ramiglani elhozta a hírt, mely szerint ön elhatározta, hogy mégis csak hozzá lát az emlékmű felépítéséhez! Ha önnek is megfelel, akkor talán beszélnök meg előbb az ügy üzleti részét és kössünk szerződést. Kérem, nevezze meg az összeget, melyet méltónak tart munkájához. És legyen meggyőződve, hogy én mindig az adósának fogom magam tekinteni, mint aki megfizethetlent vásárolt — melyen az értéke alatt!

— Nem szándékozom művemet eladni önnek, fenség, — mondta Fürbringer Mihály.

A két férfi szemközt állott az asztalnál. Az indus

leemelte a fejét és ránézett a németre.

Hogy méltóztatik mondani? — kérdezte.

— Nem szándékozom művem eladni önnek, fenség, — ismételte Fürbringer hangsúlyozás nélkül.

A radzsa széket vont maga mellé és leült.

— Kérem, foglaljon helyet! — mondta szeretetreméltóan. — Ez nagyon megegyeszerüsití a tárgyalást... Cigarettazik?

— Később, fenség, ha szabad kérnem...

Az indus mosolygása elmélyült; valamennyi arcvonását bírtokbavette ez a mosoly.

— Akkor ön tehát előnyben lesz velem szemben, — vélte, rággyújtva cigarettájára. — A nem dohányzó mindig előnyben van. Mert nincsen kitéve annak a veszélynek, hogy az élvezet, amit a dohányzás szerez, tévutra vezesse és engedékenyebbé tegye, mint amennyire az a terveihez szükséges és élesebben megfigyeli ellenele gyengéit. Dehát majd én is résen leszek és azonkívül is kérnem kell elnézését. Mert bármennyire szeretem az ön nyelvét, néha mégis hiányoznak a szavak... Mindenekelőtt, ha szabad kérnem, mit jelent az a kijelentése, hogy nem szándékozik a siremléket eladni nekem? Talán félreértettem önt, amikor azt hittem, hogy elveszi az építkezést?

— Éppenséggel nem, fenség. Ellenkezőleg, a leg-
határozottabban elhatároztam, hogy felépítem a siremléket és minden halasztás nélkül hozzá is látok a tervek kiviteléhez. De — bocséssa meg, fenség, — ön maga is megfizethetetlennek nevezte ezt a művet... Művészetet soha sem szabadna eladni. A pénz prostituál. Szeretném, ha a pénz gondolata nélkül

alkothatnék, — nem az én számára, hanem magamnak, fenség és végül mind a ketten okkal, hálával tartoznánk: én a műért, én az alkalomért. A kitüntetés, hogy a vendége lehetek, az utazás kellemességei és a sok inspiráció, amiket ez az ország nyújt, gazdag kárpótlás az időért, amit a munkára kell szánnom. Ismételtelen kérem tehát fenségedet, ne akarja fizetéssel értékteleníteni azt, ami megfizethetetlen. Én alkotok — és ez elég nekem.

A herceg figyelmesen és bizonyos határozottsággal nézett Fürbringerre.

— Nagyszerű, — mondta, amikor Fürbringer elhallgatott. — Ha tehát jól megértettem, ajándékként ajánlja fel nekem a síremléket... nemde?

— Nem a legmegfelelőbb szó, fenség, — de mindenesetre a legegyszerűbb, — felelte Fürbringer Mihály.

Az indus keskeny széja kissé megvonaglott, amikor felfekintve a németre, az éppen felállott.

— Királyi ajándék lenne, — vélte a herceg; — az ember csaknem kísértésbe esik, hogy azt mondja: isteni... Őszintén sajnálom, hogy nem vagyok elég gazdag, hogy el is fogadhassam.

— Most rajtam a sor, hogy egy kijelentést kérjek, — mondta Fürbringer Mihály, Karját keresztre bontva mellén.

— Nagyon egyszerű, — felelte a herceg. — Tapasztalataim szerint ajándék elfogadása olyan fényűzés; amit csak nagyon kevés ember engedhet meg magának. A legtöbb ember akkora árral fizet érte, hogy ebbe meggyökörök... Én tehát arra a szívésségre kérném Fürbringer urat, hogy, ha a művészetét nem

is, de legalább a munkáját megfizethessem. Ezt a kis elővigyázati rendszabályt el kell, hogy nézze bennem a kereskedőnek. Annél is inkább, mert egyébként kénytelen lennék állandóan tultenni saját magamon. Arra kérem tehát, nevezze meg tartozásom összegét!

Fürbringer hallgatott. A radzsa felállt és Fürbringer mellett könnyedén nekidült az asztalnak.

— Tudom, mire gondol, — mondta aztán szeretetreméltóan, — önnek most az emberek megvásárlásáról mondott kijelentésem jutott az eszébe. Kérem tehát, felejtse ezt el. De, ha nem tudná, legalább engedje meg, hogy annak a nézetemnek adjak kifejezést, hogy elméletem önénél minden körülmények között megbukott volna! Ezzel beéri?

Fürbringer meghajolt.

— Tökéletesen, fenség.

— Tehát, ha ön is jónak tartja, — folytatta a herceg sajátos, gyermekded könnyedségével, — vegyük első ajánlatomat szerződésünk alapjául és bízzuk Ramiganira, aki, ha nem is látszik meg rajta, de irástudó ember, aki majd csak megtalálja az alkalmas formát, mely mindkettőnk jogát megvédi. Helyes?

— Nagyon helyes, fenség, — mondta Fürbringer, megragadva és megrázva a hercegnek feléje nyújtott kezét.

— Tehát rendben vagyunk... örülök, hogy a dolog üzleti részével elkészültünk. Azt hiszem, a pénzügyek legtöbbször megrabolják az embert a saját magáról táplált fenkölt illuzióktól; és mivel erre mindig szükség van, hogy az életet a saját énjével elviselni tudja, az ilyesmi mindig kétszeresen kínos. Hagyjuk ezt!

Mai látogatásom célja amugy is egyéb volt — azt akartam ajánlani önnek, lovagoljon be velem a városba és keressük fel Mohamed ben Hasszan-t, a drágakőkereskedőt.

— Talán látványosság? — kérdezte Fürbringer mosolyogva.

— Feltétlenül. Ez a muzulman talán egész Indiában a leggazdagabb drágakőraktárral rendelkezik és kivétel nélkül mélységesen megvet minden hindut. Ami azonban éppenséggel nem tartja vissza attól, hogy a koránt a nyakában hordó igazhívó klasszikus gesztusaival csapja be őket. Mivel azonban ebben az éldött országban a csalás a legnagyobb általánosságnak örvend és különben is étöröklés szentesíti, Mohamed ben Hasszant semmi sem különbözteti meg a többi csalótól, mint mozdulatainak szép ünnepélyessége, mely valósággal élvezetté teszi, hogy áldozataivá lehettünk. Röviddel ezelőtt küldöncöt menesztett hozzám, aki nagyon hizelgő mondókája után meghívott, tekinteném meg ura ujjonnan érkezett kincseit. Az imént azonban nem volt kedvem ehhez, mert hiszen Esnapur templomainak istenei megrepednek a drágakővektől és táncosnőim is lihegnek ékszereik súlya alatt. Most azonban, amikor ön a siremlék belsejében drágakővekkal akarja a kertet teleültetni, mégis szükségem lesz Mohamed ben Hasszan-ra és meg vagyok győződve, hogy igényeinket a legtökéletesebben fogja kielégíteni.

— Amikor parancsolja, fenség, indulhatunk, — mondta Fürbringer.

— Akkor félóra múlva kérném a szíves kíséretét... Igérem, hogy pontos leszek, — fűzte hozzá ked-

ves mosollyal a herceg.

Fürbringer az ajtóig kísérte. Amikor magára maradt, két tenyerét a mellének támasztotta és hosszan, mélyet lélegzett. Nem tudott a herceg mosolyának hallásától szabadulni. Olyan bájos volt ez, mint az asszonyé, aki biztos a győzelmében és kétszeresen szépnek látszik, mert semmitől sem fél.

Miniam keresésére indult, de egyik szobában sem találta. Csak tarka ékszerei heverték szanaszéjjel a szegletekben, mintha játék közben, hirtelen szaladt volna el.

Talán az idegen, fehér asszonyt kereste, akit a férje sóvárogva vágyott.

Fürbringer kezével végig simogatta a homlokát; idegenül körülnézett és kiment a szobából.

A herceg megtartotta adott szavát — pontos volt.

Amint együtt jártak a vizen, Fürbringer kihajolt a csónakból, mintha a víz mélységét akarna kikémlelni.

— Jó uszó ön? — kérdezte a herceg odavetve.

— Jó, — felelte Fürbringer; énkéntelenül felemelkedett és a herceg arcába nézett.

Az indus elnézett a víz felett; cigarettázott.

— Különös história kering a sziget palotájának felépítőjéről, — mondta elmerengve. — Azt mesélik, hogy sok-sok rabszolgája volt és, ha egyikük halálos bűnt követett el, parancsolója azzal a feltétellel hagyta meg életét, hogy megkísérli átuszni a tavat, a palotától a partig. Mivel az illető némileg türelmetlen ur volt, meglepően sok rabszolgának kellett, hogy a halálos ítéletnek és a kikötött kegyelem-

nek alávesse magát. A legenda, melyet napkeleti tulzásnak kell tartani, körülbelül ezer emberről szól. A hagyományok azonban nem tudnak megegyezni az áldozatok számában. De abban valamennyi egyetért, hogy az ezer közül egyiknek sem sikerült a tulsó partot elérnie.

— És a legenda nem mondja meg, legalább a balsikerek okait? — kérdezte Fürbringer leszegett szöglettel.

A herceg vállat vont és a vízbe szórta cigaret-tája hamuját.

— A muzulzman látszólag jól ismerte a tó tulajdonságait, melyekért nyilván felelős is volt. A rege számtalan áramlásról szól, melyek keresztül-kasul járnak a tó mélyét. Tény az, hogy a folyónak, amilyen multkorában átlovagoltunk, nincsen torkolata, hanem a véros közelében egy veremben tűnik el. És épp így tény az is, hogy a tó sohasem adja vissza, amit egyszer elnyelt. Ezen a módon vesztettem el én is, még nem is olyan régen, egyik legszebb kutjámat, mely pedig kitűnő uszó volt és bátor, mint a reggel. A csolnakban ültem, a kutya utánam ugrott, de elvétette a távolságot, rövid ideig evickélt és elmerült. Furcsa létvány volt; szereinném még egyszer átélni.

— Hm, — dübnyögte Fürbringer Mihály.

Partot értek és kiszéltak csolnakukból.

— Ne ijedjen meg, — mondta a radzsa, — de majd tul kell, hogy tegye magát egy kis elefántnyargaláson. Mohamed ben Hasszan ariszlokrata és sokat ad a jó formákra. Sohasem bocsátaná meg, ha én, mint ez ország fejedelme, másként jelennék

meg nála, mint elefántháton. Mivel pedig kedvetlenségét legalább is háromszáz százalékos árdrágítással éreztetné velem, kénytelen-kelletlen áldozatot hozok a fejedelmi látogatás ünnepélyességéhez fűzött felfogásának és ajánlom, hogy ön is cselekedjék hasonlókép. Tekintettel az út rövidségére, melyet hátra kell hagynunk, biztosan remélem, hogy ezuttal ön is elfogja kerülni a tengeri betegséget, mely egyébként minden európaít elér, aki először foglal helyet ilyen ingó kolosszuson.

— Remélem, nem hozok szégyent fenségedre, — felelte Fürbringer.

A kíséret fülsiketítő orditozása közben, mely lépséről-lépésre növekedett és valóságos természeti eseményné avatta az utcákon való végignyargalást, az elefántok, az ormányaikat himbálva és a fülüket legezve, tompa léptekkel nekiindultak a homokban.

Először történt, hogy Fürbringer Mihály ilyen ottromba állat nyakának magasságáról tekintett le embertársaira és mialatt ezt tette és az állatóriás mozdulatait, mint a leláncolt háborgás lomha hullámain érezte maga alatt, hirtelen, minden átmenet nélkül megértette a bozizalmas közönyt, amellyel a mult zsarnokai lépénnyé tapostatták elefántjaikkal az embereket. Az utca porának teremtései és a királyi óriások nyakán trónolók között semmilyen összeköttetés sem volt. A zsainokoknak ezek az engedelmes állatai vak taposással a végzetévé váltak az alacsonyabb lelkeknek és ez a végzet agyontaposta őket és mocsoktalanul hagyta a nyeregben ülők kezét.

A menet vezetői, mint a vadkanok ordítottak,

hogy ezzel jelezzék célhoz érkezésüket. Az elefántok letérdeltek és Fürbringer egy ugrással, mely inkább ügyes volt, semmint méltóságteljes, szabadult meg attól, hogy az elefánt fülei között az állat homlokára csusszon.

Az állatok ingerült trombitálása elkeveredett az emberek harsogó kiáltozásával, mely egy pillanatra, mintha megszegedett volna a zsivaly mémorától.

A herceg egyik szolgája az előttük álló ház ajtajához ugrott, egy ház elé, mely formáinak tisztaságában, ablaktalanul és közönyösen fordított hátat az utca népének. Két öklével döngetve esett a kapunak; a szeme kidagadt üregéből szolgálai buzgalma felett érzett elragadtatásában. Valamit kiáltott, amit Fürbringer meg sem értett, de, ami szinte ördögidézésként hangzott.

— Legyünk türelemmel, — mondta a herceg Fürbringer felé fordulva, — de Mohamed ben Hasszan az önbecsülés hiányának tekintené, ha azonnal kaput nyitnatna, émbátor határozott meggyőződése, hogy a tiszteletreméltó bandita legalább egy órája elkészült követelünkre. Hogyan teszi, ez az ő titka; nyilván nagyszerűen megfizeti kímeit, de bizonyos az, hogy Mohamed ben Hasszant meglepni, ez az élet lehetlenségei közé tartozik.

Az utolsó szó alighogy a herceg száját elhagyta, az ajtó, mely előtt várakoztak, olyan jelentőségteljesen tárult fel, mintha a hetedik ég kapuja lenne, mely a próféta kivélasztottjának van fenntartva, s a küszöbön fáklyások kíséretében egy ifju jelent meg.

Az ifju a herceg előtt a földre borult és valami

üdvezletfélet mormolt, melyben valamelyik Istenhez azért könyörgött, hogy különös kedvességével tün-tesse ki Esnapur fenséges parancsolójét.

A herceg rövid mozdulattal elfordította a fejét.

— Ramigani! — kiáltotta.

Ramigani elősurrant a tömegből és ura előtt a homlokához emelte két kezét. Ramiganinak látszólag meg volt a képessége, hogy önmagát tudja elővarázsolni olyankor, amikor szólították, egyébként azonban nem volt több, mint pusztá érnék a szélben.

— Te majd a tolmácsa leszel vendégünknek, Ramigani, — mondta a herceg.

— Köszönöm, fenség, — felelte Fürbringer.

Ramigani szóltanul az idegen mellé lépett. Hivatalát, mellyel megbízták, a hibátlan gépezet megtéveszthetetlenségével végezte, arcvonásai eközben oly tökéletesen elmosódtak, hogy, amikor még a verejték is kiűtött a homlokán, valósággal agybelegnek látszott. Mozdulatlan szemekkel meredt maga elé a semmibe, s az ajkait olyként mozgatta, mintha idegen kísértet beszélne belőle, mintha az eszét veszítette volna és most a saját elidegenedésétől irtózna.

— Kelj fel, te ifju sakál, — mondta a herceg a földön fekvőnek. — Gazdád itthon van-e?

— Kegyeskedjél, utolsó szolgád küszöbét átlépni, ó hercegem! — mondta az ifju, akinek suhanc szemtelenség vigyorgott a szeme szögletéből. — Látogatásod kegye felüldíti uram szívét és megkettőzi napjait.

— Akkor ugyancsak életkoznának az örökösei, — vélte a herceg megokolatlan megvetéssel. — Eridj előre, fickó! Nem akarjuk próbára tenni urad türelmét, mert ezt pénzeszacskónk keserülné meg, Előre!

A fiu engedelmeskedett és a két fákhordozó eltűnt a folyosó mélyén, mely talán még soha napvilágot nem látott.

A heiceg Fürbringer felé fordult és hozzá csatlakozott.

— Most ügyeljen! — mondta tetszetős mosolyával és eldobta cigarettáját. — Most elhagyjuk Indiát és egy idegen országba érünk, melyet szeretek és amelyet ön is szeretni fog, mert szép, bénatos és — eltekintve tulajdonosának szélhámosságától, — a keserűség nélkül való mesék országa. A ház, mely előtt leszálltunk, mint Mohamed ben Hasszan lakása ismeretes. De épp oly kevésbé a lakása, mint a meny temploma. Ha meglátja az öreget, azt fogja mondani: Ez Abram, a Mamre ligetéből, aki felkelt, hogy isteni létezőit megvendégelje. Tudós ő, aki a Koránnal vitatkozik. Mekka szent kutjának vizét itta és ereiben oly hamisítatlanul pezseg az arab vér, mint profétájében, akitől a nevét vette. A büszkesége épp oly mérhetetlen, mint a lovagiassága. India kellős közepén, a városban, még mindig a sivatag gyermeke maradt, aki sátrában lakik és akinek a pányvája alatt halálos ellensége is barátjává válik. Elvezetnek tartom, hogy vitába elegyedhetem vele, ámbár az ilyen alkalmaknál eleve meg kell adnom magam győzelmének, mert hiszen az öreg elasztikus eskü- és étokformuláit Harun al Rasidnak és Zobeidának, a nagy pazarlónak idejéből szedegeti elő. Kér, hogy ön közvetlenül nem tárgyalhat vele. Dehát kitűnő tolmács fogja támogatni. Hallod, Ramigani, kívánom, hogy ma este minden okom meg legyen arra, hogy megelégedett legyek veled!

— Ahogy parancsolod, uram, — mormolta a szolgálga.

— Jól vigyázzon a lépteire, — a földalatti folyosók nagyon gyakran szeszélyesek, — folytatta a radzsa. — Mohamed ben Hasszannak van stilusérzéke és azonkívül túl ravasz ahhoz, hogy a szentélyéhez vezető utat villanyfénynek tegye ki. Ez a két fáklya nagyon hangulatos és rendkívül tévutra vezető; esküdni mernék, hogy már másodszor meggyünk elugyan ezen a helyen. Egyébként igazságot kell szolgáltatnunk a jó Öregnek! Aki annyi kincset őriz piceboltzatai alatt, hogy ennek az országnak valamennyi istenét új ékszerekkel díszíthetné fel — ami éppenséggel nem csekélység, — annak joga van hozzá, hogy tönkleleggé varázsolja házáat.

— Sajátságos nedvesség uralkodik itten, — jegyezte meg Fürbringer, kezét végighuzva a falon.

A radzsa vállat vont.

— Ki tudja, — az Öreg talán minden előkészületet megtett, hogy támadás veszélyének esetén víz alá borítsa a folyosókat. Fajának nagyvonalúsága ebben sem tagadná meg magát.

A fiú, aki előttük haladt, egy fal előtt megállott, magához intette a fáklyásokat és megkopogtatta a követ.

— Most jön Ali Baba és a negyven rabló, — vélte a herceg félhalkan. — Ne hagyja elkápráztatni magát, Fürbringer ur. Jó darabhoz megfelelő díszlet is szükséges. Egyszer már dicsőleg bátorkodtam elismerni Mohamed ben Hasszan stilusérzékét.

A fal megnyílt, anélkül, hogy Fürbringer észrevehette volna, miként. Ahol kő volt, egy nyílás pat-

tant fel. Mögötte világosság fénylett. A menyezetről egy damaskusi acélámpolna függött le; az izzó olaj idegen, altató szagot terjesztett. Az ámpolna alatt, középen szőnyeg hevert, imaszőnyeg egy réges-régen elmúlt évszázadból. A színei már csaknem kialudtak.

A szőnyegen, az ámpolna alatt, egy férfi állott. Fehér volt a szakállá; azoknak a zöld turbánját viselte, akik egyenesen a próféta utódai közé számítják magukat.

— Isten hozott, ó fenség! — köszönt az öreg, ünnepélyesen felemelve kezét.

Ramigani megkezdte hivatalát. És mialatt Fürbringer a szolga gyors, erőltetett és nagyon éles suttogására figyelt és egyuttal az idegen szavakra is, melyeket Mohammed ben Hasszan váltott lejedelmi vendégével, — mialatt a tüdejére szívta az olaj illarat és az ámpolna szakgatott fényében a két férfit kémlelte, akiknek a köszöntése és viszontköszönése az Istentisztelettől nem is távol álló cselekedetnek tevést, — saját magát egy folyó partján látta, mely széles hömpölygésével annyi elválasztotta egyik világot a másiktól, hogy, amit a két férfi beszélt és tett, mintegy e folyó zugásán keresztül hallotta.

— Köszönöm neked, ó Mohammed ben Hasszan barátom, — kezdte a herceg, kissé mindig gunyos hangjának új lendületet adva, — hogy házad meglátogatására méltattál, és, hogy megengedted, hogy kincseidet, melyeket bölcseségeddel szereziél, megcsodálhassam. Nem azért jöttem, ó, ékszerkereskedők koronája te, hogy vásároljak, mert hiszen, amint tudod, templomaimban úgy hevernek a drágakövek, amiket neked köszönhelek, mint másutt a tehéntrágya. El-

hoztam egy barátomat hozzád, aki napkelettől napnyugatig bejárta már az egész világot és oly jól ismeri csodáit, hogy beléjük fáradt, meg jól is lakott tőlük. De én szólottam hozzá, hogy egy csodát még nem látott: a te kincseskamrádat, ó, Mohammed ben Hasszan! És én arra kérek, mutasd meg neki, hogy a szíve megrészegedjék a létésuktől és, hogy Istent magasztalja, aki az embert minden nagyszerűség urává avatta.

Mohammed ben Hasszan ide-oda lötölta öreg fejét; fürge, ravasz tekintetével a herceg válla felett fürkészett.

— Áldás reád, ó gyermekem! — mondta méltósággal és élvezettel, — jövedeled órája aranybetűkkel írássá be az emlékezet könyvébe.

Fürbringer némán meghajolt; közben arra a meggyőződésre jutott, hogy a meghajlások napkeleten és napnyugaton kettőt jelentenek, melyek között a legcsekélyebb rokon kapcsolat sincsen. Érezte, hogy elvörösödött és — az ajkába harapott.

A szolgák Mohammed ben Hasszan egyetlen intésére tömött pipákat hoztak elő, egy réztartót, melyben faszén izzott és egy kerek acéltáblát, melyen körülbelül husz apró csésze állott fekete kávéval.

— Foglaljatok helyet, — szólította fel Mohammed ben Hasszan a vendégeit. A szolgák a fal melől alacsony pánákat hordtak a szoba közepére; a három férfi leült. Dohányzás alatt a komolyság tükletes csendje uralkodott.

Miután a vendégek mindegyike megivott öt, vagy hat gyűszűnyi feketekávé és háromszor megtömtette pipáját, Mohammed ben Hasszan a tenyerébe tap-

solt és felállt.

— Ha fenségednek is úgy tetszik, ó herceg, megmutatnám barátodnak, akit az Isten megáldjon, házam szerény kincseit; de mégis megkérnélek, mond meg neki, aki beszédét nem értem, sem ő az engémet, hogy ezt csak a te kedvedért teszem és nem azért, mintha azzal áltatnám magam, hogy mindaz, ami az engém, érdemes lenne a megtekintésre.

— Szerénységed tökéletességgel pecsételi meg eregyeidet, ó Mohammed ben Hasszan, — felelte a herceg. — De remélem, megengeded nekünk, hogy mi más véleményt alkossunk, kincseid értéke felől. Légy oly szives és vezess el bennünket a ragyogó nagyszerűségek kamráiba és engedd meg, hogy Ramigani is elkísérjen bennünket! Ő a füle és szája barátomnak, aki idegen ebben az országban.

— Távol áll tőlem, hogy egyetlen kívánságodat is teljesítetlenül hagyjam, ó herceg, — mondta az öreg, kezét felemelve. — De tud-e hallgatni szolgád?

— Hallgat, miként a sir, — felelte a herceg röviden.

Ramigani lefordította a kérdéseket és feleleteket mintha nem is ismerné az embert, akiről szó esett. Homlokát verejték borította.

A muzulmán meghajolt; az arca olyan megelégedett kifejezést öltött, mintha a herceg szavai esküt tartalmaztak volna.

Elhagyták a szobát, és a folyosóra léptek, melyet fáklyák és olajlámpások világítottak meg; hosszéban végigmentek rajta, anélkül, hogy egyetlen emberrel is találkoztak volna. Valahányszor egy kanyarlatához értek, vagy egy ajtóba léptek, mintha a lá-

buk nyomán fakadna, megkondult a gong, mely valahol a szobák legmélyebb belsejében függhelett és melynek a hangja erős volt és sötét, mint a budha templom harangjáé. A vége felé olyan gyorsan kővették egymást a kanyarulatok, hogy a gong ütései folytonos harangozásá nőttek, melynek ereje megrepesztéssel fenyegette a köveket.

Hosszu vándorlás után, melynek időtartamát Fürbringer megbecsülni sem tudta, mélyen lefelé haladtak, minden léptüknél elborítva a bronz zengésétől, mely végül, mintha a hanghullámok tavának mélységébe meritené el őket.

Fürbringer egyre hevesebben érezte maga mögött Ramigani lélegzését, mire megfordult. Az indus szemei félelemtől lobogtak.

— Mi bajod? — kérdezte tőle félhalkan.

Az indus felemelte fejét. Az egyik fáklya fénye az arcára esett. Ez az arc most teljesen kifejezéstelen volt. Értelmeitlenül meredt a kérdezőre.

— Sahib?

Fürbringer a fejét rázta.

— Semmi, — felelte.

A lépcső végéhez értek és egy boltozat alatt állottak, melynek magassága elveszett a sötétségben. Olyan nagy volt, hogy egy nem is kicsiny templom helyet találhatott volna benne. A fáklyák közkörül a falakon sokkal kevesebb világosságot adtak, mint amennyire a teremnek szüksége volt. A lépcsőtől nem messze, kétszeres embermagasságban csüngött a gong, melynek óriási bronztálja még mindig zümmögött és remegett.

Ramigani a babonások gyűléstével tekintett a bronzra. Szintelen ajkai szakadatlanul imákat mormoltak.

— Itt vagyunk a szentély előcsarnokában, — jegyezte meg a herceg, Fürbringer felé fordulva. — Legyen résen, mert alapos szüksége lesz a szemére.

Mohammed ben Hasszan felkiáltott és az ég felé emelte két karját.

— Vallom: egy az Isten és Mohammed az ő profétája!

Kiáltásának hangja zugásként hatolt fel a magasságba. Mintha a boltozatos terem árnyékai visszhangoznának a vallomást.

Az öreg most felnyitott egy ajtót, mely keskenyen és alacsonyan vágódott a fal kövezetébe. Senki meg nem találhatta volna, aki nem ismerte.

— Lépjetek be, barátaim, — mondta szeliden.

Fürbringer követte a herceget. A küszöbön megállt, körülnézett és lehunyta a szemét. Majd ismét felnyitotta és felemelte a kezét, hogy eltakarja.

— Nem megmondtam, hogy vigyázzon a szemére? — mondta a herceg szorosan mellette.

Fürbringer nem válaszolt. Határozatlanul maga előtt látta a muzulmán alakját, aki eltávolodott tőle és ünnepélyes léptekkel kereste a terem közepét, ahol a lábait keresztbe vetve leült és mozdulatlanul ülvé maradt. Kődbe borítva látta a herceg arcát is, mely most furcsán kemény és vad mosolyra torzult, mi alatt nézte; és látta Ramiganit, aki a bal oldalán állt és nyitott szájjal, melyet a mohó vággy torzított, maga körül turt.

Ettől a némán ordító vágytól Fürbringer kijőza-

nodott. Az ázsiai felébresztette az európaiat. Most úgy látta maga előtt a dolgokat, melyek leplezetlenül felhalmozva tárultak elébe, mintha messze eltolta volna magától, csak azért, hogy tisztábban láthassa.

A terem, ahová belépett, talán még az előbbi is túlszárnyalta méreteivel, de a fele olyan magas sem volt, mint amaz. Annyi lámpás égett benne, hogy az árnyéknak nyoma sem volt és fényök vetekedett a hajnaléval. Falai kopár, simítatlan márványból voltak, fekete szemcsékkel teli. A padmalyt számos szőnyeg borította.

De a szőnyegek csaknem eltűntek a széles tálak rengetege alatt, melyek egymást érintve, elborították; és valamennyi nemes fémből volt veve, az ezüst-fehér mellett ott pompázott a szürke, a betegesen sápadt mellett a vörös arany, a komorzöld bronz mellett a ríktő tűzes.

A tálak mindegyike, melyeket egy asszony fel-emelni nem tudott volna, a legválogatottabb diága és féldrágakövekkel volt megrakva, telve foglalt és foglatlan, kölesmag és tengeriszem nagyságu ékkövekkel. Az aranytopázok között volt nem egy, melynek nagysága az antilop barna szemét is megszégyenítette.

— Azt hiszi, — szólta a herceg Fürbringerhez, oly hangosan, mintha rászólna, — hogy ezek a kövek elég szépek ahhoz, hogy egy hercegnő nevét márványba írják velük?

— Olyan szépek, hogy az élőnek is díszére lehetnének, — felelte Fürbringer komolyan.

— Igen. Az öregnek a legnagyobb öröme, ha

letései vannak mindkét India valamennyi kőkereskedőjével... De ne áruljuk el előtte tulságosan a tetszésünkre! Az elragadtatásnak minden szava ezer rupiával többbe kerül nekem, pedig ő amugy sem mondható olcsójánosnak...!

A herceg az öreg felé indult.

Mohammed ben Hasszan figyelmesen nézett elébe.

— Kérjed meg barátodat, üljen ő is mellém, ő barátom, — mondta szeliden.

— A barátom nem fog melléd ülni, ő koronája az ékszerkereskedőknek, — felelte a radzsa, — mert jól tudja, hogy még korántsem mutattad meg neki a legszebb darabjaidat. Ne légy fukar látványosságaidat, ő te Isten kiválasztott kedvence és ne hozz szégyent rám, aki megígérttem barátomnak, hogy sohasem látottakat fogok a szeme elé tárni! Ami aranytélaidban fekszik, nem ér többet, mint amennyit ötszáz lovam a szemüregében hord. Táncosnőim orrcimpájában nagyobb smaragdok csillognak, mint amilyeneket itt látok és karpereceik súlyosak a csillagzafiroktól, melyekhez hasonló egy sincs azok között, amiket itt látok. Szégyelném magam az asszonyaim előtt, ha ezekkel kellene megajándékoznom őket, amiket te itt, mint a legszebbeket szórsz elénk; mert az utolsó is azt mondani készülök: gyalázat arra, aki ilyen fukar lett!

— A barátod nem így gondolkozik, ő herceg, — mondta ravasz mosollyal az ékszerkereskedő. — Az ő szemei örömmel legelnek azon, amit látnak.

— Az én barátom, ő Mohammed ben Hasszan, nagyon udvarias ember és akkor sem érné el kijózanodását, ha az meghaladná a feletted érzett csodálkozásomat! Engedd meg, hogy profétád szakállára es-

küldjem meg, hogy már nem sokáig bírom türelemmel. Nem, mint valami ünnepségre jöttem ide a legjobb elefántomon és a barátomat sem azért hoztam ide a legforróbb nap izzásán, kitéve agyvelejét a nap-sugarak pusztításának, hogy benned, ó ékszerészek leg-tiszteletreméltóbbja, csalódjak. Követet küldtél hoz-zám, akinek nagy volt a széja és a füleig tátotta tud-tomra adva, hogy sikerült olyan kincset szerezned drá-gakövekben, melynek fényétől a csillagok is elsápad-tak irigységükben. Azért jöttem, mert fiztam a szavad-ban és hirdetni akartam dicsőségedet a barátom sza-vaival is és ime, mit talállok? Saad ibn Sajidnak, az ékszerésznek, aki a Gopurahi mentén lakik, a láda-fiában szebb kövei vannak, mint neked, ó Mohammed ben Hasszan, ezekben a te pompás terméidben.

— Allah óvja szemeidet, ó herceg! — kiáltott fel bosszusan Mohammed ben Hasszan. — Saad ibn Sajid egy piszkos kutya és megrögzött szélhámos, aki bűnei miatt a halál hidjáról a pokolba fog zuhanni, oda, ahol fákon nőnek az ördögkoponyák. Ha büdös bolijában egyetlen olyan követ találsz, mint ez itt, ó te, az ékszerészek fejedelme, — egy rubint, mint ez itt, mely hasonló a szerelmes galamb szívéhez — egy követ, mint ez a topéz, mely a barna tűz körülönce volt, amikor napvilágra került — egy opált, mint ez, mely a **tökéletes szépség** serlegévé avatja kezemet... Egy huri is elhagyta érte a paradicsomot és leszál-lana a földre, csakhogy a magáévé tegye... Ha csak egyet is találsz, ó hercegem, mely nem nyomorult kavics legutolsó drágakövem mellett, akkor a gyer-mekeim és unokáim köpjének ki Mohammed ben Hasz-san neve előtt és vénasszonyok kacagjanak a sze-

membe.

— Ne fecsegi, ó Mohammed barátom, hanem láss hozzá és mutass valamit, ami értékesebb annál, amit itt látok! Vagy pedig, fejemre mondom, sarkon fordulok és elmegyek Saad ibn Sajidhoz és nevetségessé teszlek egész Esnapur előtt! — mondta a herceg.

Mohammed ben Hasszan fejét a két vállá közé huzta és felpislantott a hercegre, aki állva maradt előtte. A herceg arcán nyoma sem látszott a haragnak, vagy bosszúnak; rendkívül ravasznak tetszett és a szeme — ez a furfangos madárszem — mosolygott.

— Megvásárolod-e, ó herceg, amit megmutatok? — kérdezte az öreg bizalmaskodva.

— Talán feltételeket akarsz szabni, Mohammed ben Hasszan?

— Én csak annak mutatom meg kincseimet, aki vásárol, ó te napja az uralkodóknak!

— Én pedig csak azt veszem meg, amit láttam, ó te drágakő koronája a kereskedőknek!

Mohammed ben Hasszan bizonyos fürgeséggel felállott.

— Elhozom tehát a kincseket neked, ó herceg, mind-mind, amiken a szívemmel csüngök, hogy valamennyitől fájdalommal váljak meg és a látvány, melyet isteni tökéletességük nyújt, el fogja rabolni eszedet!

— Remélem: nem, ó Mohammed ben Hasszan barátom! — kiáltott utána a herceg, amikor az öreg sietve, nem minden harag nélkül elhagyta a termet és az ajtót nyitva hagyta maga mögött. — Mindig meg fogom őrizni az eszemet, hogy elég óvatos legyek veled szemben, ó te kitűnő férfiú, aki előszere-

tettel hívod a prófétát, amikor apró csafásaidhoz szükség van támogatására.

Nem volt kivehető, vajjon felelt-e a muzulmán, mert alig hogy néhány lépést tett a mellékteremben, ismét felhangzott a gong bugása, mely minden egyéb hangot elnyelt.

— Ez egy új elővigyázati rendszabálya az öregnek, — vélte a herceg Fürbringer fülébe sugva. — Az utóbbi időben feltűnően gyanakvó lett...

Fürbringer a hercegre nézett; valamit válaszolni is akart, de elhallgatott. Szemével követte a radzsa tekintetét.

Ez a tekintet Ramiganit kémlelte.

Az indus lecsüngő karral és remegő szájjal állt a terem ajtajánál. Fehér, csiszoltak látszó fogai dühösen viczorítottak a zugó gong felé. A szemei a drágakövek láttára, melyeknek sugárkévéje, mint a fény, árnyék nélkül lobogva szökkent az ég felé, inkább aléltnak, semmint elkáprázottnak látszottak. Táncuk közben, mintha a saját tüzüktől mámorosodnának a vibráló színek. A színeknek ez a néma és szenvedélyes tánca buja ködbe burkolta a termet, ködbe, melyet belelegzeni nem, csak inni lehetett.

— Ha én, — kezdte félhalkan a herceg, — és ázsiai mosolya felívelte a száját, — egyszer szabadulni akarnék ettől az embertől, egyebet se keliene tennem, csak azt mondanom: Vedd magadhoz Mohammed ben Hasszan kincsházából, ami jól esik... Soha sem jönné vissza...

— Gondolja fenséged, hogy valamikor szabadulni szeretne tőle? — kérdezte Fürbringer.

A herceg vállat vont.

— Mit tud a ma a holnapról? — vélte közömbösen.

A gong zümmögése megszűnt; Mohammed ben Hasszan visszatért. Egy apró zsákot hozott a kezében, mint valami pénzeszacskót, bezárta az ajtót maga mögött és újból helyet foglalt a szőnyegen. Az arca csöpögött az ünnepélyességtől és elégtéleltől.

A kis zsákot maga elé tette a szőnyegre, felemelte a kezét és szólt:

— Vallom: Egy az Isten és Mohammed az ő prófétája!

— Itt vagyunk megint a prófétánál, — vélte a herceg.

— Parancsolj ó herceg közelebb lépni és engedd meg, hogy helyel kínáljalak meg itt az oldalamon, — mondta a kereskedő; a keze reszketett, amikor a zacskó zsinegeit megoldotta.

— Jöjjön, — mondta a herceg, magával huzva Fűrbringert. — Most kezdődik a harc!

Szembe ültek a muzulmánál. Ramigani Fűrbringer háta megett maradt állva; a német feje felett érezte az indus forró lehelletét.

Mohammed ben Hasszan egyik követ a másik után a kezébe szórta a zsákból és egyenként, kitergetett, fehér kaftánjának csücskére helyezte. És beszélt a kövekkel és olyan elragadtatásba ringatta magát, hogy a szakállja is reszketett a mellén.

És erre az elragadtatásra minden joga meg volt. Amikor kincsei utolsóját, egy dió nagyságu smaragdot, a bűvész mozdulatával tartva mutató- és hüvelykujja között, a magasba emelte, hogy ebben a pillanatban a zöld tűz ereje utat vágott a levegőbe, a her-

ceg kezével izgatottan markolt Fürbringer karjába; és ez szükséges is volt. Különben Mohammed ben Hasszan dicsősége tulságosan teljes lett volna.

Kilenc kő feküdt a kiferegetett fehér szövetsücskén. Két rubin, köikrek, borzalmas vörössel telítve; két szafir, tűz nélkül valók, de fejedelmiek a nagyságukban és lelket gyönyörködtetők a színeik szépségében; egy ametiszt fekete árnyékkal a mélyében; két opál, a napkeleti égbolt szilánkjai, át és átítatva vörös és arany szikrákkal; egy csillagszafir és a smaragd.

Mohammed ben Hasszan a ruhája valamelyik redőjéből óriási szarupápaszemet varázsolt elő, az orrára tette és a kerete felett rendkívül ravaszul és bátorítón nézett fejedelmi vendégére.

— Ez minden? — kérdezte a radzsa a sértettség hangján.

Az önérzete csapdába kergette Mohammed ben Hasszant.

— Allah óvja még szemeidet, ó herceg! — kiáltotta a kezét felemelve. — Nem látod-e, hogy e kövek mindegyike többet ér egy-egy városnál?

— Az én szemeim, ó Mohammad ben Hasszan, kitűnőek és azt látják, hogy a köveid mind együtt sem érnek meg egy várost, — de még csak egy házat, sőt egy ház kapuját sem. Ha történetesen egy szegény barátom ajándékozna meg velük, elfogadnám, nehogy megbántsam, mivel, hogy különbbel nem szolgálhat és másnap Ramiganinak adnám, a szolgáltnak, aki ott áll a barátom mögött...

— Nincs Isten az Istenen kívül! — kiáltotta Mohammed ben Hasszan és haragjában megrázta turbánját.

— Tudom, tudom, ó te ragyogó dicsősége az Izlamnak! — kiáltotta vissza a herceg. — Hagyd békén a prófétát és ne gyalázd meg nevét, melyet viselni meg se érdemelsz, ha az a szándékod, hogy becsapj! Igazítsd meg a pápaszemed, mert lecsuszik az orrodról és használd arra, hogy ezeket a köveket, amelyeket szerefnél a nyakamba sózni, jobban szemügyre vedd! Mit akarsz, mit higgyek, ó Mohammed ben Hasszan, hogy öreg és butaszemű leltél és, hogy a drágakövek vásárlásánál valakitől, aki megcsufolta ősz szakálladat, rászédetted magad, vagy, hogy te magad is nagy csaló vagy, aki elég ostobának tartasz engem ahhoz, hogy általam becsapassam magam?

— Azt akarom, ó herceg, — kiáltotta az öreg haragosan, — higgyed, hogy a drágakövek, melyeket a kezemben tartok, a legszebbek, melyeket a szemem valaha látott, ámbar elég időt éltem és több drágakövet vásároltam, mint ahányat kéz Indiában érintett! Se hercegnek, se kereskedőnek ilyen kövei nincsenek — se a földön, se vízben hasonlók nem találhatók! Ha tovább adok rajtuk, a lelkem egy darabját adom és megsíratom őket, mintha kilenc fiam vesztettem volna!

— Ó te netovábbja minden förtelmeknek! — kiáltotta a herceg olyan mozdulattal, mintha egy sapkát váгна földhöz. — Hát nincsenek-e nekem kincstárakban kövek, melyek torkodra forrasztanák büszkeséged, ha azokat a tieiddel hasonlitanád össze? Nincs-e ebből Saad ibn Sajid boltjában is elég, hogy a föld valamennyi fejedelmét gazdaggá tehetné azokkal? Még hajnal előtt hozzá megyek és megbízom, hogy szerezzen be nekem mindent, amire csak szük-

ségem van és mielőtt beesteledne, a kövek már ott lesznek asztalomon. Azt hiszed, szükségem van a tiedre, ó Mohammed ben Hasszan?

— 'És, ha Saad ibn Sajid egész boltját eladná és a saját bőrét még hozzá, — kiáltotta az öreg mindkét karjával a levegőbe lóbálva, — még mindig nem lenne elég pénze, hogy egyetlen egy követ is vehessen, olyat, mint ez a kilenc!

— Majd a barátai kölcsönöznek neki, ó Mohammed ben Hasszan, ha meghallják, hogy az én megbízásomból vásárol.

— A pestis vigye el azt a sakált!

Mohammed ben Hasszan táncoló dervisként üvöltött haragjában.

— Ez az undok dög a tűzimádókkal tart, Isten meggyalázóival, akik a keselyű hasába temetetik magukat. Hogy vájnak ki a szemét és löknék oda kölykeik étvágyának!

— Ne izgasd magad, ó tiszteletreméltó ur! — mondta a herceg meglegedetten. — A szívem feléd hajlik és mélyen elszomorítama, ha én lennék az oka, hogy az emberek az utcán azt suttognák a hátad mögött: Mohammed ben Hasszan koldussá lett, mert a herceg megvetette köveit, melyek hajítófát sem érnek! Nem akarom ezt, mert tisztelen korodat és fehér szakálladat. Eppen azért mond meg, ó Mohammed ben Hasszan, mennyiért adnád el nekem ezt a rubint?

— Uram, én nem adom el, — felelte a miuzulmán teljes méltósággal, — én ajándékba adom neked, mert szeretlek, mindössze kétezer rupiáért.

A radzsa harsogó kacagásban tört ki.

— A Durga nyolc szegényére mondom! — ki-

áltotta és összecsapta a tenyerét, — megörültél, Mohammed barátom! Kétezer rupiát! — Kétszázat sem adnék érte! Száz rupiát — eggyel se többet! Ez is sok egy ilyen semmiségért!

— Ó Mohammed, ó ti kalifák! — kiáltotta az ékszerkereskedő újból dühbe gurulva, — netán a nap megzavarta eszedet, ó herceg? Az agyongunyolt érdőgre, akit megköveztek és a pokolba jutott képmutatóra mondom, nem látod, mennyire pirulok miattad? Gyalázat ősz fejemre, ha nem minden kő, melyet a tálakban látsz, a háromszorosa annak az érnak, melyet te kínálsz nekem ezért az ékkőért! Ajánlj többet, ó herceg!

— Kérj kevesebbet, ó Mohammed ben Hasszan!

— A gyermekeim és unokáim el fogják átkozni nevemet, mivel a szívem egy darabját úgy hajítottam el, mint az ócska kavicsot. Ezerkilencszáz rupiáért, ó herceg!

— Sokkal, — sokkal kevesebbet, ó Mohammed ben Hasszan!

A muzulmán lehunyta madárszemét.

— Mennyit adnál, ó herceg? — kérdezte bizalmaskodva.

A herceg ráemelte tekintetét az öregre; az alsó ajkát lassan előretolta. Félig ő is lehunyta szemét. Mosolygott.

— Nem akarom megvenni a rubint, ó te Istenek kedvence, — mondta elővigyázatos hangon, — se a többi követet; egyiket se. Egyáltalán nem akarok vásárolni tőled, se most, se később, ó Mohammed ben Hasszan, — ha csak ide nem adod, mind azt, ami drágakő e teremben van, kerek összegben egy millió rupiáért...

Fürbringer Mihály olyasmil érzett, mintha a levegő felforrna körülötte. Visszatartotta a lélegzetét és értelmetlen, dobogó szívvel nézett a két emberre, akik egymással szemközt ültek, és mint a rakétákat vagdoszták egymás fejéhez különféle álkákat, fogadalmakat és esküformákat. Már Ramigganinak csaknem őrzőngő suttogását sem értette meg, mellyel a haja fellett sziszegett, csak a fejét rázta, mintha szunyogokat hesegettne magától. Az egymást tullicitáló és lenyomó számok, mint a jégeső kopogtak a koponyáján.

Mohammed ben Hasszan dühöngő rohamot kapott. Pápaszemét a földhöz vágta és darabokra taposta. A radzsa pedig kacagás és mosoly közben kergette le fehérszakállu ellenfelét a hajmeresztő számok csucsairól, a még mindig felhőket érőkig. Mindketlen ordítottak és tüzeltek. Mohammed ben Hasszan ványadt, öreg kezei madárkarmokká görbültek. A sok ezerszer ismételt «nem!» a kétségbeesés üvöltésévé dagadt a szájában. Vinnyogott és úgy izgett-mozgott a helyén, mint a táncoló kígyó.

De hirtelen elcsendesedett. Mintha gőrcsből ébredt volna, mosolygott és a kabátujjával törölgette verejtékező arcát.

— Legyen úgy, ahogy mondtad, ó te áldottja a fejedelmeknek! — mondotta csaknem szeretetreméltóan.

A herceg felállt, vonogatta a vállát és sajátos mosollyal tekintett Fürbringerre, aki szintén felemelkedett helyéről.

— Nos? — kérdezte a német. — Megegyeztek?

— Meg. Két és fél millióban... Potom ár., De egy gránitdiót könnyebb szétharapni, mint a prófeta

e leszármazottjának csékonyosságát legyőzni. Ugy érzem magam, mintha kerékbe törlek volna. Ma éjszaka úgy fogok aludni, mint a halott... Jöjjön! Azt hiszem, már nem sok kell az éjféhez.

Mohammed ben Hasszan vezetésével, elhagyták a termet és visszafelé indultak, kísérve és ringatva a gong bronzhullámainál, mely minduntalan elpihent mögöttük.

Mielőtt a muzulmán házat elhagyták, Mohammed ben Hasszan, a tekintetével Ramiganit kémlelve, Fürbringerhez lépett és egy apró, csunya gyöngyház, kagylót nyomva a német kezébe, így szólt:

— Ó, barátom barátja, fogadd el ezt a csekélységet, mint méltatlan emlékeztetőt szolgálra, Mohammed ben Hasszanra... Áldott legyen a te éjszakád! Az Isten ringasson el!

— Barátom nyelve szóval, de a szíve a szeretet beszédességével mond köszönetet neked, ó Mohammed ben Hasszan! — mondta a herceg, miközben felszállott elefántjára. Fürbringer némi zavarral és nyugtalansággal követte. A kagylót zsebre vágta és maga is az elefántja után nézett. Mohammed ben Hasszan megállott a háza küszöbén és utánuk nézett...

Amikor a csolnakban ültek és az éjsötét tavon eveztek, melyet a szélesen lobogó fáklyák nem tudtak megvilágítani, a herceg hosszú hallgatás után, hirtelen Ramiganinhoz fordult, aki a háta mögött ült:

— Hallod-e te, házam szégyene, — add ide a köveket, melyeket a muzulmánától loptál. Mind az enyém...

A szolga acélarca rézzé vált.

— Nem loptam tőle semmit sem, ó uram, —

mondta lélegzet nélkül.

— Nem?

A herceg mosolygott.

— Akkor ugyancsak bolond voltál, Ramigani...

A szolga megkínzottan nézett urára. Hallgatott.

A herceg elfordult.

— Megnézte már, hogy mit kapott az öregtől?

— kérdezte Fürbringertől.

— Egy gyöngyházkagylót, — felelte a német egykedvűen.

— És a tartalma?

— Azt hiszi én, hogy Mohammed ben Hasszan az az ember, aki gyöngyházkagylókat ad ajándékba vendégeinek?

Fürbringer kivette zsebéből a kis tokot, mely úgy nyílt fel, mint valami kagyló. Nyilván Európából való volt.

A közepén egy mandula nagyságu kő volt elhelyezve.

A herceg előrehajolt.

— Megengedi?

— Parancsoljon, fenség...

A herceg óvatosan kivette a követ és a bal tengerére tette.

— Önnél van egy kis villanylámpás? — mondta félhalkan, feltékitve.

— Van, — felelte Fürbringer. A lélegzete elakadt ennél az egy szónál.

— Legyen szíves, adja kölcsön egy pillanatra...

Fürbringer kivette a zsebéből és bekapcsolta.

A herceg nagyon figyelmesen vizsgálta a követ, sokáig játszatta rajta a fényt, azután visszaadta

Fürbringernek.

— Csillagszafir, — vélte. — Szokatlanul szép darab... Sok szerencsét hozzá, Fürbringer ur...

— Mit jelentesen ez? — kérdezte Fürbringer, a kezén heverő körül a hercegre tekintve.

A herceg vállat vont.

— Meg kell vallanom, — mondta aztán, — hogy ez a csillagszafir szöveget üt a fejembe. Csalhatatlan jele annak, hogy Mohammed ben Hasszan maradt a győztes és alaposan helybenhagyott engem... Dehát ezt tudnom kellett volna... A világ minden akaratereje hajótörést szenvedne ravaszságán. Őrizze meg jól ezt a követ, Fürbringer ur. Aligha akad párja ezen a földön...

Fürbringer nem felelt. A feleségére gondolt. Szerette a követ, mert bizonyára hordaná az asszony. A kabátja belső zsebébe tette és néha-néha megérintette a kezével, mintha a feleségéhez tartozna.

Kézzsorítással bucsuzott a hercegtől, mely tul-szívélyes volt ahhoz, hogy szívélyes legyen és Ramiganival a szobájába kísértette magát, ahol el is bocsátotta őt.

Az egyik szegletben meglátta a kuporgó Miriamot; a tekintete őt kereste.

Fürbringer elküldte a szolgát.

Azután a leányhoz lépett, aki felállt és köszönt. Üdvözlése, valamint a mosolya is odaadó volt.

— Gyermekek, — mondta Fürbringer Mihály alig halhatóan, — kis testvérkém — mit hoztál nekem?

Miriame, a homlokát leszegve, figyelt a férfi szavaira, melyeket felfogott, azután Fürbringerre emelte tekintetét.

— Ezt, — mondta, a kezét felnyitva és Fürbringerhez emelve.

Keskeny, barna kezében kis, fehér kendőt tartott.
Fürbringer mohón kapott utána.
A felesége zsebkendője volt.

VIII.

Fürbringer Mihály, mint valami fiatal, fehér madarat tartotta kezében a kis kendőt, mint a madarat, mely a bizalom vak feltétlenségével jött hozzá és ez most megrázta őt. A legközelebbi székre ült, arcát a finom kendőbe szorította és mélyen a tüdejére szívta illatát.

És a kendő illatával együtt szította magába az asszony illatát is, melyet annyira szeretett — a kölni-viznek friss, édes, derűs illatát. Az ajkát beleszorította ebbe a hűvös édességbe és égni érezte a szemhéjjait. Céltalanul koberolni és kacagni — erre vágyott most. És könyökét a térdére támasztva, fejét a két tenyere közé temetve, csendesen ült és feltörő zokogását a fogaival fékezte meg.

Hosszu idő mult el; és ezalatt, előbb félig öntudatlanul, majd egyre világosabban, magán érezte Miriam tekintetét; mint két finom lángot — szurólángot. Kiegyenesedett és öklébe szorította a kendőt; azután felemelte a fejét és a gyermek után nézett.

Miriam alig néhány lépésre tőle, a földön kurgorgott és felnézett hozzá. A leány arca, melyen lágyan és pihenve ült a lámpafény, még soványabbnak látszott, mint amilyen volt és a saját, szinte

haláltvágyó komolyságától szenvedett.

— Jöjj ide, hozzám, testvérkém, — mondta Fürbringer Mihály, feléje nyújtva a kezét.

Miriam az akaratnélküliek engedelmességével azonnal Fürbringerhez ment. De, amikor megállt előtte és a tekintetével felkuszott hozzá, olybá tűnt, mintha azok megváltása érte volna, akik sokáig vándoroltak, anélkül, hogy tudnák, elérik-e valaha céljukat. Szeli-den és mélyen lélegzett, kissé nyitott szájjal, meglegedetten, komolyan és minden kívánság nélkül.

Miriam szolgálatkészén megállott.

— Mondjad, gyermekem, — Fürbringer Mihály nem tudta, mily keményen markolta meg a leány kezét, — hol van a feleségem?

— Itt a palotában, sahib... Tul ezen a kapun, mely nyugat felé nyílik, ott lakik ő és sok-sok szép szobája van.

— Beszéltél vele?

— Beszéltem, sahib.

— Ő maga adta neked a kendőt?

— Ő maga. Neked küldte.

— Mért nem írt egy sort is hozzá? — kérdezte a férfi.

A leány vonakodott a felelettel.

— Hidd el, sahib, a fülem és a szám biztosabbak egy lap papirosnál. Ha én utközben hozzád meghalok — és nem térek többé vissza, akkor meghaltam — akkor a szavak is meghaltak, melyeket a feleséged küldött. De egy lap teleírott papiros akkor is beszél, ha a küldőnce halott...

— Hát a halál annyira közel járt utadon? — kérdezte Fürbringer, ugyszólván akarata ellenére szü-

nevet tartva abban a vágyában, hogy mennél tovább lehessen a leánnyal.

— Mindig közel jár, — felelte Miriam csendesen. Fürbringer mosolygott.

— Minden emberhez közel jár, kis Miriam, — mondta Fürbringer jószágon. — De te még gyermek vagy és még nem kell félned tőle.

— En nem félek tőle, uram, — felelte a leány.

Nagyon tágra nyitott szemében, mely kapuként tárult fel Fürbringer előtt, csaknem szigorúság pihent.

— Tudom, — mondta Fürbringer komolyan. — Be is bizonyítottad. Az élettől jobban félsz... Ha majd én és az asszony, akiért még itt vagyok, ezt a gyalázatos országot elhagyjuk, megkérünk téged, hogy gyere velünk és akkor majd megtanulod szeretni az életet, kis Miriam...

— Igen, sahib, — felelte a leány csodálatos türelemmel. A tekintetében és a hangjában se volt semmi hit.

— Megmondanád most tehát, kis testvérkém, hogy hát mit üzent nekem az az asszony, akinél voltál?

— Ó, sahib, — kiáltott Miriam riptelen sírva fakadva, — ő szeret téged és hogy ezt mondjam meg neked: Nincsen szó, mely elég szent volna annak elmondására, hogy milyen mérhetetlenül szeret téged. Amikor hozzá ériem, sírt; és nevelt, amikor elhagytam, mert tudta, hogy hozzád megyek. Azt hiszem, engem is szeretelt, csak azért, mert a te tekineted ért engem. Ó, az az asszony nagyon szép, akit te szerelsz! Akkor is szép, ha nevet és akkor is, ha sír. De a legszebb akkor, amikor a nevedet ki-

ejti; akkor fénylik a lelke.

— Hozzá kell, hogy vezess, Miriam! — kiáltotta kitörve a férfi.

— Nem, sahíb — ó nem! Senkinek sem szabad észrevenni, hogy üzenetet hoztam, hogy te keresed azt, akit elrejtenek előled. Ha észrevennék, elvennének engem tőled és bezárnának és én szétfutnám a fejen az ajtón, mégsem segíthetnék rajtad. Légy türelemmel, sahíb...

— Kis Miriam, ha a te szíved, annyira tele lenne szerelemmel és aggodalommal, mint az enyém, — nem mondanád: légy türelemmel! Nem beszélnél többet, hanem felállnál és elvezetnél az asszonyhoz, aki várja, hogy jöjjen. Nem akarlak veszélybe dönteni. Nem is kell, hogy másodszor is megledd azt az utat. Csak irjad le nekem — és nyugodt lehetsz, nem fogom eltéveszteni. Lehunyj szemed is rátalálnék és célhoz érnék! Mondjad meg, testvérem, — hová kell mennem?

Miriam felállt, keskeny arca, melyet a szigorú komolyság élesített, s amely megtagadta fiatalságát, hirtelen csak az emberfeletti akarat álarcának látszott, mely, mint a tűz világított a bőrén keresztül.

— Ne menj, sahíb! — mondta szeliden és határozottan. — Őt fogom hozzád vezetni!

— Anélkül, hogy őt veszélybe dönthetnéd? — kérdezte a férfi.

— Minden veszély nélkül, — felelte Miriam mosolyogva.

Fürbringer a homlokához szorította az öklét és rámeredt a lányra.

— Ne jász velem, Miriam! — mondta némi

türtöztetéssel. — Ne akarj megcsalni, amennyiben azt mondod, hogy érte mégy, — és ez csak egyszerűen kifogás lenne, hogy elmehezz és vissza ne jöjj, mert attól félsz, hogy magamnak akarom kierőszakolni az utat. Várni akarok, Miriam — sokáig várni. De ha reggeli szürkületre vissza nem térsz, akkor mernem kell és nélküled fogok célhoz jutni. Egyszer már egy borzalmas éjszakát bolyongtam végig a palota lépcsőin, folyosóin és csarnokain és neked kellett győgtatni a kezemet, melyet egy bezárt ajtón véresre vertem. Ne felejtse ezt, Miriam, amikor azt mondod, hogy menni akarsz és elhozod a feleségem!

— El fogom hozni neked, sahíb, — felelte a leány csendesen.

Fürbringer néhányszor mély lélegzetet vett; fogát az ajkába véjta.

— Meddig várjak rád? — kérdezte aztán.

— Sokáig, sahíb! — felelte Miriam. — Az ut hosszú és nagyon sok az őrt álló. Nem kívánhatod, hogy elővigyázatlanul járjak el.

— Nem.

— Az éjszaka nem fog elmulni anélkül, hogy megjőjjünk, — mondta a leány.

Fürbringer mosolygott. Fejét a mellére hajtotta.

— Akkor hát, menj, kis testvérem!

Miriam ment. Hangtalanul bezárta maga mögött az ajtót.

Fürbringer egyhelyben állt és nézte a bezárt ajtót, a vére pedig a szemébe lüktetett. Elfordult és végigtörölte a homlokát. Kivette óráját zsebéből, megnézte és újból visszatette, anélkül, hogy tudná, mennyi az idő. Fel és alá kezdett járkálni a szobában;

végül, mivel egy szoba nem volt elég, a másik két szoba ajtaját is feltépte és a hálóból a dolgozó szobáig imbolygott, ablakoknál, ajtóknál és székeknél állt, száz holmát is a kezébe vett, mindegyiket megnézte, és nem tudta, mit lát. Időnként felfigyelt, még a lélegzetét is visszafojtotta, különféle zörejeket velt hallani — és hallott is...

Egy ajtó csapódott be valahol... nyomban utána egy második, egy harmadik...

Valaki távozott, mintha futna. Azután ismét csend borult a palotára.

Vízcseppek hullottak...

Ez az egyenletes, finom vízcesepegés melódiává változott, mely halkán önmagával csacsogott és önmagába zárt közömbössége által minden egyébbel szemben kinos gyötrelemmé vált.

Fürbringer verejtéket érzett a halántékán. Hideg borzongás futott rajta végig és a torka száraz volt, akár a por.

Azt gondolta: Valamihez fognom kell, hogy megfékezzem gondolataimat. Számolni kezdett; de a számok összezavaródtak agyában.

A dolgozószobájába ment és valamennyi gyertyát felgyújtotta; még a bronztartóban lévő tűzszerszámot is meggyújtotta. Láta, amint a bánatos, kékes felhők felszállnak és bizonyos ájtatossággal szívta magába illatukat.

A gyertyák csendesen és komolyan lobogtak, szép lángjaikkal csaknem mozdulatlanul. Egyik nagyobb világosságra sercentett fel és a nagyon finom hang a várakozás mély csendjében szinte megrázó jelentőséget kapott.

A várakozás feszültsége hirtelen, ugyszólván minden átmenet nélkül, robbanó erővel a boldogság mémorává alakult, melyben élesen kiáltani vágyott. Fürbringer a husába vájta körmeit és lehunyta szemét. Amint a vére a fülébe zúgott, a lelke liikos, fektelen síkolyát hallotta. Átható, éles, magas hang volt ez, melynek nem akart vége szakadni.

Kergelőző képeket kavart össze az agyában, melyeket, mintha kiöntött, esztelenül pazarolt napfény árasztott volna el. Fecskék rajzottak sziszegő repüléssel egy cseresznyefa körül, mely elborítva a virágok hamvától, lobogó kék égbolt alatt egy kis dombtetőn állott... Ragyogó magosságból fejestül zuhant egy patak a mélységbe, mely zengve fogadta a rohanó vizet és zuhatagának mezdörgése, villáma és esője fölé maga feszítette ki a remegő szivárványt. Két szépformájú paripa, sárgák, ezüst farokkal, melyek zászlókként lobogtak a szélben, száguldoznak a mezdön, hogy a föld rengett a patájuk alatt; a tajték a szűgyűkre esüngött s a mellükből, mint a trombita harsogott ki az állati öröm nyertése, az erő hatalmas zúgása.

Az öröm nagy vihara bömbölt és pillanatra Fürbringer szívébe is befészkelődött, aki annak túlradó erejét fájdalomként érezte.

Kitérta két karját, hogy helyet teremtsen a vére viharzása által szorongatott tüdejében.

A fogait viczorilva magába beszélt:

— Jer — jer —!

Egy hirtelen mozdulattal aztán hátrarántotta a karját és mindkét kezével a semmibe kápot.

Es ez a semmi felébresztette.

Ugy érezte, mintha ez az ébredés hátbavágta volna őt, aki nagy-nagy magosságokban állott. A lelke, mely alig, hogy belogadta a boldogság viharát, sőtét ürességbe zuhant.

Mi lenne, ha nem jönne — ha nem jöhetne?

Mi lenne, ha Miriamot utközben felfedeznék és letartóztatnák?

Mi lenne, ha Lén, uljában ő hozzá, áldozatául esne Ramigani éberségének?

Fürbringer befelé sóhajtott.

Milyen bolond is volt, hogy nem gondolta meg jobban ezeket az eshetőségeket! Talán, ha Miriammal megbeszélte volna a dolgot, több mód is az eszébe jutott volna, hogy szembeszállhasson azokkal...

Miriam tilokzatos beszéde jutott az eszébe, a halálról, mely közvetlenül melléle járt. De csak félig figyelt rá — a gondolatai egészen más uton jártak.

Most ismét eszébe jutottak szavai. A gyertyalángok táncolni kezdtek a fal mentén és kibetűzték Miriam szavait. A tőmjén halkán uszó felhőit vonták a feje köré és mint a céltalan imát, vonszolták fel a kupola magosságába.

A félelem most ugyanazzal a féktelen erővel rohanta meg Fürbringert, mint az imént öröme és minden perc múltával hatalmasabb méreleteket öltött.

Nem is merle megnevezni a veszedelmet, mely az asszonyt, akit szerelelt és aki hozzá jön, körülölködté. A névtelen azonban még csak megkettőzte félelmét.

Visszatért lakószobájába; már nem tudta élvezni a gyertyák ünnepélyes hallgatagságát és bántotta a tőmjén ájtatos illata.

Felmeredt a tető lámpásaira, amig himbálózni kezdtek és barátságos fényükből valami ellenségest velt kiérezni.

Percenként tizszer is felfigyelt, annyira, hogy végül a hallása szinte beteges finomságig élesedett és a csend zengeni kezdett körülötte.

Kinyitotta az ajtót is kikémlelt a folyosók sötét-ségébe. Öklét a szájára szorítva, nehogy abba a kísértésbe essen, hogy Miriam után kiáltson, — állt a küszöbön és hallgatózott.

Nem tudta megbecsülni az időt, mely várakozásával elmúlt. De érezte, hogy egyetlen perc se adta vissza tartamának legkisebb töredékét is. Mindegyik egy-egy serlege volt a kinoknak, melyeket ő rendre felhajtott, pusztán, mert kénytelen volt megtenni.

Amikor, már nem bízva ellentálló képességében, leült és nagy, mély lélegzetet véve, mely hörgésnek is beillett, fejét az asztalra hajtotta, hallotta, amint az ajtó lassan feltárul.

De Fürbringer mozdulatlanul ült a helyén és lehungva tartotta szemét. A tulcsapongó reménységet most a csalódástól való gyáva félelem gyűrte le benne.

De hirtelen felpattant ültéből és még mindig lehunyt szemmel, taláломra, néhány lépést tett előre, kinyújtotta kezét, érezte, hogy valaki megragadja azt és a szívére zárta az asszonyt, akit szeretett.

Mindketten hallgattak.

Egymásbakulcsolódtak, amig a szívük verését sem tudták megkülönböztetni.

Nem is csókolták meg egymást. Csak csendesesen álltak és a homlokuktól a lábukig egyetlen egynek érezték magukat — olyanok voltak, mint a fa, mely-

nek ékel vertek az eleven testébe, amely vérzett és megszabadulva az éktől, ismét egésze forrt.

A férfit végtelen nyugalom öntötte el. Érzés, melyben sok volt a vidámság. Magához vonta az asszony arcát és csókjaival borította könybeboruló szemét és odaadó ajkát, mely a viszontlátás mámorában szűrcsölte a férfi csókjait. Fürbringer érezte az asszonyi száj vonaglását, a szájét, mely beszélni akart és eltakarta a saját szájával.

— Hallgass, — mormolta, mintha az ajkához és nem is a füléhez beszélne feleségének. — Hallgass... Itt vagy... Itt vagy nálam... Itt tartlak a karomban zárva... Minden egyéb nem fontos... Más egyének nincs is értelme... Itt vagy, Irén... Te itt vagy...

Az asszony nem felelt. Amikor Fürbringer felémelte az asszony fejét, hogy az arcába nézzen, látta, hogy mosolyog. És a mosolya a felmagasztosulté volt.

— Hogyan jöttél ide?

— Ennek nagyon hosszú a meséje, kedvesem... Elmondjam?

— Mondjad, de itt kell, hogy maradj a karomban... Foglald helyet: szeretném, ha folyton az arcodba láthatnék. Melletted akarok ülni és fogni akarom a kezéd. Látni akarlak, amikor beszélsz... Talán nem egyrészt kell majd ismételned a mondókádnak, kedvesem, ha majd a hangodat lesve nem fogom fel a szavak értelmét... De nem kell, hogy sírj — erre semmi okod nincsen... úgy nézz rám, amint megérdemlem! A szemed tiszta tükrében szeretnék ismét magamra találni, ami több boldogságot jelent, mint amennyit visszanyerni remélni mertem. A szí-

vert aggódott érted, Irén. Egy esetben csaknem szétloccsanlottam az agyamat érted... Dehát most itt vagy...

Csendesen megrázta a fejét, az asszony arcába nézett és maga elé kacagott.

— Megkaplad a leveleimet?

— Meg, kedvesem. Alig tizenkét órával később, hogy megirtad...

— Hogyan lehetséges ez?

— Sohasem voltam olyan messze tőled, hogy ne hívhattál volna...

— Most aztán nem is kérdezősködöm tovább... De viszont, most aztán meséj: Már csaknem eltanultam a csodálkozást...

— Hamarosan a végéhez érek, jó uram... Utolsó este, amikor még félig lázban feküdtél otthon, a telefonhoz hívtak. A nővérem volt. Arra kért, hogy azonnal menjek hozzá. Állítólag olyan értesítést kapott, melynek rejtélye előtt teljesen értelmellenül állott és okvetlenül beszélnie kellett velem. Szívéljes szeretetünkért kért, hogy most ne hagyjam cserben.

— Nagyon furcsa, — vélte Fürbringer.

— Micsoda, fiam?...

— Hanna nem az a nő, aki akkor veszíti el a fejét, amikor a legnagyobb szüksége van arra.

— Persze, hogy nem. De ez csak később jutott az eszembe. Mialatt velem beszélt, oly kétségbeesve zokogott, hogy komolyan megijedtem és megígértem, hogy azonnal megyek. Felültözködtem, meggyőződtem, hogy mélyen alszol, Ferencet elláttam a szükséges utasításokkal és elhagytam a házat.

— Hány órákor történt ez?

— Körülbelül fél kilenc tájban.

— Rim... És tovább?

— Legelőbb is az történt, hogy autót sehol sem tudtam szerezni. Esett. Az utcák usztak. A villamosok tulzsuloltan robogtak el mellettem. Végtelenségbe tellett, amíg engem is felvett egy kocsí. A vonat, melyre fel akartam szállni, csak félóra múlva indult. Amikor a pályaudvarhoz értem, éppen elhagyta azt. A következő tizenöt perccel később indult. Ha autót vettem volna és a vezetőnek tíz márkát ígerek, egy jó óra alatt örült tempóban Hannához értünk volna. De hát jó magam is nyugodtabb lettem, meghágytam-velettem a dolgot és pedig több megfontolással, mint eddig és elhatároztam, hogy föltétlenül még egyszer felhívom Hannát, mielőtt órákig magadra hagyom, őt pedig megkérném, hogy inkább jöjjön hozzám, ha mindenáron még ezen az éjszakán akar velem beszélni. Egy örökkévalóságig tartott, amíg összeköttetést kaptam. Amikor végre bekapcsoltak, Hanna maga jött a készülékhez és a legvidámabb hangon érdeklődött hogyléted iránt, és hogy mikor hozhatja el kertjéből az első márciusi virágokat; éppen most nyílnak...

— Nagyon jól — mondta Färbringer némileg bosszusan.

— Eleinte szó szót követelt. Hanna nyilván azt hitte, hogy megbolondultam. Azt a sürgős tanácsot adta, hogy legalább rövid időre engedjem át az irányítást más valakinek. Biztosítottam, hogy a legkisebb mértékben sem szenvedek elmezavarban és hogy egyébként is teljesen ura vagyok idegeimnek; de mégis esküt merítem volna tenni, hogy fél kilenckor felhi-

vott és az Isten szent szerelmére könyörgött, kerestém fel őt és lennék a segítségére nagy-nagy bánatában. Erre azt válaszolta, hogy ő meg épp ily határozottan esküszik, hogy se nem hívott, se bánata nem volt és hogy az egész ügyet rendkívül rejtélyesnek találja...

— Szegény Hanna! — mondta Fürbringer mosolyogva. — Képzelem, hogy kedves, derűs józanságával mennyire szeretett volna a gyalázatos ügy nyitására jönni...

— Hidd el kedvesem, erre vágyódtam én is. És én meg is tettem. Hannával megszakitottam a beszélgetést és felhívtam a mi számunkat. Ferenc válaszolt. Tudtam, hogy a mellékállomás csengője a te íróasztalodon nem szólhat; kikapcsoltuk, ne hogy zavarhasson téged. Megkérdeztem Ferencet, hogy távollétben nem történt-e valami. De történt... Egy idegen ur volt itt; te elküldted, de aztán megint visszahívtad, amit az idegen, látszólag, nem is várt másként, mert, amikor Ferenc érte sietett, fel s alá sétált a ház előtt. Amikor felszólítottam Ferencet, hogy írja le az idegent, csak annyit tudott mondani, hogy a bőre olyan volt, mint a nedves agyagé és hogy nagyon furcsa kiejtéssel beszélt németül. Megtiltottam, hogy akár neked, akár az idegennek említést tegyen telefonálásomról, autót fogadtam a pályaudvarnál és hazasiettem. Amikorra otthonunkba értem, te már tíz perce távoztál hazulról...

— Szegény fiam... Aggódtál miattam?

— Nem tudom, ez a helyes szó-e... Csak azt tudom, hogy értelmetlenül hosszú, elpazarolt ideig állottam üres ágyad előtt és meredtem a párnára, mely

még világosan mutatta a helyeit, ahol a fejed pihent. Ferenc melletttem állt és a lelkemre beszélt. De én egy szavát se értettem. Egész testem jéghideg volt és valamilyen határozatlan fájdalmat éreztem, mely az agyamból indult ki és egyuttal megbénította a lábamat. Az ágyad szélére ültem és lecsüngtettem a karomat. Azt hiszem, ha valaki most azért jött volna, hogy agyonüssön — nem is védekeztem volna...

Fürbringer gyengéden cirógatta a felesége kezét. Az ajkához emelte és sokáig ott tartotta.

— Most, miután túlélted, csaknem örülök az esetnek, — mondotta félhalkan. — Ne haragudj, Irén... Tudom, mily önző a szívem, amikor rólad van szó. Néha te magad is ezért a szerető önzése miatt szeretnél a legjobban... Így én is, mint a szived ajándékát fogadom szegény, fájdalmas aggodalmadat, te arany-asszony... Dehát a szolga nem közölte veled üzenetemet?

— De igen, szívem... Én azonban nem tudtam megérteni. Talán megijedt tőlem; talán, bizonyára több joggal, mint Hanna, attól tartott, hogy az eszemet vesztettem. Szakadatlanul a lelkemre beszélt, folyton emelve a hangját, amig csak teli torokkal ordított, folyton ugyanazt a mondatot ismételte, csak hogy felébresszen dermedtségemből. Ami sikerült is végül, legalább részben. Szakadatlanul az agyamba kalapálta a következő szavakat: Rendkívül fontos ügyek. Egy idegen ur látogatása... azonnal el kellett utaznia... semmi aggodalomra nincs ok... teljesen egészséges... holnap reggel távirati értesítés... amig csak megértettem. Mindez azonban nem szüntette meg aggodalmamat... Nem szabad elfelejtened, hogy a betegség vég-

telen hetei után, halálra fáradtan és a láztól még nem mentesen, a javulás első, mély álmában hagyta el. És te felkeltél, elmentél — egy vad idegennel, anélkül, hogy egy magyarázó sort hagytál volna vissza a számomra...

— Megkíséréltem — de nem sikerült...

— Most már tudom, szívem — de akkor nem tudtam. Egész eljárásodat a visszatérő láz legveszélyesebb következményének tartottam, hogy ember, akit nem is ismertem és aki iránt telve voltam gyanuval, a támogatóddá lehetett. Kikérdeztem Ferencet — nem tudott semmit. Az idegen autóban jött és autóval vitt el téged. A kocsivezetőnek is agyagszínű arca volt. Podgyászt egyáltalán nem vittél magaddal — még csak egy kézfűzőt sem. Látszatra teljesen jól érezted magad, izgatottnak sem voltál nevezhető és állítólag kérettél, hogy ne is aggódjam miattad. Ferencnek számtalanszor el kellett ismételnie az egyes eseményeket, anélkül, hogy ez visszaadta volna nyugalmasamat, vagy, hogy tisztábban láttam volna a történeteket. Abban a pillanatban, amikor éppen azon töprengtem, hogy értesítsem-e az esetről a rendőrséget, megszólalt a csengő. Ferenc az ajtóhoz sietett. Ugy rohant, hogy nem is tudtam utólag látni. Egy örökkévalóságig tartott, amíg visszatért. Kinyitotta dolgozószobád ajtaját, felgyújtotta a villant és bejött hozzám...

— Esnapur herceg, ő fensége, — jelentette.

— Mi?! — kérdezte Fürbringer.

Iréen mosolygott.

— Mivel csodálkozol, tudom, hogy megértettél, — mondta az asszony.

— A herceg nálad volt?

— Nálam.

— Aznap, amikor elutaztam?

— Csáknem éjjélkor, szivem...

Fürbringer a fejét csóválta.

— Már nem akartam csodálkozni, — mormolta.

— Ehhez nekem se hagyott időt a herceg. A szoba közepén állt, szemben a nyitott hálószobaajtóval, kalapját a kezében tartva, a legjobban nevelt közép-európai ruhájában és modorával és ázsiai arcával, melyből kifénylettek erős fogai, mivel meghajlása közben is mosolygott.

— Ezer bocsánatot kérek nagyságos asszonyomtól, amiért ily későn bátorkodom zavarni, — kezdte, amikor beléptem, — de feltételezem, hogy önnek semmi sem lehet elég késő, amikor a kedves férjéről kaphat közelebbi hírt. Mindenekelőtt tehát a legfontosabbat: A kedves férje teljesen jó állapotban van, a legkitünőbb ápolásban részesül és tisztára szabad akaratából India felé tart, ahol, remélem, olyan művet fog alkotni, mely az ókor világsodáit is elhomályosítja.

— Az érted való aggodalmam teljesen kiköcskentt egyensúlyomból, nem voltam se udvarias, se igazságos.

— Honnan tudja ezt? — kérdeztem.

— Mert az én megbízásomból utazik, — felelt a herceg lekötözöen.

— De én hagytam lépre vezetni magam.

— Az is az ön megbízásából történt, fenség, — kérdeztem, anélkül, hogy helytel kínáltam volna, — hogy alig kiállott betegsége után, olyan állapotban, mely talán még a láz legrosszabb napjainál is

veszélyesebb, az ágyából emelték ki a férjemet és vitték ki a sötét, esős éjszakába? És tovább: az is az ön megbízásából történt, hogy hamisított megbízással kicsaltak a házamból és néhány órára távol igyekeztek tartani a Térjemtől?

— Mind a kettő, nagyságos asszony, — felelte a herceg. — És bizonyos tekintetben rendkívül sajnálatos volt, hogy nagyságos asszonyom már nem érte el a vonatot. Dehát számítási hibát követtünk el és bizony tulságosan lebecsültük nagyságos asszonyom kötelességtudását, mint befegápolóét. Az ilyesmi mindig megboszulja magát. Ha ön, mint ezt eredetileg tervbe vettem, a nővéréhez utazott volna, egy férfit talált volna a háza előtt, aki átnyujtotta volna a levelet, azzal a nyomatékos utasítással, hogy azonnal olvassa el. És ön elolvasta volna és benne találta volna a magyarázatot, melyet most szóval kell közölnöm önnek. Ezáltal ugyan abban az előnyben részesülök, hogy előbb lehet szerencsém az ön személyes megismeréséhez, mint terveztem, mégis nyomban be kell vallanom nagyságos asszonyomnak: nagyon sajnálom, hogy erre a szóbeli közlésre kényszerítve vagyok. Ön gyanakodva néz rám. Megengedem, erre van is némi oka. Lényegében azonban nincs. Nincs oka, hogy kételkedjek bennem; ellenkezőleg...

— Bizonyítsa be, fenség, — feleltem. — És, ha ezt tudja, senki sem lesz megelégedettebb nálam.

— Látod, és erre mindent elmondott. Lelkileg elébem tárta a siremlék tervét; és hogy te építenéd fel. Talán nem fogsz kinevetni és félreértetni sem fogsz, ha azt mondom, hogy ettől a pillanattól fogva, szinte ellefejtettem érted aggódni, — hogy a szívem hevesen

dobogott, amikor arra gondoltam, amit alkotni fogsz. Tudod — ez nem önérzet nálam! Az én asszonyi szívemnek a vörös dombon álló ház és az Immaculata-templom is elég lett volna. De mialatt az indus beszélt, éreztem, mennyire szereti alkotásaidat — hogy a gondolataidat, a lelkedet szereti, — a lényedet, melyet ő, az ázsiai, be nem vallott, de szomorúságában nagyon beszédes vágygyl ígyekezett megnyerni magának. Lehet, hogy értelmetlenségnek tartod részemről, de én máris részvétet éreztem iránta, mivel, hogy lényed és szereteted teljes birtokában gazdagnak és tulságosan fölötte állónak éreztem magam...

— Aztán mindketten leültünk. Ő beszélt és én hallgattam a szavaira. És amikor befejezte, így szóltam: Nagyon jól megértettem, amiket mondott és szeretem a műveit, melyet a kezébe tett le és remélem, hogy te azt vállalni és befejezni is fogod. Csak egyet — mondtam — nem tudok megérteni — mért kellett ezt a megbízást a titokzatosságnak ennyi fátylával körülvenni. Erre, nézetem szerint, semmi szüksége se volt. Ami téged illet, téged a terv szépsége és nagysága is megindított volna. És én lettem volna az utolsó asszony, aki ettől visszatartott volna.

— Ezt tudom, — felelte a herceg és komolyan rám emelte tekintetét. — Nincs is arról szó, hogy talán e titokzatosságok erejével törjük meg a férje esetleges ellentállását, vagy, hogy a nagyságos asszonyt tervünkből kikapcsoljuk. Csakis arról van szó, hogy a férje lelkéből kioltjuk Európát. Különben sohasem tudná az indiai síremléket felépíteni. A lelkét, az érzését, szeretném azt mondani: a vérét meg kell tölteni India lelkével és vérével. Gyökereztül kell ki-

tépni a régi talajból, hogy az új földben, ahol alkotnia kell, mohón szivja magát tele. Egy ideig sötétben kell, hogy járjon és el kell, hogy felejtse az európai napot. India izzó napja kell, hogy felkeljen a szeme előtt, a német hajnalhasadás minden szelidsége nélkül és az indiai éjszakáknak, melyek hasonlítanak a megfejthetetlen démonokhoz, mint a hegyeknek kell, hogy eléje meredjenek. Hegyekre gondolok, melyek, mintha a fejére zuhannának, hegyekre, melyeket sohasem tud megmászni, sem megkerülni... Ezért nem akartam, hogy ön vele menjen; mert, amíg ön, nagyságos asszony, vele van, addig Európa van vele — a titok nélküli, erős, vidám és bátor, — az, ami sohasem vesztí el lába alól a talajt és a borzadály értelmetlenségét szemközt a semmivel nem ismeri. Ön megérti ezt, asszonyom, mert okos és tiszteli a művészt, aki legnagyobb művét hivatott alkotni. Lehetetlenség, hogy a felesége akarná ezt elrontani.

— Ezt ügyesen csinálta a herceg, — vélte Fürbringer haragos elismeréssel.

— Lehet. De ezzel még nem szabadult tőlem. Azt mondtam neki: A művész előtt az embert szerettem, Fürbringer Mihályt és ha mégannyira biztos lennék abban, hogy a herceg részéről a legkitünőbb ápolásban lesz részed, mégis teljesen kizártnak tartom, hogy korlátlan időig nélkülözni tudjálak, anélkül, hogy tudtám, mint meggy sorod és anélkül, hogy erről személyesen is meggyőződtem volna..

— Ezt nem is kívánom öntől, — mondta a herceg nyugodtan. — Ha a szavát adja, hogy egy bizonyos időpontig, melyet én határozok meg, de, mely semmiesetre sem fogja a lehetőség és értelmesség ha-

tárait tullepni, ha szavát adja, hogy eddig az időpontig semmiféle érintkezést sem fog keresni a férjével, sem írásbeli, sem szóbeli közvetítés útján, sem küldönc, sem a saját személye révén, ebben az esetben ajánlom ennek, utazzék velem Indiába. Ott egy fedél alatt lakhatna férjével, a fedél méretei azonban biztosítják, hogy ennek ellenére sem fognak találkozni. Arra azonban mindenesetre elég alkalma nyílna nagyságos asszonyomnak, hogy kedves férje hogylétét személyesen ítélje meg és én a magam részéről biztosíthatom, hogy a legkisebb aggály esetén magam lennék az, aki értesitem.

— És te ígéretet tettél neki? — kérdezte Fürbringer hitetlenül.

— Nem.

— És mégis itt vagy?

Az asszony mosolygott.

— Esnapur bölcs és nagyon hatalmas hercegének be kellett látnia, hogy nincsen egyéb kivezető út a részére, minthogy feltétel nélkül egy fedél alá visz veled. Mert arra a szavamat adtam, hogy a nyomodra találok, és hogy úgy fogok utánad szurkolni, mint a hű kutya — és hogy holt bizonyosan rád is fogok találni India szívében, habár nem is tudok a nyelvükön. Azt hiszem, el is hitte, amiket mondtam, mert rövid habozás után kijelentette, hogy beleegyezik kivánságomba, emellett azonban, — így fejezte ki magát, — mindenesetre kötelességének tartja eleve figyelmeztetni engem, hogy a maga részéről mindezt el fog követni, hogy egy korai találkozás köztem és közötted megátoljon. És ezt meg is tette.

— Fogolyként tartott magánál?

— Szelid fogság volt — fogság sok szobában és teremben és a szolgaszemélyzet szédítő sokasága között. Azt hiszem, ittlétem alatt soha ugyanazt az arcot nem láttam szolgálóim között. Talán véletlenség volt. De, ha az ember úgy él, mint én éltem, könnyen gyanakvóvá lesz.

Fürbringer Mihály felállt.

— Mondhatom, kedvesem — a gyanakvásra minden okunk megvan. Tudod, kinek a részére építem a siremléket?

— Tudom.

— Tudod, hogy az az asszony még él?

— Segítenünk kell rajta, Mihály.

— Meg kell tennünk. Nekem is szilárd elhatározásom volt, hogy legalább is megkísérlem. Még mielőtt itt megláttalak.

— Mikor láttál meg?

Fürbringer Mihály kissé bánatos mozdulattal cingogatta a felesége haját.

— Már nem tudod?

— Nem. Ugy beszélsz, mintha én is láttalak volna.

— Láttál, szívem és a kiáltásomat is hallottad, sőt feleltél is. Mért is kerültél el akkor?

Irén eltolta magától a férje kezét; felállt, közel és erőlesen kiegyenesedve állt előtte és keményen a szeme közé nézett.

— Nem értem, miről beszélsz...

— Irén!

— Nem tudom, miről beszélsz! — ismételte az asszony szenvedélyesen. — De én sohasem láttalak, soha a hangodat nem hallottam, soha nem feleltem...

Elhallgatott, mert a hangja felmondta a szol-

gálatot. Fürbringer Mihály belemeredt a felesége arcába. Mindketten nyitva felejtették a szájukat. Fürbringer gépiesen simogatta a fejét.

— Mi ez?! — morzsolta a szavakat maga elé.
— Elvárásoltak bennünket? Olyan földön vagyunk, melyen egy örült uralkodik és melyen örültek lagnak?

Irén nem felelt. Mozdulatlanul állt egy helyben.

Hirtelen, mintha borzalmas ütés érte volna, a férje nyakába vetette magát és vérfagyasztó hangon kiáltotta:

— Menekülünk ebből az országból... Hallod... Menekülünk innen...

Fürbringer erősen magához szorította az asszonyt. Az ajkát a fogai közé huzta és a felesége feje fölött összevont szemöldökkel nézett el a semmibe.

— Nekünk nem szabad a levegőbe épitenünk; — mondta lassan. — Nekünk meg kell öríznünk józanságunkat. Ha itt maradunk, együtt maradunk. Anyagi bizonyos. Ha elmegyünk, átengedjük sorsának azt az asszonyt, akit talán a jelenlétünk még megmenthet. Ha mellettem vagy — úgy-e, hogy nem félsz, Irén?

— Nem, szívem...

— Nem szeretném, ha pillanatnyi gyávaságunkért egyszer a lelkünkkel kellene bűnhődnünk. Te akard ezt, Irén?

— Nem...

— Tudtam... Ha kivilágosodik, elmegyek a herceghez és megmondom neki, hogy megtaláltalak. Majd aztán a herceg felelete és magatartása szerint fogunk igazodni. Egy bizonyos, — folytatta, még bensősége-

sebben vonva maga mellé feleségét, — bennünket már nem fog elválasztani soha. És, ha valóban azt hinné, hogy ázsiai építészeti terveim a jelenléted folytán tulságosan függő helyzetbe kerülnek Európával, a terveim fogják bizonyítani neki, hogy a művészi akaratnak éppenséggel nem kell az emberi akarat előtt meghódolni.

— Már elkészítetted a siremlék tervét? — kérdezte Irén bizonyos gyengédséggel.

Fürbringer bólintott.

— Akarod látni?

Irén habozott. Azután megrázta a fejét.

— Nem, — mondta. — Azt hiszem, elszomorítana. Mert talán ez a mű, melyet sohasem fogsz megvalósítani, lett volna a legszebb alkotásod...

— Talán, — ismételte Fürbringer. — Dehát, mit jelent ez? Majd, ha odahaza együtt ülünk... az utcák elcsendesedtek... esik, hogy a széles juhárak zizegnek... Akkor majd előttem és előttem és senki más előtt felépítem a siremléket és mi szeretni fogjuk és beszélni fogunk róla és bizonyára tökéletes lesz...

— Nézd, — mondta Irén, kinyújtva kezét, — hajnalodik.

Fürbringer megfordult. A lámpa fénye elvesztette erejét; az ablakmélyedés finom hálósövénye lángholni kezdett.

— A herceg korán kelő, — mondta Fürbringer. — Egy óra múlva hozzámegeyek. Elkisérnél?

— Nem szeretnék egyedül itt maradni, — mondta az asszony félhalkan, mintha fázna. — Nem tudom, miben sántikálnak, de azt hiszem, nem szeretnek bennünket és éreztetni fogják velünk, hogy kereszteztük

a terveiket.

A férfi vállat vont.

— Tegyenek, amit akarnak. Itt vagy a kezemben és szent elhatározásom, hogy ezután semmilyen kör-mönfontossággal sem hagyom magam a sodromból kihozni.

— Nem merek már jótállni az idegeimért, — vélte Irén, anélkül, hogy a férjére nézne. — Semmi sincs itt, aminek köze lenne a józan észhez; nincs is semmi, amit józan ésszel megközelíteni lehet. Valami van ennek az országnak a levegőjében, ami megnehezíti a lélegzést. De megfogni sem lehet; még csak a nevén sem nevezhető. Mégis itt van; és én azt hiszem, ha sokáig tart, a betege lennék ennek...

— Nincs lázad? — kérdezte Fürbringer, az asszony halántékához nyulva.

Az asszony a férjére nézett. Könny szökött a szemébe.

— Nincs, — felelte. — Félek.

Erre Fürbringer magához ölelte.

Egy órával később kinyitotta az ajtót, mely a szobájából a folyosóra nyílt.

Az ajtó előtt, mint egy köteg lim-lom, melyet figyelmetlenül eldobott valaki, Miriam feküdt keresztben.

Nem aludt. Virrasztott. Nyitott szeme, mely, mint ha egész éjjel le sem csukódott volna, fájdalmas komolysággal hunyorított a ráeső hajnal fényébe.

A férfit, az asszonyt is meglátta, de nem állt fel.

Mintha azt várta volna, hogy előbb lábaikkal érintsék. A megalázkodás legmagasabbra fokozott ajtatossága pihent mozdulatlan elterültségében.

Irén lehajolt és felemelte a leányt.

Miriam nem védekezett. Engedelmeskedett.

Hagyta, hogy tartsák, és hogy átöleljék és nem vonta el magát a szelid ajkak és kezek elől, melyek becézték. De tekintetének komoly mozdulatlanságában benne volt a teljes valóság felismerése, az, hogy ezek a betévések csak csöppek, melyek tulónlött serleg széléről pörögnek le és amelyeknek áldást kell hozniok, mert azért vannak — tekintet nélkül arra, hogy kit áldjanak.

— Te rólad megfeledkeztünk, — duruzsolta az asszony. — De nem fog többé megtörténni...

— Mért feküdtél az ajtó előtt, gyermekem? — kérdezte Fürbringer. — Nem ez volt a helyed, kis testvérkém és ezt te is jól tudad...

A leány ráemelte tekintetét.

— Kellott valaki, aki virasszon, — mondta.

— Mi sem aludtunk, kis testvérem, — felelte Fürbringer mosolyogva.

— Aki boldog, alszik, — mondta Miriam egyhanguan.

A két fehér ember erre nem tudott mit válaszolni.

Irén kézen fogta a leányt.

— Többé nem engedlek el mellőlem, — mondta a férje felé fordulva. — Ma éjjel, amikor hozzád vezetett, a félelem sikoltott néma ajkáról, hogy a szívembe hasított. Talán téved; talán nem is fenyegeti veszély. De fél és én nem akarom, hogy féljen; én szeretem a kis lelkét, mintha tényleg a kis testvéred lenne...

— De mégsem viheted magaddal a herceghez, kedvesem; ő nem úgy gondolkozik, mint mi a szegény

gyermekről, akit özvegygé tettek, alig, hogy járni tudott.

— Akkor én is itt maradok... A szobában várlak... Én már nem félek, amióta van valakim, akit meg kell védenem...

— Sahib, — mondta Miriam hirtelen, különösen csengő hangon, mintha álomban beszélne, — a herceghez akarsz menni és megmondani neki, hogy megtaláltad a feleséged?

— Ugy van, kis testvérkém, — felelte a férfi.

Miriam felnézett rá. A szeme tétovázott.

— Talán mondani akartál valamit? — kérdezte Fürbringer indulásra készen.

— Nem, sahib... A herceg ma este ünnepélyt fog rendezni.

— Nos, mi van ezen különös?

— Semmi, sahib, — felelte Miriam hangtalanul. Fürbringer ment...

IX.

A herceg szobája előtt Ramigani lábujjhegyen roskolt. Fürbringer megszólította, de az indus nem felelt. Az alsó álkapocsa úgy lógott, mint valami romlott csapóajtó sarokvasán. A bőre teljesen fénytelen volt, a szeme pedig tompafényű, mint a korom.

Névtelen, de borzalmas valami, mintha széles, nedves kézzel törölte volna le Ramigani arcáról azt, ami tudás, nevelés és akarat... Egy őstermészet öreg, gyermekes közömbössége ellentállás nélkül engedte át magát az érzéseknek, melyekkel nem tudott megbirkózni.

Fürbringer vállon ragadta és megrázta.

— Ramigani, meghülyültél?

Az indus hagyta rázni magát, mint a fa; a fogai egymáshoz ütődtek. Ráméredt Fürbringerre, anélkül, hogy tekintetével is felfogta volna és néhány szót mormolt, melyek, mintha egy idegen, hullaszerű nyelvhöz tartoztak volna.

Fürbringer elfojtotta átkozódását, mely már-már kibuggyant a száján. Érezte az idegei felzudulását és meg akarta előzni.

— Hallod-e, Ramigani, most fel fogsz kelni, és jelentetd a hercegnek, hogy beszélni akarok vele — megértetted?

— Meg, sahíb, — felelte az indus, mintha iszap lenne a szájában.

— Akkor siess, — kelj fel! Mire vársz még?

Ramigani bambán nézett Fürbringerre.

— Ne menj a herceghez, sahíb, — mormolta olyan mozdulattal, mintha hurokból huzná ki a fejét.

— Mért ne mennék?

Ramigani fejét a válla közé vonta.

— Vérről van tele a szeme, — mondta rekedten.

Fürbringer az orrán fujta ki a levegőt.

— Ne fecsegj, Ramigani barátom! Tedd, amit mondtam!

Ramigani engedelmesskedni akart. De felkelés közben előre bukott és homlokával Fürbringer lába elé borult.

— Sahíb, — könnörgött, mialatt sovány hindusteste görcsökből vonaglott, — valaki mást hívok, aki ezt megtegye helyettem...

— Ezer ördög! — Fürbringer kacagásban tört

ki. — Hagyj engem, Ramigani, vén mosóné te, majd magam jelenkezem, nem kellesz nekem... Nos? Hagyd szabadon az ajtót!

Ramigani oldalt huzódott. Abban a pillanatban, amikor Fürbringer elment mellette, az indus mindkét kezével megérintette a férfi bokáját.

— Sahib, — mondta és tompafényű szemét fel-emelte a fehér emberhez, aki tekintelével gungosan nézett le a rémült szolgára, — de ne vedd a szememre, ami ezután történni fog...

— Hallod-e — Fürbringer megállt és keményen szemébe nézett az indusnak, — talán valami gazságon törtek a fejeleket, te és a gazdád?

Ramigani összekuporodott.

— Átok jöjjön a nyelvemre, — mormolta. — Mit kérdezel engem, sahib?

Fürbringer néhány pillanatig némán nézett le a barna emberre, akinek a lélegzése tütyülve visitott ki a száján. Azután vállat vont és elfordult. Kopogott az ajtón és belépett, anélkül, hogy feleletre várt volna.

A szoba üres volt. A csupasz fekete márványpadlón csillogva játszott a vörös hajnal visszfénye, mely négy nyitott ablakon bibortócsákban áradt be.

A nagy terem berendezése az elképzelhető legegyszerűbb volt. Kereszthez állítva íróasztal, kifeszített zöld posztóval; előtte karosszék, mellette szék. Egy csunna, barnára pácolt állványon grammofon állt, tárt szájjal, mintha erre lenne kárhoztatva. Előtte életnagyságban apró gipsz-foxi ült, feisdén tartott fejfelé szült figyelemmel lesve olyan dolgokra, melyek csak neki nyilvánultak meg. Fürbringer a megkövesedett gyűlölet egy nemével nézte az ártatlan állatot.

A látása kihozta sodrából és a hely, ahol a gipsz-állat állott, szinte ingerlően megtoghatatlannak tetszett.

A herceg belépése megszakította Fürbringert annak mérlegetelésében, hogy mi történne, ha a gipszkutyát kidobná az ablakon.

A radzsa európai ruhában jelent meg. A mozgulataiban erősen megfeszítéseit és felgyülemlett erő érződött. Szokatlan frissesség és hafározottság áradt belőle. A keze több másodpercig erőlyesen markolt a függöny brokátjába, melyet belépésekor félretolt.

— Ó, Fürbringer ur, — mondta. — Jó reggelt! Nagyon megvárattam? Akkor bocsásson meg kérem... Vajjon Ramigani, miért nem jelentette önt be nekem?

— Jó reggelt, fenség, — mondta Fürbringer Mihály erőteljesen. — Ramigani nem látszik teljesen egészségesnek. Künn gubbaszt az ajtó előtt és ostobaságokat karatyló össze-vissza. Nem tartja fenséged lehetségesnek, hogy napszurást kapott?

— Majd megüzenetem neki, hogy nem szeretem, ha a szolgálaim ostobaságokat beszélnek, — vélte a herceg közömbösen. — Ez talán meggyógyítja... Felteszem azonban, hogy ön még sem azért jött hozzám, hogy Ramigani egészségi állapota felett érzett aggodalmának adjon kifejezést...

— Nem. Persze; hogy nem. Azért jöttem önhöz fenség, hogy tudtára adjam, hogy a feleségem nálam van...

Egy pillanatra teljes csend következett erre a kijelentésre. A két férfi farkasszemei nézett.

— Milyen kár! — mondta a herceg, állát felemelve és olyan hangon, mely magasabb volt a sajátjánál.

— Ezáltal egy szép meglepetésem romlott el.

— Fenséged meg lehet győződve, hogy a meglepetés részemre tökéletes volt, — vélte Fürbringer némi szárazsággal.

A radzsa mosolygott. Kezével elbocsátotta a függönyt és előbbre jött a szobában.

— Haragszik rám? — kérdezte aztán szívélyesen. — Meg kell bocsátania bennem az indult; a titkolózás a vérünkben van, ámbár nagyon jól tudjuk, hogy minden józan ember keresztül lát a hókuszpókuszainkon.

— Ugy van, — felelte Fürbringer gondolat nélkül. Összevonta szemöldökét. Csaknem testileg szenvedett az elképzeléstől: Ha ez az ember belelép az egyik bíbortócsába, elcsuszik és elesik... De a herceg elkerülte a fényt.

— Egyébként, — folytatta a herceg, — mivel a nagyságos asszony a mai nappal vezető személyiség lett együttélésünkben, talán mindkettőjüknek örömet okozna, ha önagysága is részt venne abban, amit méra amugy is ajánlani akartam. Még mindig nem találtuk meg a siremlék megfelelő helyét, mivel, hogy a folyó tulsó partján lévő völgy nem tudta az ön tetszését is megnyerni. Ha tehát ön is úgy akarja, autózzunk le ma délután együtt a völgybe. Es ha megállapítja az emlékmű helyét, holnap már a mérőmunkálato-
kat is megkezdhetik...

— A feleségem természetesen rendkívül fog örülni a dolognak, — felelte Fürbringer a forma kedvéért. Arra gondolt: Miriam tévedett. A hercegnek eszeágában sincs, hogy ma este ünnepséget rendezzen. Ramigani is megbolondult.

— Nagyon kérem, — folytatta a radzsa, — adja

át kedves felesége önagyságának legszívélyesebb üdvözetemet. Mivel, hogy oly régen látták egymást, bizonyára kedvükre valóbnak tartják, ha el'azásukig kizárólag a saját társaságukban maradnak. Holnaptól kezdve rendkívül örülnék, ha a nagyságos asszony kedves európai szokás szerint, elfoglalná a háziasszony helyét asztalomnál.

Fürbringer meghajolt.

— Tehát a viszontlátásra! — mondta a herceg kezét nyujtva.

Fürbringer megragadta a fe'je nyujtott kezét. Komoly tekintettel nézett a herceg szemébe.

Az indus viszonzozta vendége tekintetét. Az arca mozdulatlan maradt. A kéz, melyet Fürbringer a magáéban tartott, nagyon nehéz és hideg volt és nem csukódott szorításra össze.

— Viszontlátásra, fenség! — mondta a német és távozott.

Ramigani már nem volt az ajtónál. Már a lakásához vezető uton sem találkozott vele Fürbringer. A palota folyosói teljesen kihaltak látszottak. Itt-ott a távolban árnyékok suhantak a fényből a sötétbe; közeledéskor azonban eltűntették eredetüket és semmivé foszlottak.

Fürbringer a szobájába lépve, bezárta az ajtót maga mögött.

Irén az ablaknál ült, melynek redőnyéről állandóan víz permetezett és csillogott a napfényen. Miriam a lába előtt guggolt és minden ékszerét az idegen asszony ölébe szórta, hogy a pompás gyöngyláncok lecsöpgöttek a térdéről.

— No, megbarátkoztatok? — kérdezte a férfi.

szemen csókolva Irént.

— Beszéltél a herceggel? — kérdezte az aszszony.

— Beszéltem...

— És mit mondott?

— Semmit... Kár, hogy a meglepetését elrontottuk... Üdvözlését küldi és meghívott, hogy ma délután vele és velem autókirándulásra jöjj a völgybe, hogy helyet keressünk a síremléknek...

— A ma esti ünnepségről nem beszélt?

— Egy szót sem. De reméli, hogy holnaptól fogva a háziasszonyi tisztet fogod betölteni asztalunknál... Ma nem akart zavarni bennünket...

— Holnaptól kezdve, — ismételte Irén. Felállt, úgy, hogy Miriam ékszerei lehullottak öléből. Mialatt két karjával átkulcsolta a férje nyakát, így szólt:

— Akkor még ma mennünk kell innen...

— Miért?

— Nem tudom... De félek...

— Gyerekség, szívem.

— Lehet, nem is tudnám megokolni félelmemet. Tudod, hogy egyébként nem vagyok gyáva, jó idegeim vannak és nem egykönnyen zökkenek ki a rendes kérekvágásból. De most félek... A dolgok borzalmas idegenszerűsége, mint a koporsó fedele szülődik rám. Én a koporsóban fekszem, a fedelét ráítették; csak lazán... még kimenekülhetek, ha akarok... Egy óra múlva leszögelik és nekem meg kell fulladnom... Ezt érzem, szívem... Nevezz ostobának, de hallgass rám — még ma menjünk innen...

— Lehetetlenség, Irén... Megigérttem a hercegnék, hogy felépítem a síremléket. Semmi okom sincs

a szőszegésre. Nincs kézzel fogható gyanuokom ellene; magatartása veled és velem szemben torz és a legmélyén talán lehetnek is szándékai, melyek ellenségesek és veszélyesek ránk nézve. Majd elővigyázatosak leszünk; de amíg ellenséges szándékait nem tudjuk rábizonyítani, kénytelenek vagyunk jó képet mutatni kertes játékához...

— Azt hiszem, én tudom, mi volt a terve, amikor idehozott engem, — mondta az asszony. Tuszra volt szüksége...

— Lehet.

Fürbringer vállat vont.

— Ha tényleg így van, a legerősebb ütőkártyát már is kivettük a kezéből. Rajtunk mulik a meggátálása annak, hogy ezt megérezze...

Fürbringer felfigyelve elhallgatott.

— Szabad! — mondta aztán félreérthetetlenül.

A küszöbön Rissa jelent meg.

— Levelet hoztam a számodra, memsahib, — morogta, Irén előtt a homlokához emelve két kezét. Átadta az asszonynak levelét és visszalépett az ajtóhoz.

— A hercegtől? — kérdezte Fürbringer.

— Tőle.

Irén felszakította a borítékot és kitergette a nagy ívet... Fürbringer a felesége válla felett olvasta:

Nagyon tisztelt nagyságos Asszonyom!

Mivel országunk éghajlatát még nem szokta meg eléggé, amire az imént sajnós, nem gondoltam, szeretném önnek és kedves férjének azt aján-

lani, hogy a ma délutánra ajánlott autókirándulást inkább halasszuk el mindaddig, amíg a szél elhagyja a hegyeket. Ehelyett végtelen boldog lennék, ha szivesek lennének meghívásomat elfogadni a kis ünnepségre, melyet ma estére vélek rendeztetni. Azt hiszem kárpótlással tartozom a magányosság napjaiért és egyúttal megragadnám az alkalmat, hogy India nagyhirű csodái közül egynéhányat bemutassak nagyságos asszonyomnak, oly jól, vagy rosszul, ahogyan ezt az utcák és paloták kóklerei tudják. Kérném kedves beleegyező feleletét és maradok lekötözött tisztelettel kedves férje iránt is

nagyon tisztelő hive

ARADA, Esnapur hercege.

A házastársak összenéztek. Irén szeme vibrálni kezdett. Elsápadt. Fürbringer szemhéja remegett.

— A herceg európai lovaglő ruhában volt, amikor ezt a levelet írta, — vélte Fürbringer hangsúlyozott könnyedséggel. — Azt hiszem azonban, hogy azt az írást, melyet annakidején nekem küldött nemzeti viseletében fogalmazta. A gipszkutya ellenére is van ennek az embernek stílusérzéke...

— Miféle gipszkutya...

— Van egy gipszkutyája, mely könnyet fakaszt az ember szeméből... Mit írsz neki?

— Hogy elfogadom a meghívást?

— Természetesen...

— Azzal a feltétellel, hogy Miriamot, mint a fehér szolgálómat magammal vihetem.

Fürbringer összevonta szemöldökét.

— Ez holmi hadüzenet-féle lenne, Irén.

— Nem hagyom el többé ezt a gyermeket, — mondta az asszony csaknem szenvedélyesen. — Nem akarom többé a néma halálfélelem sikolyát hallani a szeméből.

— Helges, szívem...

Irén áment a dolgozószobába és állva írta meg választat. A levelet aztán behozta férjének. Fürbringer elolvasta:

Fenséges ur!

Mindenekelőtt a férjem nevében is hálás köszönetet mondok a megírt, meghívásért, melynek megkülönböztető élvezettel fogunk eleget tenni. Legyen fenséged oly kegyes és engedje meg nekem, hogy a kis Miriam személyes szolgálatomra ma este, fenséged jelenléteben is mellettém maradhasson. Kéréssem teljesítéséért a legőszintebb hálára kötelezne fenséged. Hogy a felelet fáradtságától megkiméljem fenségedet, az elmaradt választ helyeslésnek tekinteném. Megkülönböztetett tisztelettel férjem részéről is

maradtam fenséged híve

Fürbringer Irén.

— Jó levél, — mondta a férfi, kezében mérlegelve az írást, melyre le-letekintett.

— De? — Mert egy «de» még hiányzik a mondatból.

— Ugy van... Azt szeretném, szívem, ha Miriam

maga határozná afelel, hogy velünk jön-e, vagy itt-
kon marad szobáinkban? Tudjuk, hogy fél, de nem tud-
juk, mitől fél, és azzal, hogy vigasztaljuk és nyugtat-
gatjuk, talán még mélyebben kergetjük az ismeretlen
félelem karjaiba. Miriam komoly és engedelmességre
szánt lélek. Nyilván sohasem tiltakozna, hogy köves-
sen léged, amikor a kezénél fogva vezeted. Talán bele-
halna, de engedelmeskedne. Óvatosaknak kell len-
nünk a megadásnak ezzel a halálos komolyságával,
mert hiszen mindketten szeretjük a gyermeket, nem
igaz?...

— Fájdalmasan szeretjük, — mondta Irén.

— Talán kérdezzük meg?

— Kérdezd!

Miriam a földön kuporgott. Összekeresgélte szerte-
szórt láncait, karkötőit és pántjait és mozdulatlanul az
ölében tartotta, keresztbe font karjaival örködve azok
felett. A tekintete úgy csüngött a két fehér emberen,
mintha kötelekkel lenne rájuk feszítve. Kicsi, barna
arcának kifejezése ragyogóan tisztá volt, mely, mintha
mély megelégedésből fakadna. Az ajka nem mosolygott,
de talán a lelke...

— Kis testvérkém, — mondta Fürbringer Mihály
ienézve a leányra, — igazad van, a herceg ma este
tényleg ünnepséget ad...

— Tudom, — mondta Miriam.

— Bennünket is meghívott a feleségem és en-
gem... És mi el megyünk, mert ez ugyszólván a kö-
telességünk... De a szívünk nem lenne nyugodt, ha te
nem lennél az, kis Miriam... Mond tehát, hol akarsz
maradni — itt ezekben a szobákban, melyeket lezár-
hatnál, amíg visszatérünk, — vagy nálunk — oly kö-

zel a feleségemhez, aki aggódik érted, hogy a kezével érinthetné a ruháját?

Miriam meg se mozdult.

— Az egyik út hosszú és sokat kell menni, — mondta egyhanguan. — A másik rövid és kevesebbet kell menni rajta. Mind a kettő ugyanannál a célnál végződik.

— Adj feleletet, kis testvérkém, — kérte Irén, letérdelve előtte.

Miriam az asszonyra emelte tekintetét. Némileg szigorú szemei, mintha azt kérdezték volna, jogában áll-e az idegen asszonynak úgy szólítani őt, mint a férfinak. De nyomban megadta magát és a kezét engedelmesen a homlokához emelte.

— Veled akarok maradni, mensahib, — duruzsolta.

Fürbringer kivette a felesége kezéből a levelet és átadta a szolgának.

Azokban a percekben, melyek a szolga távozását követték, a három ember egyike sem szólt a világos szobában. Fürbringer fel-alá járt a helyiségben; Irén ismét elfoglalta régi helyét az ablaknál és nyugtalan ujjai között szétmorzsolta egy darabka citromhajat. Amikor Fürbringer az asszonyra nézett, a nyakán látta a szíve heves dobogását.

Miriam keresztbe veteit lábbal egy szegletben kuporgott; teljesen kiegyenesedett felső testtel ült, a szemét félig lehunyva tartotta és a kezét úgy tartotta az ölében, hogy az ujjai érintkeztek, a két hüvelykujja pedig kifelé hajlott. Kezének könnyen homorított tányérjában legszebb kövei pihentek. Valamilyen fiatal istennőhöz hasonlított, aki ajándékot ka-

pott és éppen megköszönni készül. Mintha nem lenne élet benne.

Néhány pillanattal később ismét léptek közeledtek a folyosón az ajtó felé. Fürbringer és a felesége egymásra néztek. Irén elsápadt.

— Visszautasította, — sugta Fürbringernek.

A férfi nem felelt. Az ajtó felé nézett.

Rissa lépett be. Nem volt levél a kezében. Köszönt és így szólt:

— Uram parancsolta, hogy ezt jelentsem: A vendég kívánsága törvény ebben a házban.

— Mond meg uradnak, hogy hálás köszönetemet küldöm! — felelte Irén mély lélegzetet véve.

Felállt, Miriamhoz lépett és megcsókolta a két szeme között.

— Öltözz, kis Miriam! — mondta vidáman. — Azt akarom, hogy szebb légy minden táncosnőnél, aki a herceg előtt táncol.

Fürbringer megsimogatta a felesége haját. Alapítvány és saját maga által is tagadott elfogultság vett rajta erőt, amikor a lány, erős haját az ujjai alatt érezte.

Miriam tekintete ónsullyal nehezedett a kezére...

Amikor beesteledett, Miriam is felékesítette magát, mert engedelmes volt. Szépnek látszott, mert ezt a parancsot kapta. Amikor Rissa jött, hogy Fürbringert és a feleségét a herceg termeibe vezesse, Miriam az árnyékukra lépve követte őket. Ha a kezét kinyújtotta, megérintette a fehér asszony ruháját, mert ez volt az úra utasítása.

A herceg vendégeit olyan csarnokban fogadta, melynek oszlopai magosságukat és távolságukat ille-

tőleg a végtelenbe látszottak elveszni. Az ámpolnák rengeteg tömege égett. Üvegeik pompája a színek ezer keskeny patakját csurgatta le a magosból és folyatta szét reszketve a márványpadlón. A levegőben illatfelhők usztak.

Hét gyönyörűen faragott szökőkútból finoman és magosra szöktek fel a vizsugarak és lehullva, a szivárvány fátyolaivá pattantak széjjel. Pontosan a csarnok közepén félkör-pálma övezett egy faemelvényt, mely holmi színpad-félét ábrázolt. Ez előtt három szép-faragásu kínai szék állott, feketére pácolt cseresznyefából.

Az üléseket sulyos, kissé rikító brokátszövettel átvont párnák takarták és ugyanilyenek voltak szerte széjjel szórva a márványon is.

A herceg nemzeti ruhában jelent meg; turbán és szokatlanul sok ékszer volt rajta. A homloka felett, a szövet közepén egyetlen rubin pompázott vérének tüzeiben.

— Üdvözlöm önöket, — mondta a herceg, Irénnek kezét csókolva, és erőteljesen megrázva Fürbringer jobbját. — Boldog vagyok, hogy meghívásomat elfogadták. Nem szívesen töltöttem volna el magamban ezt az ünnepi estét.

— Szabadna megtudnunk, fen ég, hogy mi adott alkalmat fenségednek a mai nap megünneplésére? — kérdezte Fürbringer, mialatt a herceg széket tölt Irén elé.

— Tálaltass, Ramigani! — mondta a radzsa a semmibe, nagyon hangosan. Egy sereg hangtalan, ünnepélyesen mozgó szolga tűnt fel a pálmák alatt; lábmagas asztalok, idegen fűszeres ételekkel megrakva.

kerültek elő és nyertek elhelyezést a székek előtt. Arany, drágakövekkel díszített serlegekben jégdarabok csörrentek, melyek gyümölcsnedvekben usztak.

— Sziveskedjenek helyet foglalni! — kérte az indus. Ő maga a középbe ült és Fürbringert szeretetre-méltó kézmozdulattal a baljára szolitotta.

Miriam a fehér asszony széke mellé kuporodott; mint valami árnyék tűnt el a márvány mély sötétségében.

Ámbár az estebédet pompás edényekben szolgálták fel és az ételek illata jól eső, habár idegenszerű is volt — ámbár a serlegek csillogtak a drágakövektől és a szolgálk mozgólatai, melyekkel felszolgáltak, ritka, kiválasztott bájt árultak el, mégis valami rejtett vadság árnyéka borult erre a diszlakomára, valamilyen rejtett vadság, mely csak a pillanatra várt, hogy kitérhessen és a tűz meztelenségében lángoljon fel.

Irén és Fürbringer csak udvariasságból ettek. A herceg hozzá sem nyult az ételekhez. Csak a vízből ivott, melynek hidege kiütött a poharakon, mint ahogyan a fázbelegek isznak. A fogai ropogtatták a jeget.

Hirtelen mozdulattal aztán arccal fordult Fürbringer felé; ázsiai mosolya teleplezte fogait, hogy csak úgy villogtak.

— Ön azt kérdezte az imént, hogy miért ünnepem ez a nap...

— Éppenséggel nem akartam tolamakodni, fenség, — felelte a német.

A herceg kezével a levegőbe kapott.

— Ez magától értetődik. De szeretném, ha ön bensőleg is részt venne ünnepemen. Meg vagyok győződve, hogy a dolog élénken érdekelné... Nos, —

ma valakinek a haláláról kaptam értesítést...

— Valakinek a haláláról?

— Ugy van.

— Különös alkalom az ünneplésre, — vélte Fürbringer a serleg után nyulva. De nem emelte ajkához.

— Egy asszony halálhíre volt? — kérdezte Fürbringer.

— Nem. Egy férfié.

Fürbringer letette a serleget, anélkül, hogy ivott volna belőle.

— Ez a hír, mintha kellemetlenül érintené Önt, — vélte a herceg hátradőlve székében.

Fürbringer nem felelt. Keményen összeszorította a fogait.

— Szent Isten! — suttogta Irén, csaknem hangtalanul.

A radzsa arccal az asszony felé fordult:

— Nagyságos asszonyom?

— Borzalmas, amit ön most velünk közölt, fenség, — mondta Irén, keményen állva a herceg tekintetét.

A herceg felbiggyesztette az ajkát.

— Ugy gondolja? — vélte hanyagul.

— Ugy. Hallatlanul borzalmasnak találom, hogy egy ember halálából ünnepet csapjon.

— Ez az embertől függ, — felelte a herceg. — Ha az illető eldobta emberi voltát és farkassá lett — sakállá, mely a saját becsületének hulláját is felfalta, akkor megérdemelte a sakál sorsát és a dögevőt szétépik a szabad állatok.

— Mi azonban emberek vagyunk és nem állatok...

— Ki mondja ezt?

Irén hallgatott.

— Az az ember a barátom volt és én szerettem őt. Én aludtam, mert ő virrasztott. És ő elárulta az alvót. A küldöncöt, aki a halála hírét hozta, kasztjának leggazdagabb emberévé tettem Esnapurban. Megfürödtem ebben a hirben. Tisztátalan voltam és most újból megtisztultam. Ha ma éjszaka meg kellene halnom, nem éltem hiába. Éppen ezért jogom van az ünnepléshez.

— És az asszony? — kérdezte Irén élesen.

— Legyen nyugodt nagyságos asszony... Ő végig fogja járni a maga útját és célhoz fog érni. Nem kell hajszolnom őt. Előre jelzett nyomokra teszi a lábát.

— Nem tudom, mit akar ezzel mondani, — vette közbe Fürbringer. — De kitéve annak a veszélynek, hogy eljátszom jóakarátát, meg kell, hogy mondjam fenségednek, ahhoz még sincsen joga, hogy bírálja és hóhéra legyen egy embernek, aki a hatalmában van. Még a gyilkosnak is biztosítják a védelmet. És én figyelmeztetem fenségedet, hogy én inkább, mint valaha, szenttül elhatároztam, hogy szükség esetén védője leszek annak az asszonynak, aki gyámoltalanabb és elhagyottabb, mint a levél a szélben — ha szegény lelke végül is nem az ön lovagiasságában találná meg védőjét.

— Nagyon jól beszél, uram, — mondta a herceg, aki figyelmesen hallgatta a németet. — Élvezet a szavait követni. De engedjen meg egy kérdést: Éppen úgy érezne és cselekedne-e ön, mint ahogy tőlem kívánja, akkor, ha a saját feleségéről lenne szó?

Irén egy mozdulatot tett, melyet a herceg azon-

ban már keletkezésekor megszakított:

— Bocsánat, asszonyom! — mondta. A világért sem akarom megsérteni önt! Csupán tárgyi szempontból beszélünk. De tudni szeretném, hogy egy áruló és egy hűtlen asszony védelme találkozhat-e két olyan ember szívében, amilyenek önök?...

— Nem, — mondta Fürbringer.

— Nem, — mondta Irén egyszerre a férjével.

— Hálaán köszönöm! — felelte a herceg. Ez elég is. Többet nem is akartam tudni.

— Ez azonban mitsem változtat azon az erkölcsi érzésen, mely az európai embernek mérvadó: A sértett nem lehet bíró is egyuttal! — állapította meg Fürbringer.

A radzsa mosolygott.

— Én nem vagyok európai, — vélte nyájasan. — Engedjék meg, hogy ebben a különös esetben még azt is hozzá tegyem: szerencsére! Európában megsértik a törvényeket és a bírák elégtételt szereznek a törvényeknek. Ázsiában inkább emberek vannak, mint törvények; ez a különbség. Ha a paragrafusok jól laknak, ez nem csillapítja az étvágyamat. És én olyan éhes voltam, mint a tigris. És a tigris jóllakott.

— Ha ez igaz, fenség, akkor ön kimélni fogja az asszonyt, — szól az asszony szeliden. — Semmilyen nemes vad sem kíván több áldozatot, mint amennyire az éhsége csillapításához szüksége van.

— A szavamat adom nagyságos asszonyomnak, hogy semmi olyat tenni nem fogok, ami fenyegetéshez hasonló... Erre nincs szükség. Elég, ha az ellenkezőjét sem teszem...

— Ezt nem értem...

— Sohasem hal'ott arról, hogy bizonyos emberek a haláltól való félelmükben a halálta mennek?
— kérdezte a herceg.

Irén válaszolni akart valamit, de a hangja elakadt. Előre hajolt, a férje tekintetét keresve.

— Tudom, — folytatta a radzsa, — hogy vannak bizonyos emberek, akik megvesztegettetik magukat, hogy menekülni segítsék az asszonyt. Azt az asszonyt idegen ruhában látták a palota tetején állni. Egy boldog nő hajlandó volt magát feláldozni érte. A vállalkozás esztelen és magában hordja büntetését. Nincs mód az első hüllenség ellen, de annál több a másik ellen. Én alkalmazni fogom.

— Remélem, hogy fenségednek nem lesz szüksége erre, — mondta Irén.

A radzsa vállat vont.

— Ki tudja? De hagyjuk ezt az eszmecsérét! Elszomorítja önt, már pedig mi mulatni akarunk. Nehány mutátványt ígértem önnek az indiai varázsolás kincsesládájából... Ha úgy parancsolja, nagyságos asszonyom, megadnám a jelt az előadás megkezdéséhez.

— Nagyon kérem...

A radzsa tapsolt.

Ebben a pillanatban különös, vad és tarthatatlan muzsika kezdődött, mely nem volt hangos, de lo-lakodó, mint a mezei tücskök ciripelése.

A pálmák háttéréből egy ember tűnt fel, aki, csupán a csipője körül egy kendővel, teljesen meztelen volt és hústalan testet mutatott az ámpolnák vakító fényében.

— Az a gyanum, hogy ez a fickó ugyanazzal a szélhámossággal fog untatni bennünket, mellyel

Európába szállított barátai szokták a pénzt kicsalni zsebünkből, akik ezért aztán a keletindiai érzékflóttiság csalásait átplántálják a mi kulturánkba is. Azt fogja bizonyítani, hogy szögeket, meg üvegcserepeket eszik, ami ugyan kitünő gégére vall; egyébként azonban meglehetősen céltalannak látszik minden más emberre nézve. Vagy tüzet fog okádni, vagy felgöhatatlanul nagy tömeg papírt szedeget elő a szájából, — lényegében módfelett gyerekes dolgokat, melyek beszédes bizonyítékai annak, hogy az emberek még mindig bölcsőkorukat élik. De remélem, hogy Ramigani ügyes rendezőnek fog bizonyulni, aki egy és mást abból is raktáron tart, ami a kényesebb igényeket is kielégíti.

Irén nem felelt. Jobb kezét Miriam nyakán pihentette, aki oly közel szorongott az asszony széke mellett, hogy a ruhája árnyékának látszott.

A színpadon lévő ember olyan ünnepélyességgel kezdett előadásához, mintha pap lenne, akinek egy tartaimilag nagyon nehéz Istentiszteletet kell lebonyolítania. A radzsa jól értékelte emberét. Amit az mutatott nem volt egyéb, mint a természeti törvények tagadása, melyek szerint az emberi testből vér fakad, ha csiszolt acéllal vágnak belé és, hogy a tűzben elég. A mutatóványos körbeszaladt és eközben körülgyaldostatta magát a fáklyák hosszú lángjaival és nem érzett semmit. Mialatt a terem elsötétedett, fáklyatáncot járt, mint az örjöngő, hogy az árnyéka száztágu szörnyetegé növe, mint egy tíz fejű démon röpdöste körül az oszlopokat.

— Jól mutat — nem találja? — kérdezte a herceg Irénhez fordulva gyermekes hanglétjével. —

Érti a mesterségét. Csakhogy az árnyéka jobban táncol, mint ő maga. Egyébként azonban sok ember sorsában osztozik. Ne írjuk ezt a rovására.

— Talán ki fog nevetni fenséged, — mondta Irén félénk és szívélyes mosollyal, — de a kóklereknek könnyű dolguk van nálam. Én itt kényelmesen ülök és elnéztem őket és mindent elhiszek nekik, amit csak akarnak, a felvilágosítás legkisebb kívánsága nélkül. Ilyenkor mesében élek és szabadságot adtam a józan eszemnek. Tudom, hogy csak egy ajtót kellene kinyitnom, hogy a varázslat titkának nyitjára jöjjenek, de én nem akarom ezt az ajtót kinyitni. Mert, amit mögötte találnék, nyilván félig sem olyan szép, mint amit mögötte sejtek...

— Boldog vagyok, ha ez a kis hókuszpókusz mulattatja, — felelte a herceg. — De remélem, hogy Ramigani még fokozni fogja hatásait. Elég jók az idegei?

— Azt hiszem, — mondta Irén. — Még nem tettem tulságosan próbára.

— Bűvészeink mutatványai néha nagyon ideg-rázóak. De megvan a sajátosságuk... Ime a második szám! Az öreget már ismerem. Sem parancsolni, sem hizelegni nem hagy magának. Mindig, mint valami nagy urat kell kezelni, aki nem akarja, hogy jókedvében megzavarják. Akkor azonban felülmulhatatlan!

— Mindenesetre nagyon kíváncsi vagyok, — felelte Irén. Előre hajolt, hogy a férje arcába nézzen, azután ismét visszadült székén és a várakozás mozdulatával az ölébe tette két kezét.

Nagyon jól ismerte férje arcán az izmok játékát. Komollyá vált szemével rátekintett az öreg bű-

vész sovány, csaknem fekete kezére.

Az öreg olyan ábrázattal guggolt le, mintha egyedül lenne az egész világon. Egy barnavörös virág-vázát tett a lába közé és folytonos mormolás közben fekete földdel töltötte meg, mely, mintha az ujjá hegyéből hullott volna. A levegőbe kapott, ahonnan egy fehér magot szedett elő, melyet beleültetett a földbe. Azután félrekuszott a virágvázától, kezét a combjára tette és mély dermedtségbe merült.

Az ajkának mormolása minden lassu és ritka légzetvételével erősödött. A szemét lehunyva tartotta; az arcvonásai beestek, mint a halotté.

Másodpercek multak, melyek perceknek tündek.

Az öreg keze csendesen pihent combján. A felső teste ide-oda kezdett himbálózni, a feje egyenletesen ringó mozgásnak indult; mormolása üvöltésé fokozódott.

Hirtelen elhallgatott, mozdulatlanul ült; csak a szemhéjai dudorodtak előre, mint a krokodilusé.

— Nézd! — kiáltott fel Irén, a kezét kinyújtva és nyomban a szájára szorítva, mintha még a levegőben szeretné visszakapni szavát.

A virágcserep földjéből növény fakadt, egy apró virágtő — ágak nyultak a tövön és szétterpeszkedtek; az ágakon rügyek fakadtak. A kis fa álomszerű, megteveszthetetlen egyenletességgel növekedett. Amikor a két arasznyi magosságot elérte, kitárta leveleit és erőteljes, fénylő zöldet árasztott magából.

Az öreg teste ismét himbálózni kezdett csipőben, a feje ringani, mormolása pedig örjögéssé fokozódott. A keze leoldódott combjáról, magosan a

levegőbe emelkedett és mint a ragadozó meztelen fekele karma, meggörbülve, mereven lógott a levegőben a varázsvirág felett.

Minden ág végén, két-két levél között, egy-egy új bimbó jelent meg, mely lassan hófehér kehellyé nyílott.

— Narancsvirág, — suttogta Irén.

A virág levelei lehullottak, mint nehéz pihék csepegtek a földre.

A szétpattant kehelyből kitolódott a gyümölcs, nőtt és zöld labdává gömbölyödött; folyton növekvő száma alatt roskadoztak az ágak. A nyers zöld aztán befestődött és fénylő sárgává vált. Végül minden ág végén egy-egy aranygolyó csüngött.

A bűvész keze azután a fához surrant és letépte a legszebb gyümölcsöt. Két ujj között magosan a levegőbe emelte, lehajolt és Irén élébe dobta alkotását.

Irén elragadtatással szitta be a gyümölcs pompásan friss illatát.

Amikor felfekintett, az öreg mozdulatlanul, kezét a combján tartva ült az előbbi helyén. A virág-cserép előtte állt. Üres volt.

Irén a férjének akarta átnyújtani a gyümölcsöt; de eltűnt.

A radzsa nevetett.

— Lám, ez India! — mondta bizonyos jóindulattal. — Legszebb gyümölcssei eloszlanak a levegőben, amikor pedig élébe hullanak az embernek. Ugy lát-szik, az öreg fiu ma jókedvében van. Vigyázzanak az idegeikre! Most majd kísérletet tesz, hogy a borzongásra is megtanítsa önöket!

Az öreg háta megett egy kis fiu tűnt fel, kes-

kerycsipőjü és fürge, szemtelen mosollyal szemszögletében.

Az öreg felemelkedett és felkapott egy bambuszrudat, mely eddig a földön hevert. A szinpad közepén felállította, oly magosan, hogy a vége az ámpolnák felett eltűnt a sötétségben.

A kokler most egy nagyot kiáltott, s ez a hang emlékeztetett a vad sirályéra. Elbocsátotta a rudat, mely szabadon lengve állva maradt.

A fiu egy fiatal majom gyorsaságával telmészott a bambuszra, mely a talpa alatt szelid ingással hajladozott. Amikor túl volt az ámpolnák területén, hirtelen láthatatlanná vált.

A bűvész, mintha csak erre a pillanatra várt volna. Felmeredt a magasba, valamit morgott, eltorzította az arcát, ledobta a ruháját és az eltűnt fiu után mászott.

— Honnét vette azt a kést? — suttogta Irén előre hajolva. — Kés van a fogai között!

— Ezeknek a fickóknak nyilván a bőrükön is zsebük van, — felelte a herceg. — Ha lehetséges lenne, eszközeik egész kelléktárát helyeznék el a levegőben...

Elhallgatott, Irén keze a semmibe kapott.

Magosan fölöttük a kupola sötétségében dühös kiáltás tört ki, az örült félelem segélykiáltásaitól telítve. Olyként hangzott, mintha két démon menekülve és üldözve kergetné egymást a boltozatos tető ívei között, az oszlopok körül. A kiáltás hol megnövekedett, hol elhalt, távolodott, majd megint kőzeledett, végül pedig az ülők feje felett magosan, a halálfélelem velőtrázó rikácsolásává szökkent, mely elfulladt a di-

adalmas üldöző ittas üvöltésében.

Azután néhány pillanatnyi csend következett. A nézők mozdulni sem tudtak. Az émpolnák nyugodtan égtek ostoba szingazdagságukban. A bambusznád értelmetlenül meredt a színpadon, szabadon és kísérletiesen nyulva fel a sötétbe. Egy émpolna, mely a színpad fölött függött, a bambusznád lába körül szeliden ingó fényfoltot festett a deszkára.

Ennek a fényfoltnak a kellős közepére most egy kar, egy a halálküzdelemben meggémberedett öklől hullott le a véres csonkon. Ezt követte egy láb; még vértől fénylett a vágás helye. A másik kar az elsőre zuhant és csaknem egyidőben hullott le a fiu másik lába is. Azután a törzse. Végül a feje. A fej a nyakán állt meg és tátott szájjal és megtört, vérrel aláfutott szemmel fordult a közönség felé.

— Valóban nagyszerűen csinálja! — mondta a herceg nagy meglepéssel.

Iren nem szólt. Egész testében remegett. Miriam előre bukott melléte és borzalmának vinyogását az öklébe fojtotta.

A herceg kimondhatatlanul vad mosollyal nézett le a leányra.

— Megengedi, nagyságos asszony? — kérdezte cigarettája után nyulva.

Iren zavartan nézett rá. Nem adott feleletet.

Fürbringer, akit a herceg cigarettával kínált, köszönettel visszautasította azt. Egy pillanatra keresztelkedett a két férfi tekintete.

— Ön nem dohányos?... Akkor nagyon óvatosnak kell lennem, — vélte a herceg mosolyogva.

— Remélem, erre semmi szüksége sincs felséged-

nek, — mondta Fürbringer nagyon komolyan.

— Ez mindig ajánlatos, — volt a herceg felelete. Beszélgetésüket megszakították.

Az öreg lefelé tornászott a bambuszrudon. A hóna alatt nagy, lapos szalmakosarat hozott, lehajolt és összegyűjtötte a véres testrészeket. Azután rácsapta a fedelet a kosárra, melyet most erősen felrészott, mintha gabonát akarna szitálni. Eközben folyton ugyanazt az egy szót duruzsolta maga elé, hosszan elnyújtott énekléssel. Végül meglegedett csuklás buggyant fel a torkából. Visszatette a kosarat a földre, leemelte tetejét és elevenen, szemtelenül, vidáman ugratta ki belőle a fiúcskát.

Megmutatta a kosár belsejét; üres volt, mint egy kúritott tojás.

Azután mind a ketten a láthatatlan hangszerek ujjongó tetszescincogása közben eltűntek és magukkal vitték eszközeiket is.

— Előre tudtam, hogy ez a história nem a legjobb hatással lesz kedélyére, — mondta a herceg szeretetreméltó szánalommal. — Dehát az ilyen tréfák elmaradhatatlan alkatrészei az indus mulatságnak. Dehát lássunk valami kevésbé idegrázót! — Ramigani! — A táncosnőket!

A zene hirtelen elhallgatott a pálmák között. Az eleven zöld függönyök szétnyíltak és három leányt bocsátottak előre, finom és fiatal teremteseket; mind a három meztelen volt, egészen a vékony fátolszövetig, mely csipőjüktől az aranyabroncsokkal díszített bokájukig ért; kicsiny és magosan álló keblükön simuló pehelyfátyollal.

A három leányt egy férfi követte lefedett kosár-

ral és egy apró fuvalával.

A férfi oldalt, a nézőknek hátat fordítva, az árnyékban foglalt helyet, leemelte a kosár letelejét és a szájához emelte a fuvalát.

A panaszos hangszer első hangjára a mágosból, kikutathatlan forrásból vakítóan fehér fény hullott a táncosnőkre, akik a bronzbőrükön csillogó drágakövekkel, mint élő, nemes szobrok állottak a közönség előtt.

Meg se moccantak; mozdulatlanul állottak egy helyben. A fuvala panaszkodott és kiáltott. Se ütem, se melódia nem volt a hangjában. Olyként hangzott, mintha egy eleven lélek a magához tartozó hangot keresné, anélkül, hogy megtalálná.

A vakító fényben, mely a táncosnőket fürdette, egyszerre egy kicsiny, idegenszerű árnyék jelent meg.

A nyitott kosárból egy kígyó siklott ki és a leányol előtt felemelte a fejét. Lapos, széles háromszögfeje alatt esernyőként puffadt a nyakbőre.

A fuvala hangjai támolyni kezdtek. Kergetőztek és egymásra torlódtak.

A kobra feje ide-oda vonaglott. A testén ülve ringatózott. És, mint a kígyóé, a leánytestek is ringatózni kezdtek. Hullámok futottak rajtuk végig a válluktól a térdükig. Csipőjükön lengedezett a fátynol. Sugárkévék lóveltek a keblük takaróiról. A karjaik, mint a siklók mozogtak. Az ujjakat, melyeken smaragd zöld kövek csillogtak, összecsuhták, hogy a kezeik is kígyófejeknek látszottak.

A kígyó előttük táncolt...

A fuvala sikoltott.

— Badarság természetesen azt hinni, hogy a ki-

gyó a zenétől befolyásoltatja magát, — jegyezte meg a radzsa, az orrán fujva ki a cigarettafüstöt. — A kigyó épp oly zeneietlen, mint egy szék. Csak a zaj, a fény és a táncosnők mozdulatai ingerlik. Ez az egész. A mi kigyóbüvölőink mind csalók. Ellihették, hogy a kobrának még a méregfogát is meghagyták. De csekély kivétellel, akik ostobaságból mégis kiteszik magukat a harapásnak, mert azzal áttatják magukat, hogy az isteneket felelőssé tudják tenni a saját korlátozottságukért, egyetlen kigyóbüvölő sem dolgozik olyan kobrával, melyet előbb szövetbe nem haraptatott volna. Ilyenkor rövid időre fegyvertelenek és ártatlanok, mint a csörgőkigyó.

— És én még se tudom, nem verném-e jól fejbe inkább a kérdéses kísérlet előtt, — mondta Fürbringer némi visszautasítással a hangjában.

— Ettől ugyan óvakodjék, — felelte a herceg. — Amióta a kobra, mint a monda tartja, nyakernyőjével megvédte a nap elől az elgondolkozó Budhát, azóta szent állatja a hindunak, aki pedig nem is sokkal többet tud Budháról... A táncosnők azonban nem érnek semmit. Lusták, mint a fiatal tehenek. Engedje meg Miriamnak, hogy ő táncoljon! Ő olyan hajlékony, mint a fiatal hajtás és a tagjaiban reszket a fuvola visszhangja.

— Nem! — kiáltotta Irén csaknem tulhangosan.

— Mi teljesen meg vagyunk elégedve a táncosnők mutatványjaival, — fűzte hozzá Fürbringer.

A radzsa mosolygott.

— Mert még nem láttak jobbat, — vélte. — De én azt akarom, hogy önök Indiát magát lássák táncra kelné. Táncolj, Miriam!

Miriam felállt. Kezét a homlokához emelte. Az arca hamuszürke volt.

— Kérem fenségedet, engedje el Miriamnak ezt a téncot, — rebegte Irén, a karjába zárva a leányt.

Miriam oly mereven tartotta magát az asszony karjában, mintha fából lenne.

— Mért? — kérdezte a radzsa elcsodálkozva. — A kigyó teljesen veszélytelen. Szabad meggyőződnöm önt erről?

Felállt, a színpadhoz lépett és kezét a kobra felé nyújtotta. Mint a gondolat, oly gyorsan siklott előre az állat és fejével a herceg csuklójára ütött.

— Látja! — mondta az indus. Tompabarna kezén két apró vércsepp piroslott. — Most kissé izgatott az állat, — fűzte hozzá közömbösen. — Nem jelent semmit. Harapása a madárnak sem árthat. Meg van elégedve a próbával?

Irén nem felelt.

Elbocsátotta Miriamot.

— Fogd meg a kobrát! — kiáltotta a herceg. — El akar illanni.

A kigyóbüvölő engedelmeskedett. A kosárba csuszattatta az állatot és rázárta a tetejét. A fehér fény elaludt. A színpad az ámpolnák tarka színeiben fűdött.

— Előre, Miriam, — mondta a radzsa.

Miriam engedelmeskedett. Fellépett a színpadra és a közepére állt. Fehér fény gyult ki a feje fölött. Tágra nyitott szemmel és lecsüngő karral állott a nézők előtt. A homloka felett, félig haja sötétjébe temetve, nagy zöld kő csillogott.

A flóta tépett dalba kezdett. A kosár fedele tel-

emelkedett. A kigyó kisiklott alóla és a leány előtt felnyújtózkodott. Nyakának bőre felfuvódott.

Aztán a kigyó és a leány táncra kerekedtek.

Miriam tekintete rajta csüngött a férfiin, akút kisléleke szeretett. Ugy táncolt, mintha álmában járná. Az ajkát nyitva tartotta. Nyakának ereiben vert a szíve.

Fürbringer felugrott.

— Jer le, Miriam! — kiáltotta magánkívül.

Ebben a pillanatban a kigyó a leány lába felé kapott — és még mindig magosra tartott fejét ide-oda ringatva, felfujt nyakával nyomban visszahúzódott.

Miriam megmerevedve állt a helyén. Csak a szeme reszketett. A fuvola rikácsolva folytatta siránkozását. Miriam ajka megmozdult. Kinyújtotta a kezét.

— Sahib! — kiáltotta.

És előre bukott...

Irén hangosan felsikoltott.

Fürbringer a szinpadra vetette magát. A fuvolás, mint az árnyék, suhant el mellette, hogy a kobrát megfogja.

De Fürbringer megelőzte. Lehajolt, elkapta a legalacsonyabb asztalkák egyikét, felrántotta magához és teljes erejével a kigyóhoz vágta.

Mögötte Irén hangja sikoltott:

— Vigyázz! A másik! — A másik kigyó!

De Fürbringer ügyet se vetett rá. Karjába kapta Miriamot és a nevéen szólította.

De a leány már nem hallotta szavát.

Irén mellette állt.

— Orvost! — kiáltotta. — Hozzatok egy orvost!

Fürbringer a halál vonaglását érezte, mely Mi-

riam tagjait kinozta. Dühében vicsorította a fogait. Kétségbeesett haragjában jobbra és balra forgatta a fejét. A szemébe nézett a kígyóbüvölőnek és megismerte Ramiganit.

Vörös felhő uszott a szeme előtt. Tekintetével a herceget kereste.

A herceg mosolygott.

— Te kutya! — ordította Fürbringer a szemébe.

A földre tette Miriam élettelen testét és az indásra akart rohanni.

De Irén elébe vetette magát.

— Ei innen! — kiáltotta, megrázva férjét. —

Az Isten szent szerelmére, — menjünk innen! Nem látod, hogy a halál lebeg felettünk?

Fürbringer egy tekintetet vetett maga körül. A herceg eltűnt. Egyedül voltak a teremben.

Megragadta a felesége kezét és magával von-szolta az asszonyt.

Mögöttük elaludtak a lámpák.

Sötétben rohantak...

X.

— Az utat! Ismered az utat?

— Miféle utat?

— Mely a szobánkhoz vezet!

— Nem akarok a szobánkba menni! Oda többé be nem tesszük a lábunkat. Egy pillanatig sem hagy-lak itt tovább ebben az átkozott házban, ahol a halál settenkedik ránk! Fuss, ahogyan futni tudsz. Maradj a nyomomban! Okvetlenül kijáratot kell találnunk a

tó felé. A palotának száz kijárata is van. Csak egy csolnakot találunk — aztán bele és el!

Szótlánul rohantak tovább egymás mellett. Hallották egymás lélegzetvételét. Oszlopok, lépcsők, csarnokok tűntek el mellettük és mindenütt bizonytalan fény, mintha a holdból áradna; surolta őket.

— El ne ess! — kiáltotta a férfi, karjánál visszarántva feleségét. Előttük lépcső futott a mélységbe. A lépcsőfokok nedvesek voltak és simák és úgy világitottak, mintha fosztorral lennének befestve.

— Itt nem mehetünk tovább! A lépcső csatornába vezet!

Fürbringer visszafordult és ismét felfutott a lépcsőn.

— Irén! Irén, hol vagy?!

Az asszony hangja a sötétségből felelt.

— Már nem látalak!

Fürbringer kingujtotta a kezét, megfogta az asszonyt és magával huzta.

— Maradj mellettem — hallod? El ne menj melőlem! Talán megkísérlik, hogy elcsaljanak tőlem — az én hangomon a neveden szólítanak. Ne hallgass rájuk! Maradj mellettem!

— Jó... jó...

Futottak.

Irén hangja hörögve sugta:

— Hallod? Nem hallasz semmit?

— Mit?

— Valaki szalad mögöttünk!

— Tévedsz...

— Nem, nem... Valaki a nyomunkat követi! Csak férfi lehet... Meztéláb fut utánunk... utolér bennünket..

Fürbringer megállt, az asszonyt a falhoz szorította, elébe állt, lehajolt, figyelt a lélegzetét is visszafojtva.

Mögöttük a folyosó sötétjéből egy férfi futott felénk. Teljes erejéből futott. Fénysugár hullott az arcára — Ramigani arcára.

Fürbringer elébe ugrott. Felemelte a kezét, hogy torkon ragadja az indust.

De Ramigani kikerülte.

— Mit állsz itt? — kiáltotta. — Mért nem szaladsz?

Meglátta Irént és mindkét kezével a levegőbe kapott.

— Óva intettelek! — mondta csaknem krákogva.

— Allj meg, Ramigani!

Fürbringer derékon kapta az indust. Elvonszolta egy fénysugárhoz, mely egy láthatatlan ablakból esett a padlóra.

— A szemedbe akarok nézni... Áruló vagy így is, úgy is... De tudni akarom, kit árulsz el!

Az indus hangtalan kacagásra torzította arcát.

— Magamat, sahib! Magamat! — kiáltotta, mindkét kezével a mellébe markolva. — Átkozott lesz a nevem! De az övé is! Vér tapad a kezéhez! Kényszerített a lelkem megsemmisítésére! Tudta, hogy a második köbrának még megvan a méregfoga... Az utat keresed a vízhez? Majd én megmutatom!

— Ha hazudsz, Ramigani, — nem viszed el az életed!

— Nem hazudok! Előre, sahib! Előre!

Ramigani elől rohant; Irén és Fürbringer követették.

— Te bizol ebben az emberben? — kérdezte Irén borzadályal.

— A gyűlölete becsületes...

A másodpercek belezuhantak a sötétségbe és hegyekké csucsosodtak az utjok előtt.

— Tul sok időt vesztettünk! — panaszkodott az asszony. — Meglátod, elállják a kijáratot.

— Hamis nyomon vannak, — felelte Ramigani körül se nézve. — Rissát én dél felé küldtem. A herceg még bizik bennem...

— Ha a főhoz ér és rájön, hogy felültetted őt?...

— Valamennyi csolnak jár a vizen — valamennyi — csak egy nem...

— Mekkora utunk van még a kapuig?

Ramigani megállt.

— Itt van a kulcs a kezemben...

— Majd én segítek.

A két férfi egyesítette erejét. Az érc ajtószárnyak csak lassan, dacosan nyíltak széjjel.

Künn pihent a tó. Fénytelen vize meg se moccant. Az öt lépcső lábánál, mely a víz tükréhez vezetett, állott a csolnak. Az evezők belül heverték. Senki sem ült benne.

Fürbringer lefutott a lépcsőkön, beugrott a csolnakba s a felesége elé nyújtotta kezét.

— Mire vársz, Irén? Jer!

— Nem vagyunk egyedül! — kiáltott az asszony.

Mindkét kezével a palota előtt alvó sötétségbe mutatott.

Árnyékok ugrottak fel és eltűntek a mély éjszakában.

Hosszan elnyújtott, éles fűttyentés hasított az

ég felé.

Ramigani dühösét horkantott. A csolnakhoz ugrott a lépcsőkön, maga előtt taszigálta az asszonyt, aki megtámolygott. Fürbringer felfogta feleségét. Az indus lehajolt és megrántotta a láncot. A homlokán kidagadtak az erek.

— Segíts, sahíb! — sziszegte.

Fürbringer a padra ültette az asszonyt és egy erőteljes rándítással leoldotta a láncot. Ramigani a csolnakba ugrott és ellökte a parttól. A két férfi az evező után nyult.

Ramigani kacagásban tört ki.

Még az ajkán volt a kacagás, de hirtelen elfulladt. Megööttük ismeretlen mélységből hófehér fény vulkánja tört a vízre, oly élesen, hogy a palota jég-lángokban vakított feléjük a szigetről.

A lépcső legfelső fokán ott állott a radzsa. Kissé előrehajolva, fejét a nyakába huzva állt a helyén. A jobb kezét felemelve, nem túl hangosat kiáltott, olyan hangon, mely a kékre csiszolt acéléhoz hasonlított:

— Ide, Ramigani!

Ramigani a két váll között kapta a fejét. Rámereedt a hercegre. Az evezőt mozdulatlanul tartotta a levegőben.

— Előre, hindu! — mondta Fürbringer bőszen. Minden erejét megfeszítve evezett.

— Ide, Ramigani! — kiáltotta a herceg másodszor.

Ramigani leejtette az evezőt. Kezével görcsösen a ruhájába markolt, az állát felemelte és kiforgatott szemmel, melynek fehérje kísértetiesen fénglett,

elnagyított hangon, mint a csapdába esett farkas, üvöltetni kezdett.

— Ez az ember megőrült! — kiáltotta Irén.

Fürbringer ráordított az indusra.

— Vedd fel az evezőt, fickó! Mi vagy, férfi, vagy dög?

Ramigani se hallott, se látott. Üvöltött.

— Ide, Ramigani! — kiáltott a herceg harmadszor.

Ramigani felállt. Mozdulatától a csolnak meg-ingott és mert faratlan jármű volt, forogni kezdett.

Fürbringer elharapta dühös átkait. Evezett, hogy verejtéke a nyakába csúrgott.

Már nem volt szükség, hogy a radzsa negyedszer is kiáltson.

Ramigani tekintetét mereven a gazdájára szegezte, elnémult és két karjával a levegőbe lóát. Így állt aztán néhány pillanatig, mozdulatlanul, aztán előrebukott és eltűnt a vízben.

Irén felsikoltott.

— Mihály! Mihály, mentsd meg! Elvesztette az eszét!

— Nincs menekvés, — felelte Fürbringer elfojtott és kétségbeesett dühvel.

Ramigani feje felbukkant a vízből. Az alig rezgő hullámok végigcsorogtak megkékült száján. Azután elmerült és többé nem került felszínre.

Öfensége, az esnapuri radzsa csüggedten leejtette karját, megfordult és eltűnt a palotában.

— Nem fog üldözni bennünket, — vélte Irén félelem és remény között.

— Légy nyugodt — üldöztetni fog! Előbbi azonban csolnakot kell szereznie. Vedd fel Ramigani eve-

zójét és segíts! A csolnak tulnehéz és alig jutunk előre.

Irén engedelmeskedett. Leült Ramigani elhagyott helyére és kezébe vette az evezőket. De, mintha iszapot fogtak volna víz helyett. A csolnak alig mászott...

— Nem jutunk előre! — mondta a férfi nyugtalanul. — Még majd utunkat állják... Látod, hogy mi történik a szigeten?

— Nem... De a nyugati partról ellétek egy csolnakot és most a sziget felé tart... Hallod? Szólitják egymást...

Fürbringer dühöngött; a válla felett hátra nézett.

— A tornyok! — kiáltotta csaknem tulhangosan.

A magas tornyokon, melyek a tó tulsó oldalán jóval a kapu fölé emelkedtek, tüzek lobogtak fel és hosszú, széles, komor, rőt fénycsóvát vetettek a sötétség mélyébe.

A viissztény, mintha Irén haját is lángbaborította volna; sápadt arca kísértetiesen vált ki a vörösen izzó koszorúból.

— Hová evezöl? — kérdezte hajszottan.

— A lovakhoz...

— De hiszen nem ismered az utat — éjszaka van...

— El kell jutnunk a hegyekbe és ott bevéjük a reggelt...

Partot értek. A csolnak fővényre futott és ingadozott. Fürbringer kiugrott; az asszony követte. A gyapotiák felől bíbor-mályvák ténglettek. A tűz által felriasztott madarak a fejük felett rikoltoztak.

A vad madarak hangosan rikácsoltak.

Fürbringer futott.

— Maradj a nyomomban, Irén!

— Maradok! Ne fordulj hátra...

A hercegi istálló kapuja nem volt bezárva. Fürbringer beléktie az ajtót. Az állati testek meleg illata az arcába csapott és pillanatokra elállította a lélegzetét.

Kezével a villanykapcsoló után lapogatott. Az égők felgyultak. A lengő világítógömbök végtelen láncba feszült, az ötszáz paripa házán végig. Sehol őt nem volt látható.

A ragyogó, tékozott fényben kettős sorban álltak a lovak, jobbra és balra, valamennyi a belépő felé fordította fejét és halott drágaköszemükben fellobbantak a színek és csillogtak és csöpögtek tűzükben.

Fürbringer végigfutott a soron. A herceg lovát kereste. Opálszemére ráismerve, még is találta, kantárszárán fogta és kivezette a szabadba. A szépséges, vak állat a legkisebb ellentállás nélkül engedelmeskedett.

— Oltsd el a lámpákat! — kiáltotta a férfi.

Irén megtette.

Fürbringer a takarót a paripára vetette, erősen felcsatolta, aztán felpattant az állat széles hátára.

— Szállj fel, — mondta a kezét nyugtva.

Irén lábát a férje lábára helyezte, a ló sörényébe markolt és felkapaszkodott a férfi mellé.

— El fog-e birni mind a kettőnket?

— El kell, hogy birjon... Még nem szoktad meg, hogyan kell vak lovon nyargalni... Fogd át a meltemet és ülj nyugodtan...

Az éjszakai lovaglás megkezdődött. A Gopura

felől ide lobogtak a toronytűz hosszú lángjai és feketés parázs rongyait szórták keresztül a falombokon az utra, melyet szegélyeztek. Zűrzavaros kiáltozás táradt, de még messziről jönete.

A fák elmaradoztak mögöttük; az utca burkolata csattogott a lovuk patái alatt. A ló megbotlott és reszketve megállt. Fürbringer szüggőn noszogatta.

— Előre, derék állat, előre... előre...

A paripa nyertett és nekirugaszkodott. Fürbringer jól előre hajolt, hogy megismerje az utat. Az at hullámos volt és keréknyomok szántották fel, a nap keményre sütötte...

— Nem hallottál valamit mögöttünk?

— Nem... De... Nem... Csak a szél volt,

— Nem hallod, hangok közelednek?

— De hallom. Kiáltoznak.

Fürbringer hallgatott. Galoppra fogta a lovat. Az állat engedelmeskedett.

Elérték a folyót s egy ingó hidon keltek át rajta. Az utat jobb felől hagyták és keresztben vágattak át a mezőn. Madarak riadtak fel, ahol ellovagoltak. A sakáll dühös üvöltése elkerülte őket. Az oldalsó bokrok felől idegen, gyűlölettel teli szemek villogtak; az éj állatai sorakoztak az ember ellen.

— Fáklyákat látok, melyek nyomon követnek, — mondta Irén.

Fürbringer nem fordult hátra. Összeszorította a fogait.

— Sebesen követnek?

— Sebesen.

— Lovaik vannak?

— Vannak.

— Már a folyó innenső partjára értek?

— A fáklyák egész serege végtat. Egy mind-egyikök előtt. Ugy süvölt a sötétségen keresztül, mint egy repülő csillag. Hallom galoppját a lónak, mely ezt a lovast viszi...

Fürbringer a sarkát lágyékába vágta lovának. Az állat egyet ágaskodott és futott. Patái alatt a föld sima volt, mint a márvány és puha.

Fürbringer arra gondolt: Addig most már nem is kérdezősködöm, míg az erdőt el nem értem. Ugyanekkor megkérdezte:

— Közelebb jutottak?

— Az az egy közelebb!

— Többé ne nézz körül! — kiáltotta a férfi.

Irén fejét a férje mellére hajtotta.

— Én nem félek! — mondta szenvedélyesen.

— Tudom, — felelte a férfi, hevesen magához ölelve az asszonyt. Szemével elnyelte az utat, mely előttük volt. Nyitott szájjal lihegett.

— Irén, — mondta, — szeretlek! Hallod? Ne törődj, ha nyersen szólok hozzád! Szeretlek! Csak az irántad érzett aggodalmam, ami nyersen szólal meg belőlem.

— Nem félek, — ismételte az asszony csengő hargon.

Többé nem beszéltek. Vágtattak. Percek percre surrantak el a lábuk alatt. Fölöttük az ég elvesztette csillagait. A fény, mely a földre hullott, hideg volt és sűrke. A hegyek felett derengett előttük.

Az állat lélegzete elvesztette egyenletességét. Hő-

rögni kezdett. Reszketett; a melléről és a nyakáról nagy, fehér tajtékláncok csüngtek le.

— Nem bírja tovább! — kiáltotta az asszony.

— Muszáj!

Fürbringer előrehajolt. A ló fülébe ordított.

Az állat megértette. Megértette a félelmet, mely az emberből szólt. Megkettőzte eddigi erőfeszítéseit. Szép, csillogó szőre már nem volt fekete, szürke volt a verejtéktől. Megfeszült erei, mint a kötelek feküdtek rajta.

— Nem bírja tovább! — kiáltotta Irén, könnyekbe törve ki.

— Muszáj!

A földi dolgok formát és színt öltöttek. Felbukkantak a derengésből, ellenségesen, mint azok a lények, akik kellemetlen vándorlásról térnek haza és rossz a lelkiismeretük.

A sikság megszűnt. A mezőn buckák domborodtak. Sziklatömbök ütődtek a földhöz. A hegytetők hidegen emelkedtek a reggel fényében, mintha fűrödni akarnának benne. Fölöttük zöldelt az égbolt.

— Ugorj le! — kiáltotta a férfi, egy fogással leoldva nyakáról az asszony karját.

Irén engedelmeskedett, vakon erőszakkal le a földre. Térdre esett.

Abban a pillanatban, amikor Fürbringer a ló hátáról leugrott, a paripa összerogyott. Hőrgött és ismét talpra szökkent, magosra szegte a fejét és megrezkódott. A hátsó lábára rogyant, mellső lábát a köveknek feszítette és így, mozdulatlanul maradt, testében lihegve. A reggel első verőfényében felcsillant

opálszemének hét színe.

Fürbringer feltekintett a magosba. A kezével mutatta.

— Oda fel!

Iren felszedelőzködött. Mindkét kezével a kövekbe kapott. Fürbringer a vállát nyújtotta látnogatásul. Az asszony most feltápászkodott és a férjébe kapaszkodva, talpra állt. Azután kezét nyújtva a férfinak, meghajolt.

— Ne töltsd az időt! — kiáltotta Fürbringer. — Ne nézz körül! Induljunk a magosba!

Iren elől kuszott. Az esőtől tépett sziklafal biztos támaszt nyújtott kéznek és lábnak. Fürbringer az aggodalomnak csak haragos tekintetével örködött felesége léptei felett. Most már gyorsan haladtak előre; a völgy, mintha elsüllyedne mögöttük.

A férfi hátra tekintett. Maga mögött látta a sikságot, teli emberekkel, akik mind lovon ültek, kicsinyeken, mint a kutyák.

Mindnyájuk előtt a herceg. Felnézett a magosba. Fürbringer az arcát is megismerte. Ez az arc a vadászé volt, akinek öröme telik a vadászatban és biztos a maga zsákmányában.

A herceg nem követte őket. Lovát nyugat felé fordította. Kísérői követték és eltűntek a hegy lábánál.

— Utunkba akar kerülni, — mondta a férfi.

Iren nem felett. Fürbringer hallotta a mély lélegzését.

Érezte, amint a verejték kiütött homlokán és jégcsöppekben csurog le a halántékán. A szíve dobogott, hogy szinte hallotta. A tekintete előtt beborult. Már azt sem tudta, hová nyul; laza kövek oldódtak meg

a keze alatt és tompa gördüléssel zuhantak le lába alatt a mélységbe.

— Mi bajod? — kiáltotta Irén, kitárt karokkal a sziklafal mellett.

— Ne nézz körül! — kiáltotta vissza a férfi.

Tovább kapaszkodtak.

Távolból és a mélyből örömteli kiáltás tört fel hozzájuk. Fürbringer nem merte az okokat keresni. Azt gondolta: A pokolba jutottunk és a sátán most már el nem enged.

— Mit jelent ez a kiáltás? — kérdezte Irén. A hargja úgy csengett, mint az elmerülőé.

— Ne kérdezz, siess! — felelte Fürbringer zihálva.

Irén keze vérezett. A férfi látta. A fogait összeszorította. A pulzusa a fülében zugott.

— El ne hagyj magad! — könyörgött Irénnek. — El ne hagyj magad! Még öt percig — még három percig tartsd magad hősiesen!

Irén olyan mozdulatot tett, mintha térdben összeszeesne. De fenntartotta magát, azután hátra esett a sziklának és úgy állt, mintha keresztire feszítették volna, nyitott szájjal; üres, ijedt tekintete az eget kereste.

A férfi az örület erejével küzdötte le az utat maga és a felesége között. A karjába kapta az eszszonyt. A lába most, mintha gyökeret vert volna a sziklába. Leküzdve ellentállását, felemelte az aszszonyt és testét a bal vállára vetve, nekiszegett térdel, jobbját a sziklába vájva állt a magasban; az ordítás, mely kitörni készült melléből, a kimerülés

zihálásává vált.

Szemével az ég végtelenségét kutatta. A hegy csucsát kereste tekintetével. És neki vágott a csucsnak, mintha a világot hordaná a vállán. Már önmagát sem érezte. Vakon, süketen, érzéketlenül vonszolta fel magát és terhét.

Elérte a csucsot és elvágódott. Lenézett a völgybe. A sziklafal meredeken zuhant alá. Alul bőmbölt a folyó.

Tulnan, a hegy lábánál állottak üldözőik. Felfedezték a menekülőket. És neki láttak a hegy megmászásának, mindnyájuk előtt a herceg.

Fürbringer felkényszerítette magát s az asszonyt magával vonszolta a magosba. Ott megálltak és átölelve tartották egymást, mintha csak egy testük lenne.

Fürbringer a karjában tartotta az asszonyt; nem nézett sem előre, sem hátra, egyenest a síkság végtelenségébe nézett, mely mélyen alatta terpeszkedett.

A nap felkelt Esnapur hegyei és völgyei felett.

És a ködből, mely a völgyekben gomolygott, írombán, óriási méretekből egy árnyék emelkedett fel.

Az árnyék csucsai fehér tűzben égtek, mint a kristály, melyet nap ért.

Az indiai síremlék...

Fürbringer támoalgott. Eltűnni érezte lába alatt a talajt.

Hallotta a felesége hangját, mely a nevét szólította:

— Mihály! Mihály!

És lezuhant a mélységbe...

XI.

A szomszédos szoba órája tizenegyet ütött. Az ablak félig nyitva állt és a beáradó szellő magával hozta a virágzó rét és az esőázott föld illatát.

A férfi ágya mellett állt Irén. Kezét a férje homlokára tette, följe hajolt és megkérdezte:

— Rosszat álmodtál, szívem?

Fürbringer Mihály rámeredt a feleségére. Lehungta a szemét, mély lélegzetet vett és fejét a párnába furta.

— Álmodtam, — mondta még félig öntudatlanul.

— Álmodtam... Életem legszörnyűbb álma volt.,

— Néha oly mélyen sóhajtottál és én szólítottalak, de te nem hallottál, — mondta Irén a férje haját simogatva.

Fürbringer mosolygott. Szelid tekintettel nézett a feleségére.

— Dehogy is nem! — felelte és az asszony keze után nyult. — Hogyne hallottalak volna. Az álmom kellős közepén is mellettem voltál. Elmondom...

Oldalt fordította a fejét és rátekintett a Tads Malhal képére, mely az ágygal szemben függött a falon.

— Tudod, hol voltam? — kérdezte mosolyogva.

— Indiában. Ez a kéz az oka... Azt álmodtam, hogy egy síremléket kell építenem, szebbet, mint ez. A kísérletemek még álomban is meg kellett hiusulni. De talán mégis legjobb alkotásom lett volna...

— Sajnálod, hogy csak álmodtad? — kérdezte az asszony finom bájjal.

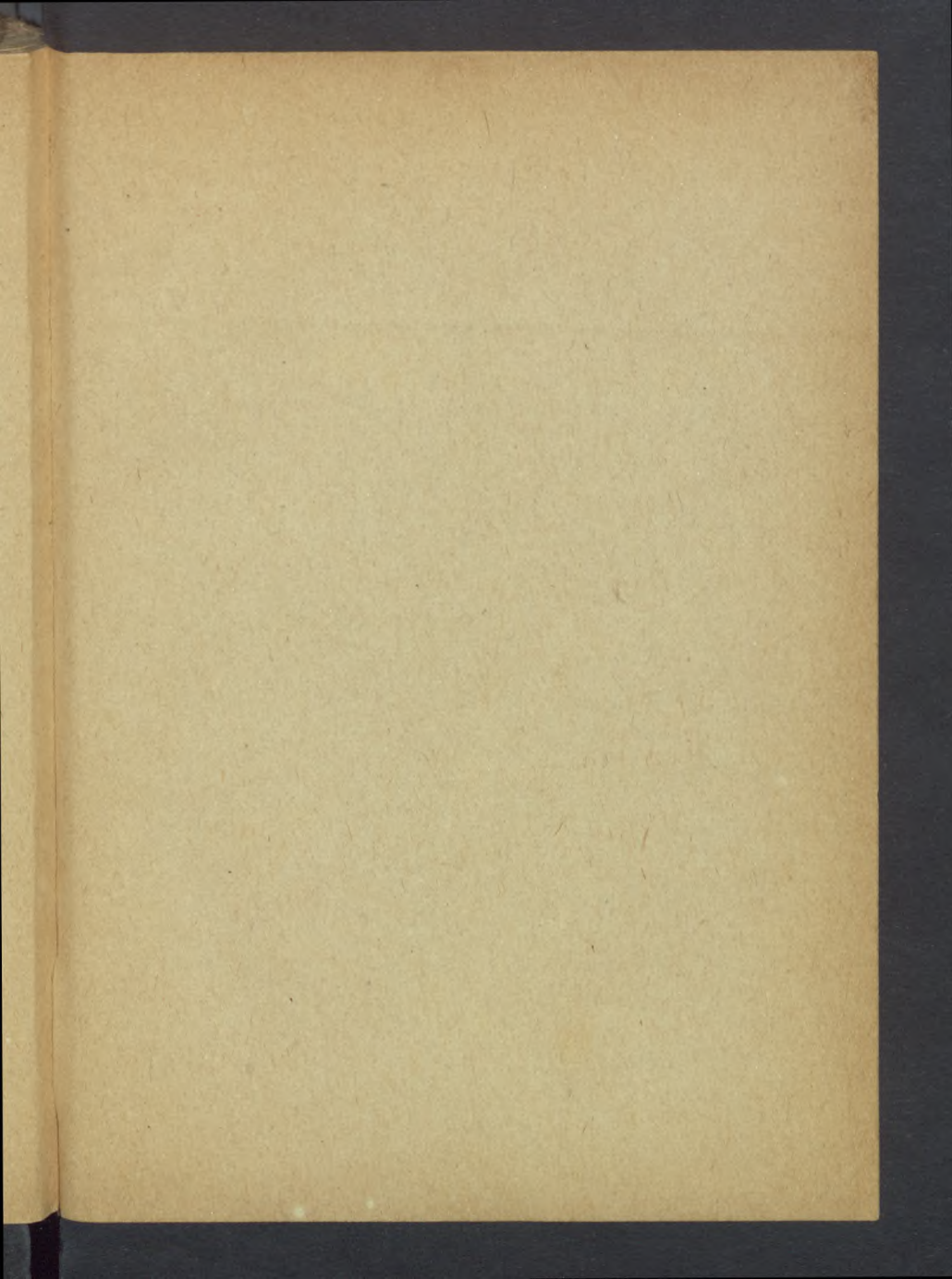
Fürbringer a fejét rázta.

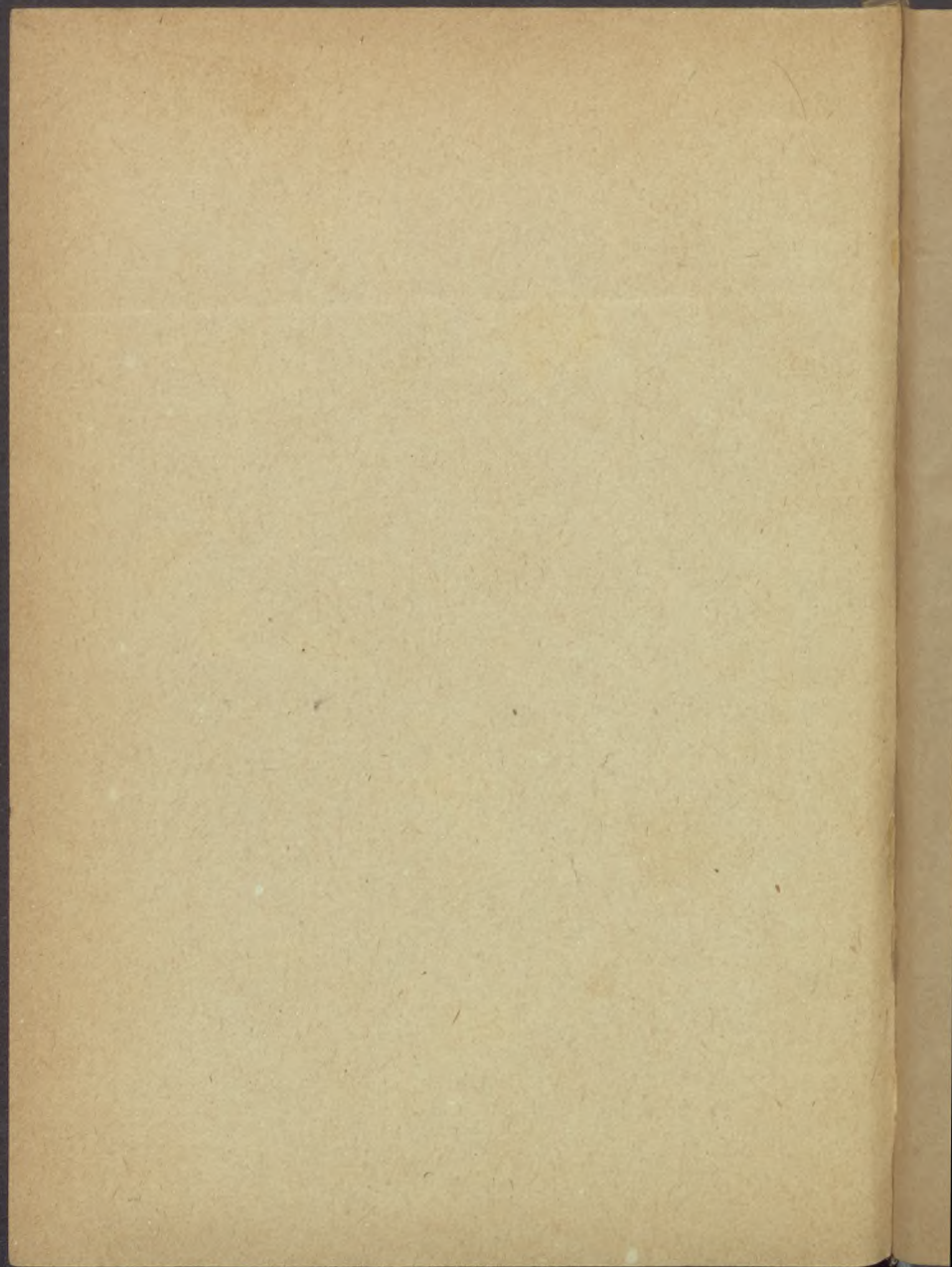
— Sajnálni csak egyet sajnálok, — mondta a szemét lehunyva.

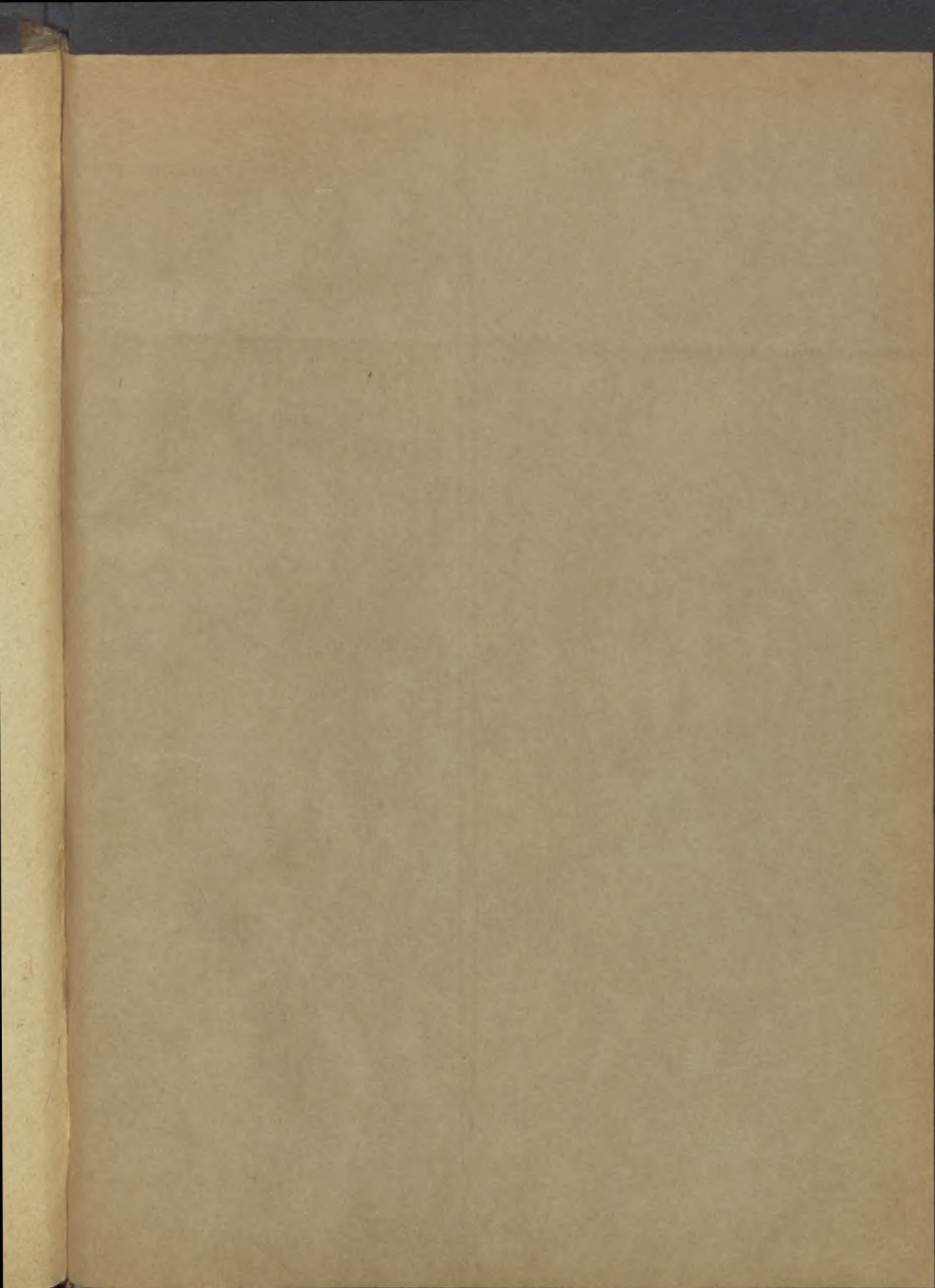
— Mit, szívem?

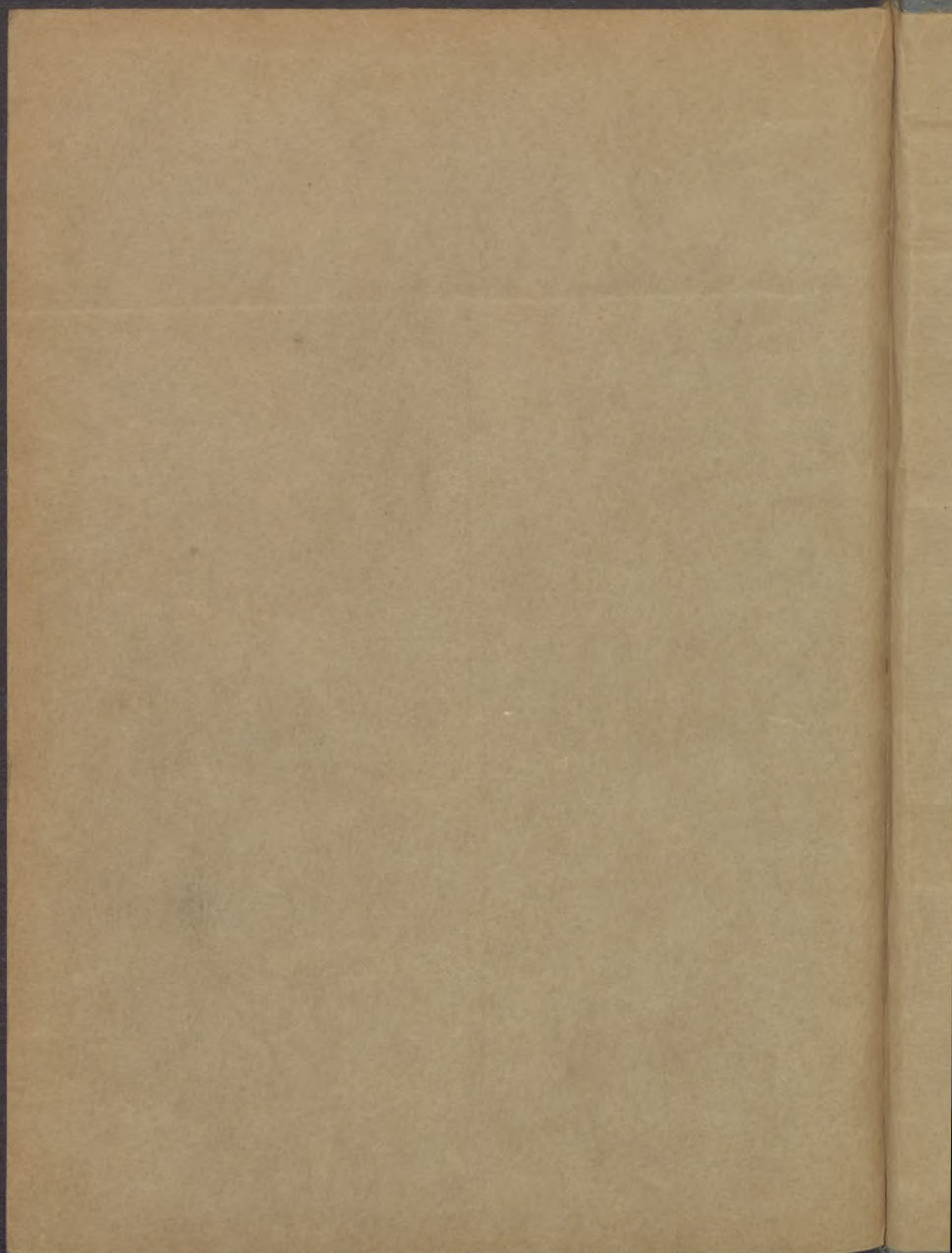
— Azt a csillagszafírt, amit neked akartam ajándékba adni... Mert az gyönyörű volt.,

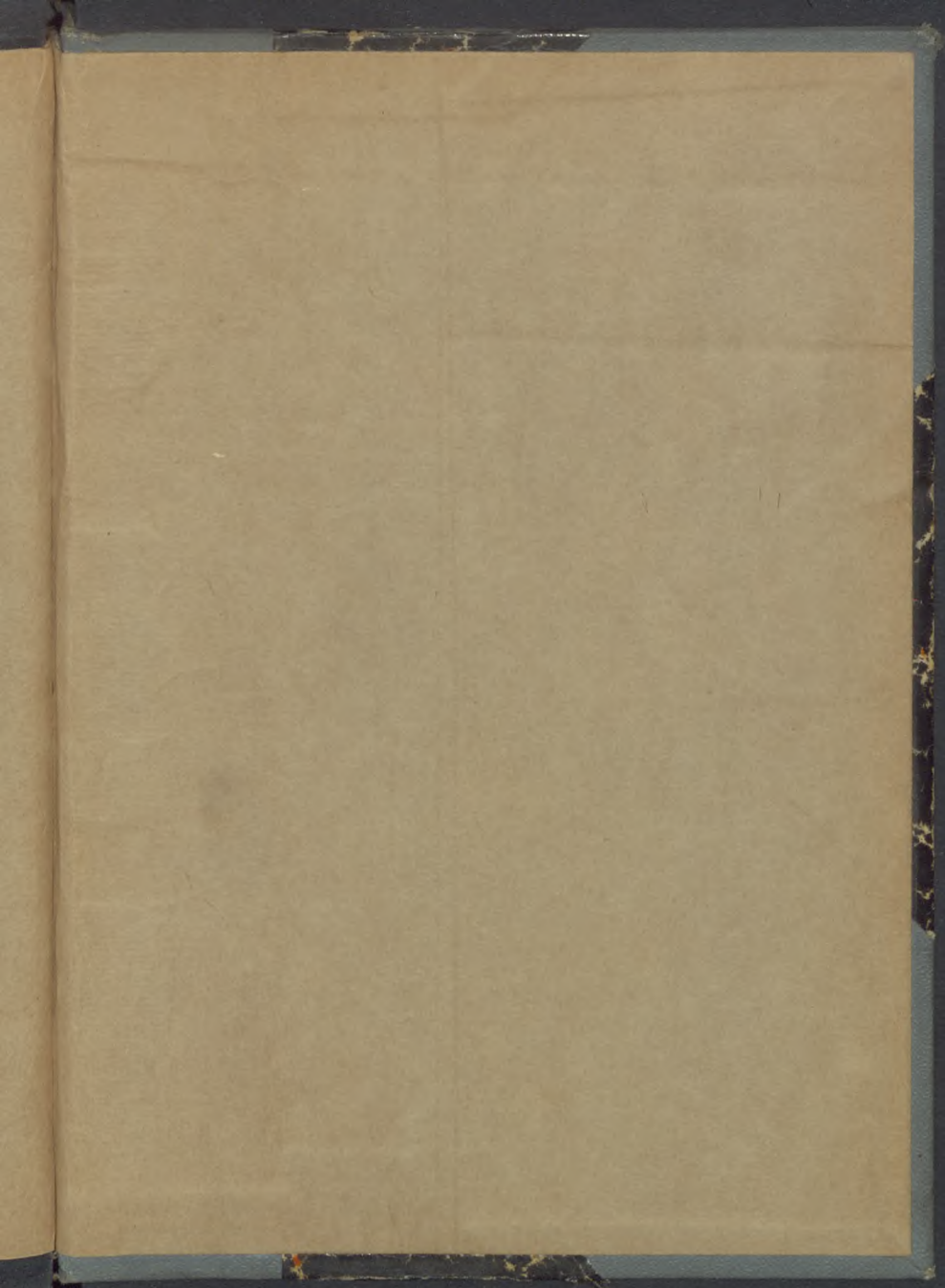
VEGE.

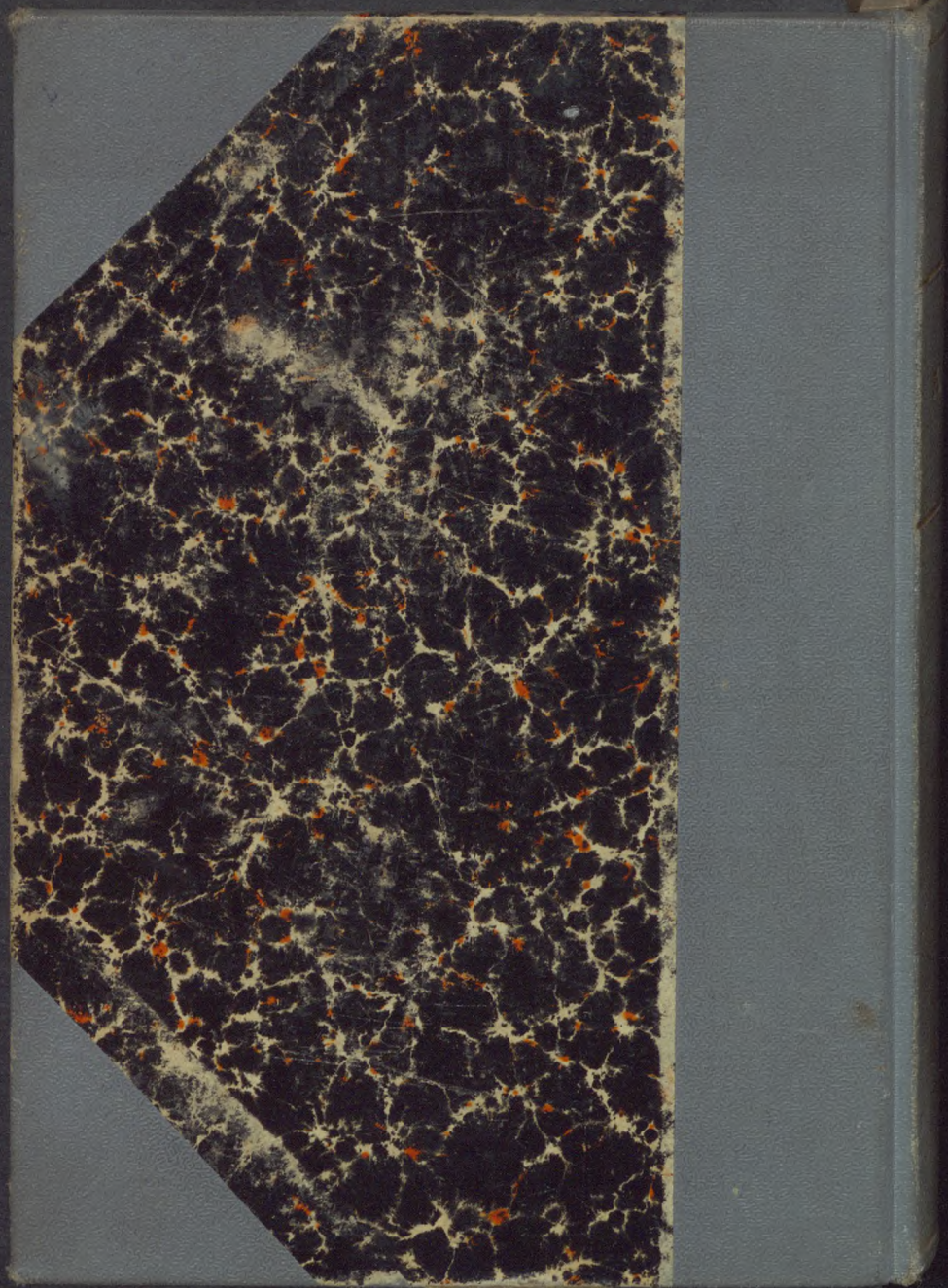

HARBOU
—
A TITON
—